

Πρόγραμμα INTERREG SFC2021

CCI	2021TC16RFCB047
Τίτλος	(Interreg VI-A) Greece-Cyprus
Έκδοση	1.2
Πρώτο έτος	2021
Τελευταίο έτος	2027
Επιλέξιμο από	1 Ιαν 2020
Επιλέξιμο έως	31 Δεκ 2029
Αριθμός απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	C(2022)6577
Ημερομηνία απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	8 Σεπ 2022
Περιφέρειες NUTS που καλύπτονται από το πρόγραμμα	CY0 - Κύπρος EL411 - Λέσβος, Λήμνος EL412 - Ικαρία, Σάμος EL42 - Νότιο Αιγαίο EL421 - Κάλυμνος, Κάρπαθος – Ηρωική Νήσος Κάσος, Κως, Ρόδος EL422 - Άνδρος, Θήρα, Κέα, Μήλος, Μύκονος, Νάξος, Πάρος, Σύρος, Τήνος EL43 - Κρήτη EL431 - Ηράκλειο EL432 - Λασιθί EL433 - Ρέθυμνο EL434 - Χανιά CY00 - Κύπρος CY000 - Κύπρος EL4 - Νησιά Αιγαίου, Κρήτη EL41 - Βόρειο Αιγαίο EL413 - Χίος
Σκέλος	Σκέλος Α: CB Πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας (ΕΕΣ, ΜΠΒ ΙΙΙ ΔΣ, ΜΓΑΔΣ-ΔΣ)

Πίνακας περιεχομένων

1. Κοινή στρατηγική του προγράμματος: κύριες αναπτυξιακές προκλήσεις και μέτρα πολιτικής.....6	
1.1. Περιοχή του προγράμματος (δεν απαιτείται για τα προγράμματα Interreg C)	6
1.2 Κοινή στρατηγική του προγράμματος: Κοινή στρατηγική του προγράμματος: Συνοπτική παρουσίαση των κύριων κοινών προκλήσεων, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών, κοινωνικών και εδαφικών διαφορών και ανισοτήτων, των κοινών επενδυτικών αναγκών και της συμπληρωματικότητας και των συνεργειών με άλλα προγράμματα και μέσα χρηματοδότησης, των διδαγμάτων που έχουν αντληθεί από την προηγούμενη πείρα και των μακροπεριφερειακών στρατηγικών και των στρατηγικών για τις θαλάσσιες λεκάνες όταν η περιοχή του προγράμματος στο σύνολό του ή εν μέρει καλύπτεται από μία ή περισσότερες στρατηγικές.	7
1.3. Αιτιολόγηση των επιλεγμένων στόχων πολιτικής και των ειδικών στόχων Interreg, των αντίστοιχων προτεραιοτήτων, των ειδικών στόχων και των μορφών στήριξης, αντιμετωπίζοντας, όπου χρειάζεται, τις ζεύξεις που λείπουν όσον αφορά τις διασυνοριακές υποδομές.....	22
Πίνακας 1.....	22
2. Προτεραιότητες	31
2.1. Προτεραιότητα: 1 - Π1: Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή με αποδοτική πράσινη ενέργεια και μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου	31
2.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.1. Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	31
2.1.1.1 Σχετικά είδη δράσεων και αναμενόμενη συμβολή τους στους εν λόγω ειδικούς στόχους και στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και τις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες, ανάλογα με την περίπτωση	31
2.1.1.1β. Ορισμός ενιαίου δικαιούχου ή περιορισμένου καταλόγου δικαιούχων και διαδικασία επιχορηγήσεων	33
2.1.1.2. Δείκτες.....	34
Πίνακας 2 — Δείκτες εκροών	34
Πίνακας 3 — Δείκτες αποτελεσμάτων	35
2.1.1.3. Βασικές ομάδες-στόχοι.....	36
2.1.1.4. Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των ΟΕΕ, της ΤΑΠΤΚ ή άλλων εδαφικών εργαλείων	37
2.1.1.5. Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων.....	38
2.1.1.6. Ενδεικτική κατανομή των πόρων του προγράμματος της ΕΕ ανά είδος παρέμβασης.....	39
Πίνακας 4 — Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης	39
Πίνακας 5 — Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης	40
Πίνακας 6 — Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση	41
2.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.4. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα	42
2.1.1.1 Σχετικά είδη δράσεων και αναμενόμενη συμβολή τους στους εν λόγω ειδικούς στόχους και στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και τις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες, ανάλογα με την περίπτωση	42
2.1.1.1β. Ορισμός ενιαίου δικαιούχου ή περιορισμένου καταλόγου δικαιούχων και διαδικασία επιχορηγήσεων	44
2.1.1.2. Δείκτες.....	45
Πίνακας 2 — Δείκτες εκροών	45
Πίνακας 3 — Δείκτες αποτελεσμάτων	46
2.1.1.3. Βασικές ομάδες-στόχοι.....	47
2.1.1.4. Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των ΟΕΕ, της ΤΑΠΤΚ ή άλλων εδαφικών εργαλείων	48
2.1.1.5. Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων.....	49
2.1.1.6. Ενδεικτική κατανομή των πόρων του προγράμματος της ΕΕ ανά είδος παρέμβασης.....	50
Πίνακας 4 — Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης	50
Πίνακας 5 — Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης	51

Πίνακας 6 — Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση	52
2.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.7. Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και μείωση όλων των μορφών ρύπανσης	53
2.1.1.1 Σχετικά είδη δράσεων και αναμενόμενη συμβολή τους στους εν λόγω ειδικούς στόχους και στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και τις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες, ανάλογα με την περίπτωση	53
2.1.1.1β. Ορισμός ενιαίου δικαιούχου ή περιορισμένου καταλόγου δικαιούχων και διαδικασία επιχορηγήσεων	55
2.1.1.2. Δείκτες	56
Πίνακας 2 — Δείκτες εκροών	56
Πίνακας 3 — Δείκτες αποτελεσμάτων	57
2.1.1.3. Βασικές ομάδες-στόχοι.....	58
2.1.1.4. Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των ΟΕΕ, της ΤΑΠΤΚ ή άλλων εδαφικών εργαλείων	59
2.1.1.5. Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων.....	60
2.1.1.6. Ενδεικτική κατανομή των πόρων του προγράμματος της ΕΕ ανά είδος παρέμβασης.....	61
Πίνακας 4 — Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης	61
Πίνακας 5 — Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης	62
Πίνακας 6 — Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση	63
2.1. Προτεραιότητα: 2 - Π2: Προώθηση της κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης μέσω της ενίσχυσης του πολιτισμού, του βιώσιμου τουρισμού και της κοινωνικής οικονομίας	64
2.1.1. Ειδικός στόχος: RSO4.3. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες.....	64
2.1.1.1 Σχετικά είδη δράσεων και αναμενόμενη συμβολή τους στους εν λόγω ειδικούς στόχους και στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και τις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες, ανάλογα με την περίπτωση	64
2.1.1.1β. Ορισμός ενιαίου δικαιούχου ή περιορισμένου καταλόγου δικαιούχων και διαδικασία επιχορηγήσεων	67
2.1.1.2. Δείκτες.....	68
Πίνακας 2 — Δείκτες εκροών	68
Πίνακας 3 — Δείκτες αποτελεσμάτων.....	69
2.1.1.3. Βασικές ομάδες-στόχοι.....	70
2.1.1.4. Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των ΟΕΕ, της ΤΑΠΤΚ ή άλλων εδαφικών εργαλείων	71
2.1.1.5. Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων.....	72
2.1.1.6. Ενδεικτική κατανομή των πόρων του προγράμματος της ΕΕ ανά είδος παρέμβασης.....	73
Πίνακας 4 — Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης	73
Πίνακας 5 — Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης	74
Πίνακας 6 — Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση	75
2.1.1. Ειδικός στόχος: RSO4.6. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία.....	76
2.1.1.1 Σχετικά είδη δράσεων και αναμενόμενη συμβολή τους στους εν λόγω ειδικούς στόχους και στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και τις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες, ανάλογα με την περίπτωση	76
2.1.1.1β. Ορισμός ενιαίου δικαιούχου ή περιορισμένου καταλόγου δικαιούχων και διαδικασία επιχορηγήσεων	79
2.1.1.2. Δείκτες.....	80
Πίνακας 2 — Δείκτες εκροών	80
Πίνακας 3 — Δείκτες αποτελεσμάτων.....	81
2.1.1.3. Βασικές ομάδες-στόχοι.....	82
2.1.1.4. Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των ΟΕΕ, της ΤΑΠΤΚ ή άλλων εδαφικών εργαλείων	83

2.1.1.5. Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων.....	84
2.1.1.6. Ενδεικτική κατανομή των πόρων του προγράμματος της ΕΕ ανά είδος παρέμβασης.....	85
Πίνακας 4 — Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης.....	85
Πίνακας 5 — Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης.....	86
Πίνακας 6 — Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση.....	87
2.1. Προτεραιότητα: 3 - Π3: Μεγαλύτερη ασφάλεια και προστασία στην περιοχή παρέμβασης, μέσω της αποτελεσματικότερης ένταξης προσφύγων και μεταναστών.....	88
2.1.1. Ειδικός στόχος: ISO7.3. Προστασία και οικονομική και κοινωνική ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών.....	88
2.1.1.1 Σχετικά είδη δράσεων και αναμενόμενη συμβολή τους στους εν λόγω ειδικούς στόχους και στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και τις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες, ανάλογα με την περίπτωση.....	88
2.1.1.1β. Ορισμός ενιαίου δικαιούχου ή περιορισμένου καταλόγου δικαιούχων και διαδικασία επιχορηγήσεων.....	90
2.1.1.2. Δείκτες.....	91
Πίνακας 2 — Δείκτες εκροών.....	91
Πίνακας 3 — Δείκτες αποτελεσμάτων.....	92
2.1.1.3. Βασικές ομάδες-στόχοι.....	93
2.1.1.4. Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των ΟΕΕ, της ΓΑΠΤΚ ή άλλων εδαφικών εργαλείων.....	94
2.1.1.5. Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων.....	95
2.1.1.6. Ενδεικτική κατανομή των πόρων του προγράμματος της ΕΕ ανά είδος παρέμβασης.....	96
Πίνακας 4 — Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης.....	96
Πίνακας 5 — Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης.....	97
Πίνακας 6 — Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση.....	98
3. Σχέδιο χρηματοδότησης.....	99
3.1. Χρηματοδοτικές πιστώσεις ανά έτος.....	99
Πίνακας 7.....	99
3.2.Σύνολο χρηματοδοτικών πιστώσεων ανά ταμείο και εθνική συγχρηματοδότηση.....	100
Πίνακας 8.....	100
4. Μέτρα που έχουν ληφθεί για τη συμμετοχή των σχετικών εταίρων του προγράμματος στην προετοιμασία του προγράμματος Interreg και ρόλος των εν λόγω εταίρων του προγράμματος για την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση.....	101
5. Προσέγγιση για ζητήματα επικοινωνίας και προβολής του προγράμματος Interreg (στόχοι, κοινό-στόχος, διάλογο επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όποτε κρίνεται σκόπιμο, προγραμματισμένος προϋπολογισμός και σχετικοί δείκτες για σκοπούς παρακολούθησης και αξιολόγησης).....	104
6. Αναφορά στη στήριξη έργων μικρής κλίμακας, μεταξύ άλλων μικρών έργων στο πλαίσιο ταμείων μικρών έργων.....	107
7. Εκτελεστικές διατάξεις.....	109
7.1. Αρχές του προγράμματος.....	109
Πίνακας 9.....	109
7.2. Διαδικασία για τη σύσταση κοινής γραμματείας.....	110
7.3. Καταμερισμός των ευθυνών μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών μελών και, κατά περίπτωση, των συμμετεχουσών τρίτων χωρών ή χωρών-εταίρων και ΥΧΕ, σε περίπτωση επιβολής δημοσιονομικών διορθώσεων από τη διαχειριστική αρχή ή από την Επιτροπή.....	111
8. Χρήση μοναδιαίων δαπανών, κατ' αποκοπή ποσών, ενιαίων συντελεστών και χρηματοδότησης που δεν συνδέεται με τις δαπάνες.....	112
Πίνακας 10: Χρήση μοναδιαίων δαπανών, κατ' αποκοπή ποσών, ενιαίων συντελεστών και χρηματοδότησης που δεν συνδέεται με τις δαπάνες.....	112
Προσάρτημα 1.....	113
Α. Σύνοψη των κύριων στοιχείων.....	113
Β. Λεπτομερή στοιχεία ανά τύπο πράξης.....	114
Γ. Υπολογισμός της τυποποιημένης κλίμακας μοναδιαίων δαπανών, κατ' αποκοπή ποσών ή ενιαίων συντελεστών.....	115

1. Πηγή δεδομένων που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της τυποποιημένης κλίμακας μοναδιαίων δαπανών, κατ' αποκοπή ποσών ή ενιαίων συντελεστών (ποιος παρήγαγε, συνέλεξε και καταχώρισε τα δεδομένα, πού αποθηκεύονται τα δεδομένα, προθεσμίες, επαλήθευση κ.λπ.):.....	115
2. Να διευκρινιστεί για ποιον λόγο ενδείκνυται η προτεινόμενη μέθοδος και ο προτεινόμενος υπολογισμός βάσει του άρθρου 94 παράγραφος 2 του ΚΚΔ για τον τύπο πράξης:	116
3. Να προσδιορίσετε τον τρόπο διενέργειας των υπολογισμών, ιδίως περιλαμβάνοντας τυχόν παραδοχές ως προς την ποιότητα ή τις ποσότητες. Κατά περίπτωση, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται και, εφόσον ζητείται, να παρέχονται στατιστικά αποδεικτικά στοιχεία και τιμές αναφοράς, σε μορφότυπο που να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από την Επιτροπή:	117
4. Να εξηγήσετε πώς εξασφαλίσατε ότι στον υπολογισμό της τυποποιημένης κλίμακας μοναδιαίας δαπάνης, κατ' αποκοπή ποσού ή ενιαίου συντελεστή έχουν περιληφθεί μόνον επιλέξιμες δαπάνες: ...	118
5. Αξιολόγηση από την ελεγκτική αρχή ή τις ελεγκτικές αρχές της μεθοδολογίας υπολογισμού και των ποσών, καθώς και των ρυθμίσεων για τη διασφάλιση της επαλήθευσης, της ποιότητας, της συλλογής και της αποθήκευσης των δεδομένων:	119
Προσάρτημα 2	120
Α. Σύνοψη των κύριων στοιχείων	120
Β. Λεπτομερή στοιχεία ανά τύπο πράξης.....	121
Προσάρτημα 3: Κατάλογος σχεδιαζόμενων πράξεων στρατηγικής σημασίας με χρονοδιάγραμμα - Άρθρο 22 παράγραφος 3 του ΚΚΔ	122
ΕΓΓΡΑΦΑ	124

1. Κοινή στρατηγική του προγράμματος: κύριες αναπτυξιακές προκλήσεις και μέτρα πολιτικής

1.1. Περιοχή του προγράμματος (δεν απαιτείται για τα προγράμματα Interreg C)

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο α) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο α)

Η περιοχή διασυνοριακής συνεργασίας του Προγράμματος Συνεργασίας INTERREG VI-A ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2021-2027 (στο εξής ΠΣ), περιλαμβάνει τρεις περιφέρειες NUTS II για την Ελλάδα (Περιφέρειες Κρήτης, Βορείου Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου), ενώ για την Κύπρο επιλέξιμη περιοχή αποτελεί το σύνολο της χώρας (NUTS I).

Η περιοχή εφαρμογής του ΠΣ, αποτελεί την πλέον νοτιοανατολική εδαφική ενότητα λειτουργώντας ως πύλη εισόδου – εξόδου της Ε.Ε. Συνορεύει με οκτώ (8) χώρες, μία εκ των οποίων είναι υποψήφια για ένταξη (Τουρκία) και οι υπόλοιπες επτά (7) χώρες αποτελούν γείτονες της ΕΕ (Συρία, Λίβανος, Ισραήλ, Παλαιστίνη, Ιορδανία, Αίγυπτος και Λιβύη) και λαμβάνουν οικονομική βοήθεια, από το Μέσο Γειτνίασης, Ανάπτυξης & Διεθνούς Συνεργασίας (Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument (NDICI)). Το γεγονός αυτό την καθιστά ως την μοναδική διασυνοριακή περιοχή της ΕΕ που συνορεύει με δύο ηπείρους (Αφρική και Ασία).

Η γεωπολιτική της θέση, είναι εξαιρετικής σημασίας για την ΕΕ, καθώς βρίσκεται στο σταυροδρόμι σημαντικότερων εμπορικών οδών, που διέρχονται της διώρυγας του Σουέζ, των στενών του Ευζείνου Πόντου και των στενών του Γιβραλτάρ, συνδέοντας την Ευρώπη με τη Μαύρη Θάλασσα, την Μέση Ανατολή και την Βόρεια Αφρική. Εξάλλου τα ενεργειακά προφίλ των κρατών της περιοχής και οι προοπτικές που διανοίγουν τα νέα κοιτάσματα για την Ελλάδα και την Κύπρο, έχουν μεγάλη σημασία για τη στρατηγική της ενεργειακής ασφάλειας της ΕΕ.

Η περιοχή παρέμβασης είναι κατ' εξοχήν νησιωτική διασυνοριακή περιοχή της ΕΕ, με τα εκτενέστερα θαλάσσια σύνορα, καθώς περιλαμβάνει το σύνολο της Κυπριακής ΑΟΖ και μεγάλο μέρος της Ελληνικής ΑΟΖ (Κυπριακή ΑΟΖ= 98,707 τετρ.χλμ, Ελληνική ΑΟΖ (σύνολο)= 505.572 τετρ.χλμ.).

1.2 Κοινή στρατηγική του προγράμματος: Κοινή στρατηγική του προγράμματος: Συνοπτική παρουσίαση των κύριων κοινών προκλήσεων, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών, κοινωνικών και εδαφικών διαφορών και ανισοτήτων, των κοινών επενδυτικών αναγκών και της συμπληρωματικότητας και των συνεργειών με άλλα προγράμματα και μέσα χρηματοδότησης, των διδαγμάτων που έχουν αντληθεί από την προηγούμενη πείρα και των μακροπεριφερειακών στρατηγικών και των στρατηγικών για τις θαλάσσιες λεκάνες όταν η περιοχή του προγράμματος στο σύνολό του ή εν μέρει καλύπτεται από μία ή περισσότερες στρατηγικές.

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο β) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο β)

1.2.1. Εδαφικές, οικονομικές και κοινωνικές διαφορές και ανισότητες της διασυνοριακής περιοχής

1.2.1.1. Εδαφικά χαρακτηριστικά, λειτουργικοί τομείς

Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (ΠΒΑ). Το έδαφος των περισσότερων νησιών είναι ορεινό και ημιορεινό, με τις ορεινές εκτάσεις να καλύπτουν περίπου το 33% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας. Η ΠΒΑ χαρακτηρίζεται από νησιά μεσαίου μεγέθους, με γεωργικές, εμπορικές και σε ορισμένες περιπτώσεις, βιομηχανικές δραστηριότητες (Λέσβος και Χίος) και ισχυρή θαλάσσια παράδοση. Άλλες χαρακτηριστικές δραστηριότητες αποτελούν ο τουρισμός και η κτηνοτροφία.

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (ΠΝΑ). Στο μεγαλύτερο ποσοστό τα νησιά της ΠΝΑ είναι μικρά και δεν έχουν ζώνες με μεγάλες υψομετρικές διαφορές. Το έδαφος των Κυκλάδων είναι κυρίως ορεινό, χωρίς πεδινές εκτάσεις αλλά μόνο μικρές κοιλάδες και κάμπους. Είναι άγονα νησιά με περιορισμένη καλλιεργήσιμη γη. Το έδαφος των Δωδεκανήσων είναι άγονο και πετρώδες. Οι κύριες δραστηριότητες των κατοίκων των νησιών του Νοτίου Αιγαίου είναι ο τουρισμός, η κτηνοτροφία και η αλιεία.

Η Περιφέρεια Κρήτης(ΠΚ) έχει έντονη γεωμορφολογία ενώ η γεωργία, η κτηνοτροφία, ο τουρισμός, οι υπηρεσίες και η κατασκευή είναι οι κύριες οικονομικές δραστηριότητες της Κρήτης. Επίσης, διαθέτει σημαντικά κέντρα δραστηριοτήτων έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης (R & D).

Η Κύπρος είναι ένα νησιωτικό κράτος με κατοίκους οι οποίοι ασχολούνται με τη γεωργία, το εμπόριο, τον τουρισμό και άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών (π.χ. τραπεζικές εργασίες), ενώ διαθέτει και έναν ανεπτυγμένο κατασκευαστικό τομέα.

1.2.1.2. Οικονομικές, κοινωνικές διαφορές και ανισότητες

Η νησιωτικότητα ως βασικό και κοινό χαρακτηριστικό της περιοχής παρέμβασης, καθορίζει σε σημαντικό βαθμό τις ιδιαιτερότητες αλλά και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζει το σύνολο της περιοχής παρέμβασης. Ο νησιωτικός χώρος του Βορείου και Νοτίου Αιγαίου ειδικά, είναι κατακερματισμένος με αποτέλεσμα την άνιση ανάπτυξη των νησιών, τη δυσχέρεια πρόσβασης και την απομόνωση, τη διασύνδεση συγκεκριμένων μόνο νησιωτικών μονάδων, την εξάρτηση μεταφορικών συνδέσεων από τις καιρικές συνθήκες και τις δυσκολίες λόγω διπλής νησιωτικότητας. Επιπρόσθετα, εμπόδια συνιστούν τόσο η απόσταση μεταξύ της Κύπρου και των ελληνικών νησιών, όσο και η μεγάλη απόσταση της παραμεθόριας περιοχής από τις υπόλοιπες περιοχές της ΕΕ. Οι αλληλεπιδράσεις, στο πλαίσιο επαγγελματικών ή άλλων αιτιών ταξιδιών είναι πολύ περιορισμένες. Η έλλειψη μεταφορικής διασύνδεσης της Κύπρου και των ελληνικών νησιών (εναέρια και ακτοπλοϊκή) θεωρείται ως ένα εμπόδιο συνεργασίας και περαιτέρω ανάπτυξης. Παρά την ύπαρξη υποδομών - τουλάχιστον στα κύρια μεγαλύτερα ή τα πιο τουριστικά νησιά - η προσβασιμότητα δεν είναι ομαλή λόγω των καιρικών συνθηκών, καθώς και άλλων παραγόντων, ιδιαίτερα εκτός των τουριστικών περιόδων.

Ωστόσο, το ΠΣ θα αντιμετωπίσει το ζήτημα της νησιωτικότητας εστιάζοντας, κατά προτεραιότητα, στα χαρακτηριστικά που μπορούν να αποτελέσουν ευκαιρία και εφελτήριο για ανάπτυξη, έλξη επισκεπτών και κατοίκων και σημεία επαφής με άλλες ευρωπαϊκές περιοχές και κοινότητες, προς επίρρωση της απομόνωσης και προώθηση της συνεργασίας.

Οικονομικό προφίλ της διασυνοριακής περιοχής

Τόσο η Ελλάδα όσο και η Κύπρος, έχουν πληγεί σοβαρά από τη χρηματοπιστωτική κρίση και αμφοτέρως υποστηρίχθηκαν από τον ΕSM. Κατά την περίοδο 2007-2016, η Κύπρος και οι τρεις ελληνικές περιοχές είχαν εξαιρετικά υψηλά επίπεδα ύφεσης, ενώ το κατά κεφαλήν ΑΕΠ μειώθηκε περισσότερο από 20% σε όλες τις περιοχές.

Από την άποψη της περιφερειακής πολιτικής, η μείωση του ΑΕΠ οδήγησε στην «υποβάθμιση» των υπό εξέταση περιοχών. Όσον αφορά την ιδιωτική κατανάλωση, αυτή εξακολουθεί να αποτελεί πολύ σημαντικό μερίδιο του ΑΕΠ, σημαντικά μεγαλύτερο από τον μ.ο. της Ευρωζώνης. Το 2018, το 31,8% των νοικοκυριών στην Ελλάδα αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, από 36,0% το 2014 και 28,1% το 2008. Στο Βόρειο Αιγαίο παρατηρείται επίσης αυξημένη ανεργία (17,6%) σε σύγκριση με τον μ.ο. της χώρας (17,3%). Αντίστοιχα το ποσοστό ατόμων που βρίσκονταν σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού στην Κύπρο, το 2019 μειώθηκε στο 22,3% σε σύγκριση με 21,4% του μ.ο. της ΕΕ (Eurostat, 2020).

Όσον αφορά στην Ελλάδα, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στο Νότιο Αιγαίο είναι 6.388,31€, στην Κρήτη 9.293,01 € και στο Βόρειο Αιγαίο 2.531,61 €, ενώ στην Κύπρο 22.286,88 € (Eurostat, 2019). Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχουν ανισότητες τόσο μεταξύ όσο και στο εσωτερικό των περιφερειών: μερικά νησιά, ωφελούνται από τον τουρισμό (π.χ. η Ρόδος, μερικά νησιά των Κυκλάδων), ενώ άλλα αγωνίζονται με το πρόβλημα της απόστασης και της ανεπαρκούς διασύνδεσης.

Η οικονομία της ΠΝΑ χαρακτηρίζεται από τη σχετικά μικρή παρουσία του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα τόσο ως προς το ΑΕΠ όσο και ως προς την απασχόληση και την αντίστοιχη χαμηλή σχετική παραγωγικότητα. Ο τριτογενής τομέας, ωστόσο, που συνδέεται με τον τουρισμό, είναι εξαιρετικά ισχυρός τόσο όσον αφορά στο ΑΕΠ όσο και την απασχόληση με ικανοποιητικό επίπεδο σχετικής παραγωγικότητας. Το Νότιο Αιγαίο παράγει το 3,4% του Εθνικού ΑΕΠ.

Η παραγωγική δομή της περιοχής του Βορείου Αιγαίου, συνίσταται σε ανεπτυγμένο τριτογενή τομέα ενώ ο δευτερογενής είναι περιορισμένος όσον αφορά το μερίδιο του ΑΕΠ και της απασχόλησης, σε ποσοστό πολύ χαμηλότερο από τον εθνικό και ευρωπαϊκό μ.ο.. Η σχετική παραγωγικότητά της επίσης είναι χαμηλότερη από τον εθνικό (72%) και τον ευρωπαϊκό (82%) μ.ο.. Το Βόρειο Αιγαίο παράγει το 1,4% του Εθνικού ΑΕΠ.

Όσον αφορά την Κρήτη, η παραγωγική δομή της περιοχής περιλαμβάνει έναν σημαντικό πρωτογενή τομέα με υψηλότερη του εθνικού μ.ο. συνεισφορά μερίδιο στο ΑΕΠ. Η περιοχή έχει σημαντική γεωργική κτηνοτροφική και αλιευτική παραγωγή και ο πρωτογενής τομέας υποστηρίζει έναν εδραιωμένο αγροδιατροφικό τομέα με ισχυρές συνδέσεις με τις τοπικές βιομηχανίες και τον τουρισμό. Η περιοχή δεν έχει αξιοσημείωτο δευτερογενή τομέα, όσον αφορά το μερίδιο του ΑΕΠ και η σχετική παραγωγικότητά του είναι κάτω από τον εθνικό μ.ο., καλύπτει, ωστόσο, τις τοπικές ανάγκες λόγω του νησιωτικού χαρακτήρα της Περιφέρειας. Όσον αφορά τον τριτογενή τομέα, αυτός είναι ο μεγαλύτερος τομέας στην περιοχή, παρουσιάζοντας υψηλότερη σχετική παραγωγικότητα από τη χώρα και την ΕΕ. Βασίζεται σε σημαντικές τουριστικές ροές, καθώς η Κρήτη είναι ένας από τους πιο διάσημους τουριστικούς προορισμούς σε ολόκληρη τη Μεσόγειο. Η Κρήτη παράγει το 5% του Εθνικού ΑΕΠ.

Τα διαθέσιμα, στην παρούσα φάση, στοιχεία για την κατανομή του κυπριακού ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές αγοράς κατά τομέα είναι 83,6% για τον τριτογενή τομέα, 14,1% για το δευτερογενή και 2,3% για τον πρωτογενή (Κυπριακή Στατιστική Υπηρεσία, 2019).

Οι οικονομίες των δύο χωρών έχουν πληγεί επιπλέον από την πανδημία του Covid-19. Ο συνολικός οικονομικός αντίκτυπος εξακολουθεί να μην μπορεί να εκτιμηθεί με ακρίβεια και θα καθοριστεί από τη

διάρκεια της κρίσης, αλλά και την επίδραση των μέτρων περιορισμού της.

Δημογραφικά στοιχεία διασυνοριακής περιοχής

Συνολικά, περίπου 2 εκ. κάτοικοι ζουν στη διασυνοριακή περιοχή εκ των οποίων 1.200.000 στην Ελλάδα και 800.000 στην Κύπρο. Η μέση ηλικία πληθυσμού (41,5 έτη) είναι χαμηλότερη από τον μ.ο. της ΕΕ (43,8 έτη).

1.2.2 Κοινές επενδυτικές ανάγκες, συμπληρωματικότητα και συνέργειες με άλλα προγράμματα και μέσα χρηματοδότησης

1.2.2.1 Κοινές επενδυτικές ανάγκες

Έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία

Λαμβάνοντας υπόψη τις διαπιστώσεις της ΕΕ που αναφέρονται στην ετήσια έκθεση για την Ελλάδα και την Κύπρο για το έτος 2020 και οι δύο χώρες χαρακτηρίζονται ως μέτριες ως προς την καινοτομία.

Η Κρήτη είναι η μόνη περιφέρεια της περιοχής παρέμβασης, που χαρακτηρίζεται δυνατή ως προς την καινοτομία και υπερτερεί σε αυτό σε όλη την ελληνική επικράτεια. Ωστόσο, η επίδοσή της έχει βελτιωθεί κατά την τελευταία δεκαετία μόνο κατά 0,5% ετησίως, το οποίο είναι μάλλον φτωχό σε σχέση με άλλες ελληνικές περιοχές.

Τα νησιά της ΠΒΑ θεωρούνται μέτρια ως προς την καινοτομία. Ωστόσο, η επίδοση της περιοχής έχει βελτιωθεί κατά την τελευταία δεκαετία κατά 2,7%, η οποία είναι η δεύτερη μεγαλύτερη βελτίωση που σημειώθηκε μεταξύ των ελληνικών περιοχών.

Κατά την περίοδο 2011-2019 οι αλλαγές στην απόδοση της καινοτομίας οδήγησαν σε σημαντικές βελτιώσεις στο Βόρειο Αιγαίο και την Κρήτη

Η ΠΝΑ έχει χαμηλή απόδοση στον Πίνακα αποτελεσμάτων της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Καινοτομίας, ενώ η επίδοση της περιοχής επιδεινώθηκε κατά την τελευταία δεκαετία κατά 0,9%, το οποίο είναι το μεγαλύτερο αρνητικό ρεκόρ μεταξύ των ελληνικών περιοχών.

Η Κύπρος εξακολουθεί να αποτελεί μετρίως καινοτομική χώρα. Βρίσκεται στο 89% του μ.ο. της ΕΕ και κατατάσσεται στην κατηγορία «μέτριων καινοτόμων», ενώ έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια (82% και 87% το 2017 και 2018 αντίστοιχα). Τα επίπεδα των δημόσιων και ιδιωτικών δαπανών για την έρευνα και ανάπτυξη είναι από τα χαμηλότερα στην ΕΕ και η αλληλεπίδραση μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων είναι πολύ περιορισμένη.

Επομένως, συνολικά η περιοχή παρέμβασης, με εξαίρεση την Κρήτη, δεν φαίνεται να έχει αξιοσημείωτη δυναμική για καινοτομία.

Σύμφωνα με την έκθεση του ESPON (European Territorial Review), η οποία παρείχε μια κατηγοριοποίηση των περιφερειών, ανάλογα με τη δυναμικότητα και ανταγωνιστικότητα οικονομικών γνώσης, καμία περιφέρεια εντός της περιοχής παρέμβασης δεν κατηγοριοποιείται ως «εξαιρετικά ανταγωνιστική και βασισμένη στην ανταγωνιστική οικονομία». Όσον αφορά το ποσοστό του ΑΕΠ που προορίζεται για έρευνα και ανάπτυξη (R&D), όλες οι παραμεθόριες περιοχές είναι κάτω από το 2,04%, που είναι ο μ.ο. της ΕΕ.

Συμπεράσματα: Στο πλαίσιο του ΠΣ, η υποστήριξη της καινοτομίας, θα μπορούσε να προβλεφθεί σε τομείς που συνδέονται με θαλάσσιες δραστηριότητες και την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος (π.χ. περιβαλλοντικές τεχνολογίες για θαλάσσιες μεταφορές), καθώς επίσης για την προβολή και διάδοση με σύγχρονα μέσα της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού πλούτου της περιοχής, ενώ χρειάζεται να διερευνηθεί η συμπληρωματικότητα και με άλλα προγράμματα.

Ψηφιακή πολιτική

Στην ελληνική πλευρά, αποκλίσεις καταγράφονται με βάση την πρόσβαση των νοικοκυριών σε ευρυζωνική σύνδεση με το διαδίκτυο. Η Κύπρος, στο 92,8% του ευρωπαϊκού μ.ο., έχει υψηλότερο επίπεδο ευρυζωνικής πρόσβασης στο σπίτι από τα νησιά του Αιγαίου και την Κρήτη.

Η ταχεία εξάπλωση της τηλεργασίας, κατά τη διάρκεια της πανδημίας καθώς και η ανάπτυξη εφαρμογών προηγμένου λογισμικού δημιουργούν νέες συνθήκες στην αγορά εργασίας και ταυτόχρονα σημαντικές προκλήσεις για τα συστήματα κοινωνικής ασφάλειας και φορολογίας.

Η χρήση του ηλεκτρονικού εμπορίου και του e- banking, σαφώς επηρεαζόμενα από την πανδημική κρίση, παρουσιάζουν αυξητική τάση, υπολείπονται, ωστόσο, του αντίστοιχου μ.ο. της ΕΕ.

Συμπεράσματα: Σημαντική είναι η πρόκληση που παρουσιάζεται στη διασυνοριακή περιοχή, ώστε να γεφυρωθεί το χάσμα σε σχέση με το «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη» και να αξιοποιηθούν τα οφέλη της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τον δημόσιο τομέα. Ψηφιακά έργα μικρής κλίμακας, τα οποία κατά κάποιο τρόπο «καλύπτουν το γεωγραφικό κενό» - θα μπορούσαν να υποστηριχθούν υπό την προϋπόθεση ότι είναι σύμφωνα με τις Εθνικές Ψηφιακές Στρατηγικές. Ωστόσο, καθώς και οι δυο χώρες έχουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό σε υψηλή προτεραιότητα στα εθνικά τους προγράμματα, το ΠΣ δεν θα υπηρετήσει τον ΣΠΙ

Επιχειρηματικότητα

Στην Ελλάδα η κατανομή της απασχόλησης στις πολύ μικρές επιχειρήσεις παρουσίασε μια μικρή αύξηση μεταξύ 2008 και 2014 καταδεικνύοντας την ανθεκτικότητα που επέδειξαν οι μικρές επιχειρήσεις και οι βιοτεχνίες, στον τομέα του τουρισμού, κατά τη διάρκεια της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης που έπληξε τη χώρα. Αντίστοιχα και για την Κύπρο, η αύξηση της επιχειρηματικότητας και της ικανότητας καινοτομίας του επιχειρηματικού τομέα και η ενίσχυση των επενδύσεων και της πρόσβασης σε χρηματοδότηση έχουν ζωτική σημασία για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι ΜΜΕ και οι επιχειρηματίες έχουν πληγεί ιδιαίτερα από τα ληφθέντα μέτρα για τον περιορισμό της εξάπλωσης του ιού (lockdown), ενώ η ανεργία έχει αρχίσει να αυξάνεται σημαντικά.

Οι δυνατότητες ανάπτυξης των επιχειρήσεων στην Ελλάδα και Κύπρο περιορίζονται από το κοινό χαρακτηριστικό των νησιωτικών περιοχών να στερούνται της απαραίτητης κρίσιμης μάζας στην αγορά λόγω του μικρού πληθυσμιακού τους μεγέθους, τόσο ως προς τους διαθέσιμους πόρους αλλά και το αγοραστικό κοινό. Αυτό με τη σειρά του συνεπάγεται πως οι ΜΜΕ περιορίζονται ως προς την εμβέλεια και τις δυνατότητες ποικιλομορφίας, αλλά και πως στερούνται συνήθως τα οφέλη που θα απέφεραν οι οικονομίες κλίμακας και άλλες πιθανές ευκαιρίες που προσφέρει η ευρωπαϊκή ενιαία αγορά. Επιπλέον, το μικρό μέγεθος και άλλα εδαφικά χαρακτηριστικά πολλών νησιών συχνά απαιτούν να τίθεται η βιώσιμη χρήση πόρων σε προτεραιότητα έναντι της προώθησης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, ειδικά σε σύγκριση με τις ηπειρωτικές περιοχές.

Συμπεράσματα: Η επιχειρηματικότητα θα μπορούσε να υποστηριχθεί από το ΠΣ στο βαθμό που ανταποκρίνεται στις διασυνοριακές ανάγκες και ενισχύει τη συνεργασία μεταξύ των δύο πλευρών των συνόρων. Σε αυτή την προοπτική, και λαμβάνοντας υπόψη και τις ανησυχίες για την αειφόρο ανάπτυξη, θα μπορούσαν να προωθηθούν δραστηριότητες της Γαλάζιας Οικονομίας, δράσεις για την ενίσχυση των ΜΜΕ, σε συνεργασία με τα κύρια προγράμματα ή και άλλα προγράμματα Interreg. Επιπλέον, ο πολιτισμός και ο τουρισμός ως οι κύριοι κοινοί μοχλοί της οικονομίας των δύο χωρών, δύναται να συμβάλλουν στην αναβάθμιση του αναπτυξιακού προφίλ της περιοχής παρέμβασης. Παρεμβάσεις συνεργασίας, οι οποίες σχετίζονται με την τόνωση και την αύξηση της τοπικής παραγωγής μέσω της σύνδεσής της με τους κλάδους του τουρισμού, του πολιτισμού και των υπηρεσιών δύναται να επιλύσουν ένα σημαντικό μέρος της απασχόλησης και της οικονομίας. Η στήριξη της επιχειρηματικότητας, ιδιαίτερα μετά τις επιπτώσεις που επήλθαν λόγω της πανδημίας COVID-19, αποτελεί ουσιαστική ανάγκη για την περιοχή. Παρ' ότι το πρόβλημα θα αντιμετωπιστεί κυρίως από τα εθνικά προγράμματα, θα μπορούσαν να εφαρμοστούν δράσεις για την από κοινού ανάπτυξη καινοτομιών και τεχνολογίας που θα λύνει προκλήσεις – ιδιαίτερης σημασίας για τη διασυνοριακή περιοχή - σε παραγωγικούς τομείς.

Ενέργεια

Τόσο η Ελλάδα όσο και η Κύπρος έχουν υψηλή εξάρτηση από ορυκτά καύσιμα, με αποτέλεσμα τις υψηλές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, ενώ δεν έχουν αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητες των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και ιδίως τις πηγές αιολικής και ηλιακής ενέργειας για την Ελλάδα και της ηλιακής ενέργειας για την Κύπρο.

Οι δεσμεύσεις που έχουν τεθεί στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, αντανακλώνται στα Εθνικά Σχέδια για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) των δύο χωρών, για την περαιτέρω μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την αύξηση του μεριδίου των ΑΠΕ στην κατανάλωση ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

Ο συνδυασμός ΑΠΕ που καλύπτει την ακαθάριστη εσωτερική κατανάλωση ενέργειας διαφέρει μεταξύ των δύο κρατών μελών. Τα βιοκαύσιμα και τα ανανεώσιμα απόβλητα είναι η μεγαλύτερη πηγή στην Ελλάδα, ενώ στην Κύπρο η μεγαλύτερη ανανεώσιμη πηγή ενέργειας είναι η ηλιακή.

Αναφορικά με το κτιριακό απόθεμα και στις δύο χώρες είναι κατασκευασμένο με μηδενικό ή πολύ χαμηλό επίπεδο θερμικής προστασίας, με αποτέλεσμα να αποτελεί πηγή χαμηλής ενεργειακής απόδοσης.

Συμπεράσματα: Ο τομέας της εξοικονόμησης ενέργειας αποτελεί βασικό άξονα πολιτικής για την ενέργεια και το κλίμα μέχρι το 2030. Με τη νέα δέσμη μέτρων «Καθαρή ενέργεια για όλους», γίνεται αναθεώρηση σειράς Ευρωπαϊκών Οδηγιών που σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση, έτσι ώστε να ευθυγραμμιστούν με το γενικό πλαίσιο για την Ενέργεια και το Κλίμα και να επιτευχθεί ο νέος Ευρωπαϊκός στόχος για το 2030. Οι φυσικοί πόροι της περιοχής, το δυναμικό της σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η γεωγραφική της θέση θα μπορούσαν να δημιουργήσουν επενδυτικές ευκαιρίες για την κινητοποίηση της πλεονάζουσας παραγωγικής της ικανότητας. Επίσης, μέσω της συνεργασίας είναι εφικτή η ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας για τις ΑΠΕ και την πρωτοβουλία «Καθαρή ενέργεια για τα νησιά της ΕΕ», η οποία παρέχει ένα πλαίσιο συνεργασίας για τον εντοπισμό κοινών λύσεων και βέλτιστων πρακτικών, που θα βοηθήσει τα νησιά να παράγουν τη δική τους βιώσιμη, χαμηλού κόστους ενέργεια, (ΣΠ2 «Μια πιο πράσινη και ανθεκτική Ευρώπη»).

Σ' αυτό το πλαίσιο, το ΠΣ προωθεί δράσεις που αναβαθμίζουν υπάρχουσες κτηριακές υποδομές, ως προς την ενεργειακή τους απόδοση με εφαρμογές και εξοπλισμό και με την ενίσχυση των ενεργειακών κοινοτήτων για τη διάδοση εναλλακτικών τρόπων παραγωγής και χρήσης ενέργειας.

Κυκλική Οικονομία – Βιώσιμη διαχείριση υδάτων

Και οι δύο χώρες υστερούν στον τομέα της ανακύκλωσης/ανάκτησης και της επαναχρησιμοποίησης, ενώ βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στην υγειονομική ταφή των στερεών αποβλήτων. Πρόκληση για τις δυο χώρες της περιοχής παρέμβασης παραμένει και η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και των απορριμμάτων στο πλαίσιο της μετάβασης σε ένα υπόδειγμα κυκλικής οικονομίας. Μεγαλύτερες ποσότητες απορριμμάτων παράγονται στις πιο αστικοποιημένες και πυκνοκατοικημένες περιοχές. Αναφορικά με τη διαχείριση του νερού, πολλοί δήμοι της ελληνικής περιοχής, εξακολουθούν να μη διαθέτουν σύστημα διαχείρισης των λυμάτων και/ή αξιόπιστης παροχής πόσιμου νερού. Η Κύπρος χαρακτηρίζεται από υπεράντληση υπόγειων υδάτων και λειψυδρία, ενώ σημαντική ποσότητα λυμάτων εξακολουθούν να απορρίπτονται χωρίς συλλογή ή επεξεργασία.

Στο πλαίσιο της Γαλάζιας Οικονομίας, τις τελευταίες δεκαετίες ξεκίνησαν και πλέον εντείνονται οι προσπάθειες για αυτονόμηση της ύδρευσης των άνυδρων νησιών, μέσω της αφαλάτωσης του θαλάσσιου νερού και ο περιορισμός της εξάρτησής τους από τις ενεργοβόρες μετακινήσεις των υδροφόρων πλοίων.

Συμπεράσματα: Η απαίτηση για την προστασία του περιβάλλοντος εξακολουθεί να αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση για την επιλέξιμη περιοχή. Η συνεργασία για την προώθηση μέτρων προς τη διευκόλυνση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία, θα μπορούσε να συμβάλλει μεταξύ άλλων στη βελτίωση της περιβαλλοντικής αειφορίας των νησιών της περιοχής.

Κλιματική Αλλαγή

Η Ελλάδα βρίσκεται αντιμέτωπη με πολλαπλούς φυσικούς και περιβαλλοντικούς κινδύνους, ιδίως πλημμύρες και δασικές πυρκαγιές. Υπό το πρίσμα αυτό, η Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην

Κλιματική Αλλαγή περιλαμβάνει τις κατευθυντήριες οδηγίες για τη δημιουργία ενός μεθοδολογικού πλαισίου παρακολούθησης της εξέλιξης του φαινομένου με έμφαση σε συγκεκριμένους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας (γεωργία και κτηνοτροφία, τουρισμός, μεταφορές, εξορυκτική βιομηχανία, ασφαλιστικός τομέας και άλλους), ενώ παράλληλα στρέφεται προς μια νέα πραγματικότητα, όπου είναι απαραίτητη η ιεράρχηση και η αξιολόγηση μέτρων προσαρμογής και νέων επενδύσεων με στόχο την πρόληψη.

Οι δασικές πυρκαγιές, η εγκατάλειψη της γεωργικής γης, η διάβρωση, η ερημοποίηση και η απώλεια βιοποικιλότητας είναι ορισμένες από τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής στην Κύπρο, οι οποίες επηρεάζουν όχι μόνο την αγροτική οικονομία αλλά και τον τουρισμό, θέτοντας έτσι σε κίνδυνο την οικονομική ανάπτυξη. Η Εθνική Στρατηγική της Κύπρου για την προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, εμπεριέχει την εκτίμηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, της ικανότητας προσαρμογής και της ευπάθειας της Κύπρου στους Τομείς: Υδάτινοι Πόροι, Εδάφη, Παράκτιες ζώνες, Βιοποικιλότητα, Δάση, Γεωργία, Αλιεία & Υδατοκαλλιέργειες, Τουρισμός, Ενέργεια, Υποδομές και Δημόσια Υγεία.

Συμπεράσματα: Ο νησιωτικός χαρακτήρας και η θέση της περιοχής στην ευαίσθητη λεκάνη της Μεσογείου την καθιστούν ευάλωτη και έκθετη σε φυσικές καταστροφές με μειωμένη ικανότητα αντίδρασης. Οι αναμενόμενες μεταβολές που πιθανόν να επέλθουν στα οικοσυστήματα λόγω της κλιματικής αλλαγής, ίσως να είναι αρνητικές και μη αναστρέψιμες. Στο πλαίσιο αυτό και μέσω της συνεργασίας, μέτρα πρόληψης και ετοιμότητας, εκστρατείες ευαισθητοποίησης: για τη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών, την προστασία από τις πλημμύρες, την ανάπτυξη συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης των μονάδων πολιτικής προστασίας, αποτελούν σημαντικές προκλήσεις για την περιοχή. Οι κοινές προκλήσεις / ανάγκες της περιοχής παρέμβασης για την προσαρμογή και αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, θα ικανοποιηθούν μέσω δράσεων του Ειδικού Στόχου 2iv) «Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών και της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα».

Πράσινη οικονομία – Βιοποικιλότητα

Η παραμεθόρια περιοχή Ελλάδας και Κύπρου περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό τοποθεσιών Natura 2000, αρκετές τοποθεσίες «Ramsar» και άλλες εθνικά καθορισμένες περιοχές προστασίας ενώ οι δύο συνεργαζόμενες χώρες έχουν εκπονήσει Στρατηγικές για τη Βιοποικιλότητα που λειτουργούν σε συνέργεια με τις Εθνικές Στρατηγικές για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή αλλά και με το Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Ενέργεια και το Κλίμα.

Όσον αφορά στον Ελλαδικό χώρο της επιλέξιμης περιοχής, έχουν χαρακτηριστεί συνολικά 72 ΖΕΠ (Ζώνες Ειδικής Προστασίας), 66 ΕΖΔ (Ειδικές Ζώνες Διατήρησης) και 4 ΕΖΔ – ΖΕΠ, με συνολική έκταση 1.014.700 εκτάρια ενώ στο πλαίσιο δράσεων προτεραιότητας για το Δίκτυο Natura 2000 για την περίοδο 2021-2027 έχουν καταγραφεί συγκεκριμένα μέτρα - ανά προτεραιότητα - τα οποία δύναται να χρηματοδοτηθούν από Προγράμματα Interreg (π.χ. Σεμινάρια κατάρτισης σχετικά με τη διαχείριση των περιοχών Natura 2000, το νομοθετικό πλαίσιο και τις χρηματοδοτήσεις, Δημιουργία ενημερωτικού υλικού και διοργάνωση εκδηλώσεων για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των εμπλεκόμενων φορέων και των παραγωγικών ομάδων (π.χ. ημερίδες, dialogue events, e-learning, webinars).

Αναφορικά με την Κύπρο, έως τώρα, έχουν χαρακτηριστεί συνολικά 40 Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) και 30 Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), με τη συνολική έκταση των, ενταγμένων στο δίκτυο Natura 2000, χερσαίων περιοχών να ανέρχεται σε 162.937 εκτάρια, ενώ των θαλάσσιων σε 20.933 εκτάρια.

Όσον αφορά την ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος και ειδικότερα την προστασία των δασών, η Ελλάδα έχει καταρτίσει την Εθνική Στρατηγική για τα Δάση (ΕΣΔ), μέσω της οποίας υιοθετείται στη χώρα πρότυπο της μεσογειακής δασοπονίας Στο ελληνικό τμήμα της περιοχής παρέμβασης, δάση συναντώνται στην Περιφέρεια Κρήτης, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τον Εθνικό Δρυμό των Λευκών Ορέων.

Τα δάση και οι δασώδεις εκτάσεις, καταλαμβάνοντας το 42% της ολικής έκτασης της Κύπρου, αποτελούν ένα σημαντικό ανανεώσιμο φυσικό πόρο, ενώ ταυτόχρονα αποτελούν και τη σπονδυλική στήλη της κυπριακής φύσης και γενικά του τοπίου. Στο πλαίσιο αυτό η Κύπρος έχει καταρτίσει σχετική Δήλωση

Δασικής Πολιτικής (28 στόχοι), σκοπός της οποίας είναι ο καθορισμός του οράματος και των σκοπών και στόχων σχετικά με τη διατήρηση, προστασία και αειφόρο διαχείριση των δασών.

Όσον αφορά στη βιοποικιλότητα, η εκτίμηση του επιπέδου εισβολής χωροκατακτητικών ειδών - ξένων φυτών είναι υψηλή (μεγαλύτερη από 5%) σε διάφορες τοποθεσίες σε όλη την περιοχή, ιδίως σε περιοχές της Κρήτης. Η Κύπρος ως νησί με πλούσια βιοποικιλότητα είναι ιδιαίτερα ευάλωτη σε βιολογικές εισβολές. Συνολικά, έχουν καταγραφεί 43 εισβλητικά/χωροκατακτητικά είδη χλωρίδας (Hand et al. 2019).

Συμπεράσματα: Πολύ σημαντικές κρίνονται οι επενδύσεις & παρεμβάσεις, για την προώθηση της βιοποικιλότητας και τις πράσινες υποδομές, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας, αξιοποίησης και ανάδειξης των προστατευόμενων περιοχών. Εκτός από τις δράσεις άμεσης υποστήριξης του φυσικού περιβάλλοντος, η δασική, υπαίθρια αναψυχή, η ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, ο οικότουρισμός και οι σχετικές υποδομές μπορούν επίσης να συνεισφέρουν στην προστασία και την ανάδειξη των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας, καθότι η εξοικείωση με το φυσικό περιβάλλον, η συμμετοχή σε δράσεις οικότουρισμού, άθλησης, ή άλλες ψυχαγωγικές δραστηριότητες (πχ. site specific performances) επιφέρουν ψυχική ανάταση, εκτίμηση της αξίας του φυσικού πλούτου και ευαισθητοποίηση ως προς την αλληλένδετη σχέση των τοπικών κοινωνιών με τον περιβάλλοντα χώρο τους αλλά και των αστικών περιοχών, μέσω της εφοδιαστικής αλυσίδας προϊόντων, με τα φυσικά οικοσυστήματα. Εμμέσως, λοιπόν, δύναται να σφυρηλατούνται πολίτες με μεγαλύτερη ενσυνειδησία σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος. Όλα τα παραπάνω θα συμβάλουν και στην επίτευξη του στόχου για την απομείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την προστασία από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, καθώς και την προστασία της βιοποικιλότητας στο πλαίσιο του ΣΠ2 .

Μεταφορές

Οι μόνοι τρόποι διασύνδεσης μεταξύ των περιοχών εξ' αιτίας της νησιωτικότητας, είναι αεροπορικώς ή δια θαλάσσης (που διακόπτεται όταν δεν το επιτρέπει ο καιρός ή άλλοι παράγοντες). Δεν υπάρχουν θαλάσσιες συνδέσεις και απευθείας πτήσεις μεταξύ της Κύπρου και των άλλων νησιών της περιοχής παρέμβασης. Η συνδεσιμότητα εξασφαλίζεται μέσω της ελληνικής ηπειρωτικής χώρας (Αθήνα ή Λαύριο). Για ορισμένα νησιά, συμπεριλαμβανομένης της Κύπρου και της Κρήτης, η οδική ασφάλεια είναι επίσης ένα σοβαρό πρόβλημα.

Συμπεράσματα: Σε συνεργασία με τα γενικά προγράμματα, θα μπορούσαν να εξεταστούν τρόποι βελτίωσης της συνδεσιμότητας μεταξύ της Κύπρου και των ελληνικών νησιών. Στο πλαίσιο της διασυνοριακής συνεργασίας, το ζήτημα της συνδεσιμότητας είναι ζωτικής σημασίας, ωστόσο υπερβαίνει τις δυνατότητες ενός προγράμματος ΕΕΣ και αντιμετωπίζεται κυρίως από τα ΤΕΠ και ΠΕΠ στο πλαίσιο του ΣΠ 3 «Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη».

Απασχόληση

Η διασυνοριακή περιοχή βρίσκεται κάτω από τον ευρωπαϊκό μ.ο. ως προς την απασχόληση, την απασχόληση των νέων, τα νοικοκυριά με πολύ χαμηλό επίπεδο εργασίας, την ανεργία, τη μακροχρόνια ανεργία και τους δείκτες μισθών, με την Κύπρο να αποδίδει καλύτερα από την Ελλάδα.

Αντίστοιχα, το ποσοστό ανεργίας των νέων και το ποσοστό των νέων που δεν εργάζονται, ούτε βρίσκονται σε εκπαίδευση ή κατάρτιση (NEETs) ήταν υψηλότερο του ευρωπαϊκού μ.ο. Η ικανότητα των ΔΥΠΑ ενισχύθηκε, προκειμένου να υποστηρίξουν την πρόσβαση του πληθυσμού, και ιδίως των νέων και των μακροχρόνια ανέργων, στην εργασία, αλλά αυτό σημειώθηκε μόνο σε βραχυπρόθεσμη βάση, με αποτέλεσμα η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των υπηρεσιών να παραμένει επισφαλής. Επίσης, αξιοσημείωτος είναι ο μεγάλος αριθμός ατόμων, ιδίως νέων, με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, που εγκαταλείπουν τη χώρα και η διαρροή επιστημονικού δυναμικού (brain drain) που αυτός συνεπάγεται. Λαμβάνονται μέτρα αντιστροφής της κατάστασης αυτής, ωστόσο η απασχόληση των νέων εξακολουθεί να συνιστά πρόκληση.

Εκπαίδευση

Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα εξακολουθούν να πάσχουν από πολλές ελλείψεις και δεν ανταποκρίνονται επαρκώς στις ανάγκες της αγοράς εργασίας· οι μαθητές που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό έχουν χαμηλές επιδόσεις και η συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Παρά τη συνεχή μείωση, το ποσοστό των NEETs παραμένει από τα υψηλότερα στην ΕΕ ενώ ιδιαίτερος ανησυχητική είναι η κατάσταση και στην ηλικιακή ομάδα 25-29 ετών. Ιδιαίτερα σημαντικές κρίνονται οι ευκαιρίες που υπάρχουν για εκπαίδευση, απασχόληση και επιχειρηματική δραστηριότητα για τους νέους ανθρώπους κάθε περιφέρειας. Αυξημένες ανάγκες για την ενίσχυση αυτών των συνθηκών καταγράφονται στο Βόρειο Αιγαίο, όπου το ποσοστό NEETs είναι ιδιαίτερα υψηλό (25,7%), αλλά και στο Νότιο Αιγαίο (16,1%).

Το επίπεδο εκπαίδευσης επηρεάζει σημαντικά τις δυνατότητες μιας περιοχής να προσελκύσει επενδύσεις σε καινοτόμες και εξωστρεφείς δραστηριότητες. Τα μεγαλύτερα ποσοστά πληθυσμού με υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο στην περιοχή παρέμβασης εντοπίζονται στην Κύπρο (44,9%), με μεγάλη διαφορά από την Ελλάδα (32,7%), αλλά και από τον μέσο όρο της ΕΕ-27 (32,8%). Στην Κύπρο, η συμμετοχή στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και η συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα. Υπάρχει έλλειψη δεξιοτήτων στους τομείς της επιστήμης, της τεχνολογίας, της μηχανικής, των μαθηματικών και της τεχνολογίας των πληροφοριών και των επικοινωνιών και λείπει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη διά βίου μάθηση.

Για την περιοχή παρέμβασης, το ποσοστό του εργατικού πληθυσμού με χαμηλή εκπαίδευση, το ποσοστό ατόμων εκτός απασχόλησης/κατάρτισης και το ποσοστό των «ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο» (ηλικίες 18-24 ετών) είναι υψηλότερα από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ. Ωστόσο, η Κύπρος αποδίδει καλύτερα από τον μέσο όρο, ενώ η απόδοση των ελληνικών περιφερειών της παραμεθόριας περιοχής είναι χαμηλή.

Υγεία

Η «υγεία» είναι ο μόνος δείκτης ως προς τον οποίο η διασυνοριακή περιοχή αποδίδει καλύτερα από τον μ.ό της ΕΕ και αυτή η θετική βαθμολογία ισχύει και για την Κύπρο και το Βόρειο Αιγαίο (αν και το Νότιο Αιγαίο και η Κρήτη είναι και οι δύο ελαφρώς χαμηλότερα από τον μ.ο. της ΕΕ σε αυτόν τον δείκτη). Οι περιοχές της Ελλάδας κατατάσσονται για τους δείκτες ευημερίας για την υγεία και την ασφάλεια στον ΟΟΣΑ ανάμεσα στις κορυφαίες, αλλά είναι από τις χαμηλότερες όσον αφορά τις θέσεις εργασίας και την ικανοποίηση από τη ζωή.

Συμπεράσματα: Από την παραπάνω ανάλυση προκύπτει η ανάγκη υλοποίησης δράσεων, μέσω του Στόχου Πολιτικής 4 «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη» για τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, ιδίως για την ενίσχυση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, για τη βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας και για την προώθηση της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας. Οι αναπτυξιακές ανάγκες για ενίσχυση των εισοδημάτων και της απασχόλησης, για μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και για την εξομάλυνση των περιφερειακών αποκλίσεων παρουσιάζονται ιδιαίτερα αυξημένες στον απόηχο της κρίσης. Η προώθηση ευκαιριών διά βίου μάθησης, ευέλικτης αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης, κρίνεται ιδιαίτερος σημαντική για την περιοχή, ιδιαίτερα στο πεδίο της Γαλάζιας Οικονομίας, δεδομένου ότι ως τουριστικός προορισμός βρίσκεται αντιμέτωπη με ακραία εποχικότητα στη ζήτηση υπηρεσιών, με υψηλή ζήτηση κατά τη θερινή περίοδο και πολύ χαμηλή κατά τη διάρκεια του χειμώνα. Επιπλέον, η ενίσχυση της απασχόλησης και της πρόσβασης, για όλους, στην αγορά εργασίας, αποτελεί πρόκληση για τα επόμενα χρόνια δεδομένων και των επιπτώσεων της πανδημίας Covid-19.

Ωστόσο, δράσεις στον τομέα της υγείας και της εκπαίδευσης θα ήταν δύσκολο να αποτελέσουν ισχυρά στοιχεία του προγράμματος συνεργασίας, δεδομένου του μικρού διαθέσιμου προϋπολογισμού με αποτέλεσμα την ανάγκη συγκέντρωσης πόρων σε τομείς με υψηλή προστιθέμενη αξία για το πρόγραμμα, όπως είναι ο τουρισμός και πολιτισμός.

Μετανάστευση

Η καθαρή μετανάστευση, η διαφορά δηλαδή μεταξύ εισερχόμενου κι εξερχόμενου πληθυσμού μιας χώρας από/προς τρίτες χώρες, είναι ένα μέγεθος που παρουσιάζει σημαντική διακύμανση στον ευρωπαϊκό χώρο, αλλά και μέσα στα έτη. Η Ελλάδα και η Κύπρος ανήκουν στις ευρωπαϊκές χώρες στις οποίες το συνολικό ισοζύγιο έχει υπάρξει και αρνητικό, αν και παραμένει θετικό από το 2016 κι έπειτα σε όλη την περιοχή μελέτης, σε αμφοτέρως τις χώρες, κυρίως λόγω των προσφυγικών εισροών.

Ο μεγάλος αριθμός αιτούντων άσυλο στη Λέσβο θέτει ακόμη μέχρι και σήμερα μεγάλες προκλήσεις. Η απότομη αύξηση της ζήτησης για τρόφιμα και στέγαση επηρεάζει σημαντικά την κοινότητα των νησιών και αποτελεί κοινή πρόκληση για πολλά άλλα νησιά.

Στο απόγειο της Ευρωπαϊκής «προσφυγικής κρίσης» (2015), η Κύπρος δεν σημείωσε σημαντική αύξηση των αιτήσεων ασύλου. Ωστόσο, τα τελευταία 3 χρόνια σημειώθηκαν οι μεγαλύτερες ροές που έχουν ποτέ καταγραφεί και σταδιακά, ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου άρχισε να αυξάνεται σημαντικά και μάλιστα φαίνεται να διπλασιάζεται κάθε χρόνο. Δεδομένου ότι μικρός αριθμός προσφύγων έφτασαν δια θαλάσσης, υπολογίζεται ότι περίπου το 60% όλων των αιτούντων το 2019 έφτασαν στην Κυπριακή Δημοκρατία μέσω της πράσινης γραμμής από το βόρειο τμήμα του νησιού που βρίσκεται υπό κατοχή.

Η όξυνση της εισροής προσφύγων και υπηκόων τρίτων χωρών, παρά τις δυσκολίες διαχείρισης που εγείρει, πρόκειται επίσης μακροπρόθεσμα να ανανεώσει τη δημογραφία του γηγενούς πληθυσμού, ανατρέποντας την μειωτική της τάση και την προοδευτική γήρανση. Αποτελεί μέγιστη πρόκληση, για τις περιοχές του Βορείου Αιγαίου ιδίως, αλλά και την Ελλάδα και την Κύπρο συνολικά, η εξασφάλιση συνθηκών αξιοπρεπούς διαβίωσης για το ανθρώπινο αυτό δυναμικό, κατά τη διαδικασία νόμιμης εγκατάστασης ή μετεγκατάστασής του, προσφέροντας παράλληλα δυνατότητες και προοπτική ενσωμάτωσης, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού και διεθνούς δικαίου, με το συντονισμό και τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συμπεράσματα: Τα δεδομένα για τη μετανάστευση μπορούν να ιδωθούν σε συνδυασμό με τον Ειδικό Στόχο Interreg 2, «Μεγαλύτερη Ασφάλεια και Προστασία στην Ευρώπη» (ISO2). Ο Ειδικός Στόχος Interreg 2 αν και με μικρό προϋπολογισμό, έχει ένα υποστηρικτικό αλλά σημαντικό ρόλο να επιτελέσει, ιδίως όσον αφορά τα σχετικά με τη Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης και εσωτερικών υποθέσεων, τον κύριο χρηματοδότη και υπεύθυνο για την πολιτική μετανάστευσης και εσωτερικών υποθέσεων. Όλες οι δράσεις και τα έργα που χρηματοδοτούνται από τον ΕΣ Interreg 2 στοχεύουν στη βέλτιστη εποπτεία των συνόρων και τη γενικότερη εξομάλυνση των ροών των μεταναστών, συνδυάζοντας προστασία της ανθρώπινης ζωής με καλύτερη διαχείριση των εισροών.

Τουρισμός – Πολιτισμός

Ο τουρισμός συμβάλλει σημαντικά στις εξαγωγές και αποτελεί ζωτική κινητήρια δύναμη της ελληνικής και της κυπριακής οικονομίας. Ο όγκος του τουρισμού είναι εξαιρετικά υψηλός ειδικά στο Νότιο Αιγαίο, την Κρήτη και την Κύπρο. Εξαιρετέας της υφιστάμενης υγειονομικής κατάστασης (Covid 19), ο τουρισμός είναι ένα από τα δυνατά σημεία της οικονομίας της παραμεθόριας περιοχής. Ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις, αυτή η δραστηριότητα έρχεται σε αντίθεση με τη χωρητικότητα των νησιών (ιδίως των μικρών) και την προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, όπως επίσης μπορεί να υπονομεύσει και άλλες τοπικές παραγωγικές δραστηριότητες. Τα κυριότερα προβλήματα που απορρέουν από την τουριστική (υπερ)δραστηριότητα εντοπίζονται στη μονοδιάστατη ανάπτυξη σύμφωνα με τα πρότυπα του μαζικού τουρισμού, στη μικρής διάρκειας τουριστική περίοδο (Απρίλιος-Σεπτέμβριος για την ελληνική πλευρά και Απρίλιος – Οκτώβριος για την Κύπρο), στη χωρική συγκέντρωση των τουριστικών δραστηριοτήτων σε ορισμένες περιοχές, ενώ περιοριστικά για την τουριστική ανάπτυξη δρουν ανεπάρκειες των έργων υποδομής (θαλάσσιες μεταφορές και οδικό δίκτυο).

Αν και είναι εξαιρετικά δύσκολο να αντιστραφεί το μοτίβο «θάλασσα και ήλιος» (στο οποίο η Ελλάδα αποτελεί τον τρίτο δημοφιλέστερο προορισμό στον κόσμο), το ήπιο μεσογειακό κλίμα και η πλούσια φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής, καθώς και η επιτακτικότητα πλέον για προστασία του περιβάλλοντος, θα μπορούσαν να διευκολύνουν την ανάπτυξη και άλλων, πιο βιώσιμων μορφών τουρισμού καταναμημένων σε όλο το έτος και σε προσιτό κόστος. Διαφαίνεται η δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού (οικοτουρισμός, αγροτουρισμός, συνεδριακός, θρησκευτικός, τρίτης

ηλικίας, αθλητικός, εκτός περιόδων αιχμής κλπ.), δεδομένης και της γεωμορφολογίας και του φυσικού πλούτου της περιοχής. Επιπλέον, μέσω στοχευμένων ενεργειών υποστήριξης, η γεωγραφική κατανομή του τουρισμού θα μπορούσε να εξισορροπηθεί υπέρ των λιγότερο τουριστικών προορισμών.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι η πλούσια χλωρίδα της περιοχής δημιουργεί δυνατότητες για περαιτέρω ανάπτυξη φυσικών προϊόντων, φυσικών καλλυντικών προϊόντων, ειδών υγιεινής διατροφής, ενώ οι ευνοϊκές κλιματικές συνθήκες της Μεσογείου ενισχύουν την ελκυστικότητα των προϊόντων με πιστοποίηση ή δυνατότητα πιστοποίησης με ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ). Η σύνδεση της παραγωγής των προϊόντων αυτών με τον τομέα του τουρισμού προβλέπεται να ενισχύσουν την οικονομία, αλλά και τη διεθνή προβολή της περιοχής συνεργασίας.

Όσον αφορά τον πολιτισμό, η διασυνοριακή περιοχή χάρη στη γεωγραφική της θέση, αποτέλεσε ένα σταυροδρόμι πολιτισμών, οι οποίοι έχουν αφήσει παντού τα ίχνη τους. Συνιστώσα της μακράς και πλούσιας ιστορίας της αποτελεί σε σημαντικό βαθμό ο πλούτος της, τόσο σε πολιτιστικούς όσο και φυσικούς πόρους με εξέχουσα οικουμενική αξία.

Στο ανωτέρω πλαίσιο, άλλες δράσεις προς επιλογή για την περιοχή παρέμβασης, σχετίζονται με την προστασία και την ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων, τη δημιουργία, την προβολή και τον εκσυγχρονισμό μουσείων και κέντρων πολιτισμού, καθώς και την ευρύτερη προώθηση του σύγχρονου πολιτισμού και της γαστρονομικής παράδοσης. Η Κρήτη διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα στον αγροτοδιατροφικό τομέα και η κρητική διατροφή έχει χαρακτηριστεί από την UNESCO (2011) ως «άυλη πολιτιστική κληρονομιά της ανθρωπότητας». Σημαντική μπορεί να είναι η αναπτυξιακή ώθηση και από την ανάπτυξη των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών καθώς και την προώθηση της γαλάζιας τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο του βιώσιμου τουρισμού. Σε κάθε περίπτωση, οι δράσεις που πρόκειται να υλοποιηθούν στο παρόν Πρόγραμμα, οι οποίες συνδέονται με την πολιτιστική κληρονομιά θα είναι σύμφωνες με τις βέλτιστες πρακτικές του ICOMOS (EUROPEAN QUALITY PRINCIPLES for EU-funded Interventions with potential impact upon Cultural Heritage”).

Συμπεράσματα: Η εμφάνιση του Covid-19 κατέδειξε την τρωτότητα του υφιστάμενου τουριστικού μοντέλου σε εξωγενείς κλύδωνες και κατ' επέκταση και της ευρύτερης οικονομίας, δεδομένου ότι ο τουρισμός συνιστά ζωτική κινητήρια δύναμη για την οικονομία της διασυνοριακής περιοχής. Μέσω του Προγράμματος, και συγκεκριμένα μέσω του Ειδικού Στόχου 4νι) «Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία», είναι ανάγκη να επιλεγούν παρεμβάσεις για την προώθηση του τουριστικού προϊόντος, καθώς και την προστασία, ανάδειξη και προβολή του πολιτιστικού αποθέματος των δύο χωρών, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στη συνεργατική διάσταση, που αυτές δύνανται να έχουν. Η διαθεματική, πολυδιάστατη οπτική για τις παρεμβάσεις αυτές, που θα εμπλουτίζει την τουριστική εμπειρία με στοιχεία εκπαίδευσης, τεχνολογικής καινοτομίας, οικολογίας, λαογραφίας, θρησκείας κ.ο.κ, εμπλέκοντας και ομάδες στόχου σε μεγαλύτερο εύρος του πληθυσμού (3η ηλικία, ΑΜΕΑ, εστιασμένες ομάδες) θα επιτρέψει τη σταδιακή απομάκρυνση από το παγιωμένο μοντέλο βραχυχρόνιου τουρισμού γύρω από το «ήλιος- θάλασσα» και την εξασφάλιση βιωσιμότητας του τομέα. Παράλληλα, οι δράσεις συνεργασίας και ανταλλαγής των καλών πρακτικών που αποτελούν σημαντική κατεύθυνση των παρεμβάσεων που θα επιλεγθούν, επιτρέπουν τη διάχυση της όποιας καινοτομίας στην περιοχή παρέμβασης.

Ίση πρόσβαση – Θεμελιώδη δικαιώματα

Η διασφάλιση της ισότητας ευκαιριών, της ένταξης και της καταπολέμησης κάθε μορφής διακρίσεων καθώς και η διασφάλιση της προσβασιμότητας στα ΑμεΑ διατρέχει οριζόντια το Πρόγραμμα ενώ οι εν λόγω πολιτικές του Προγράμματος σχεδιάζονται λαμβάνοντας υπ' όψη το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και τα οικεία Εθνικά Σχέδια Δράσης

Τόσο στο στάδιο του σχεδιασμού, όσο και στο στάδιο της υλοποίησης των παρεμβάσεων, διασφαλίζεται η συστηματική συνεργασία με τους φορείς και τους εκπροσώπους των ΑμεΑ ενώ η ΔΑ του ΠΣ θα συμμετέχει στο θεματικό Δίκτυο για τα θέματα αναπηρίας που προβλέπεται να λειτουργήσει κατά την ΠΠ 2021-2027.

Τέλος, το ΠΣ συνεισφέρει στους δεκαεφτά (17) Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ, δεσμευτικοί και για την Ελλάδα, καθότι (ιδρυτικό) μέλος του οργανισμού και κυρίτερα στους στόχους 8 (Αξιοπρεπής Εργασία και Οικονομική Ανάπτυξη, 10 Λιγότερες Ανισότητες), 11 (Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες), 13 (Δράση για το Κλίμα), 14 (Ζωή στο Νερό) και 15 (Ζωή στη Στεριά), που σχετίζονται πιο άμεσα με τους επιλεγμένους Ειδικούς Στόχους και κατηγορίες δράσεων.

Στις παρεμβάσεις που θα υποστηριχθούν από το ΠΣ, προτεραιοποιούνται οι σημαντικότερες ανάγκες και τομείς υστέρησης της διασυνοριακής περιοχής, όπως αναδείχθηκαν από την ανάλυση της περιοχής, την εμπειρία από τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους και τη δημόσια διαβούλευση. Υπογραμμίζεται πως καθότι ορισμένοι από τους τομείς χρήζοντες παρέμβασης καλύπτονται από εθνικά ή άλλα ευρωπαϊκά προγράμματα αλλά και με δεδομένο το πεπερασμένο του προϋπολογισμού, δεν θα απηχηθούν όλες οι ανάγκες που αναδείχθηκαν κατά τη μελέτη της περιοχής παρέμβασης. Προτεραιοποιούνται οι δράσεις που κρίνεται πως θα έχουν τη μέγιστη ωφέλεια και προστιθέμενη αξία, ιδίως υλοποιούμενες σε διασυνοριακό επίπεδο.

1.2.2.2 Συμπληρωματικότητα και συνέργειες με άλλα προγράμματα και μέσα χρηματοδότησης

Γαλάζια Οικονομία (Blue Economy)

Με βάση τη φιλοσοφία συνεργειών και συμπληρωματικότητας που διέπει τους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς της ΕΕ, το παρόν ΠΣ με δεδομένο το θαλάσσιο χαρακτήρα της περιοχής παρέμβασης, εντάσσεται σε μια σύμπραξη μεσογειακών προγραμμάτων, πρωτίστως με το πρόγραμμα Euro-MED. Οι ΔΑ των ΠΣ που υλοποιούνται στη Μεσόγειο συνεργάζονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα υπό την αιγίδα του Interact, ώστε να κατεργάζονται συνέργειες κατ' αρχήν στο στάδιο του σχεδιασμού, αλλά και ως προς συγκεκριμένες δράσεις, μέσω και της κεφαλαιοποίησης των αποτελεσμάτων των έργων των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων.

Επίσης, σε εθνικό επίπεδο, η συμπληρωματικότητα μεταξύ του ΠΣ και των ΤΕΠ και ΠΕΠ των δύο χωρών εξασφαλίζεται μέσω της αλληλεπίδρασης και ανατροφοδότησης μεταξύ των αρμοδίως ορισμένων Επιτροπών Προγραμματισμού στα διάφορα στάδια του σχεδιασμού, καθώς επίσης και των Επιτροπών Παρακολούθησης (ΕπΠα) του εκάστοτε Προγράμματος κατά τη διάρκεια της υλοποίησης αυτών. Συγκεκριμένα, ο μηχανισμός προβλέπει ότι εκπρόσωποι της ΔΑ του ΠΣ συμμετέχουν στις ΕπΠα των ΤΕΠ και ΠΕΠ αλλά και αντίστροφα, ενώ προβλέπει και τη συμμετοχή της στα θεματικά δίκτυα της Ειδικής Υπηρεσίας Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης (ΕΥΣΣΑ). Τέλος, η ΕπΠα εγκρίνει τα κριτήρια επιλογής των πράξεων και τις διαδικασίες που καταρτίζει η ΔΑ, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η μέγιστη δυνατή συμβολή της ενωσιακής χρηματοδότησης στην επίτευξη των στόχων του προγράμματος Interreg και να υλοποιείται η διάσταση συνεργασίας των πράξεων στο πλαίσιο των προγραμμάτων Interreg, όπως ορίζεται στον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/1059. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται επίσης, ότι οι παρεμβάσεις του νέου ΠΣ σχετίζονται και με τις παρεμβάσεις του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), του Ταμείου Ασύλου Μετανάστευσης και Ένταξης (ΤΑΜΕ) καθώς και με την εφαρμογή Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης. Τέλος, δεδομένου ότι το ΠΣ αποσκοπεί στη χρηματοδότηση δράσεων που αφορούν μεταξύ άλλων, ένα ολοκληρωμένο σύστημα επιτήρησης, οι προβλεπόμενες παρεμβάσεις σχετίζονται και με το Μέσο Χρηματοδοτικής Στήριξης για τη Διαχείριση των Συνόρων και την Πολιτική Θεωρήσεων.

Η συμπληρωματικότητα των Ταμείων διασφαλίζεται με ευθύνη του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων /ΓΓΔΕ&ΕΣΠΑ και ειδικότερα της Εθνικής Αρχής Συντονισμού (ΕΑΣ),

Βασικό επίσης μηχανισμό διαβούλευσης, συντονισμού και συνεργασίας, όπως προαναφέρθηκε, θα αποτελέσουν τα Θεματικά Δίκτυα στα οποία μετέχουν εκπρόσωποι των ΔΑ, των Επιτελικών Δομών, των κοινωνικοοικονομικών εταίρων και των μεγάλων δικαιούχων κατά περίπτωση.

Σύμφωνα με τη νέα προσέγγιση για μια βιώσιμη γαλάζια οικονομία στην ΕΕ και την έννοια της εφαρμογής της σχετικής υπουργικής δήλωσης της Ένωσης για τη Μεσόγειο, η Γαλάζια Οικονομία ως αναδυόμενος οικονομικός τομέας και για τις δύο χώρες (Ελλάδα-Κύπρος), κατέχει ιδιαίτερη σημασία στο ΠΣ.

Τα γεωγραφικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά των δύο χωρών, καθιστούν την περιοχή παρέμβασης προνομιακό πεδίο εφαρμογής της Πολιτικής της ΕΕ για την περαιτέρω ανάπτυξη της Γαλάζιας Οικονομίας, υπό την προϋπόθεση να είναι πλήρως ευθυγραμμισμένη με τις απαιτήσεις της αειφόρου ανάπτυξης. Δραστηριότητες της Γαλάζιας Οικονομίας θα μπορούσαν να προωθηθούν μέσω του ΠΣ σε συνεργασία με τα κύρια προγράμματα (mainstream), καθώς και με το Interreg Euro MED 2021-2027.

Στόχος «Επενδύσεις στην απασχόληση»

Κατά την εφαρμογή του ΠΣ, θα ενθαρρυνθεί η συμπληρωματικότητα, με τα προγράμματα που υλοποιούνται στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη», μέσω της συνεργασίας με τους εταίρους σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Οι στρατηγικές επιλογές του νέου ΠΣ θα βασίζονται στις Εθνικές Στρατηγικές των δύο χωρών, επιδιώκοντας συνέργειες και συμπληρωματικότητα τόσο με τα ΤΕΠ όσο και με τα ΠΕΠ. Ο διαχωρισμός των δράσεων ανά ΣΠ, των εν λόγω Προγραμμάτων, έχει αποτυπωθεί στο ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΕΣΠΑ, version 1.0).

Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Συνέργειες καταγράφονται μεταξύ των Πυλώνων του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και των Προτεραιοτήτων του ΠΣ, όπως σε θέματα της πράσινης μετάβασης και κοινωνικής ευημερίας.

Άλλα Προγράμματα-Εργαλεία

LIFE

Συνέργειες και συμπληρωματικές δράσεις πρόκειται να διασφαλιστούν και μέσω του Ευρωπαϊκού Χρηματοδοτικού Προγράμματος LIFE για το περιβάλλον και για το κλίμα, στο πλαίσιο του Στόχου Πολιτικής 2. Ο συντονισμός των παρεμβάσεων θα πραγματοποιηθεί από τις εκάστοτε αρμόδιες υπηρεσίες των Προγραμμάτων (ΔΑ, Επιτελική Δομή ΥΠΕΝ, Τμήμα Περιβάλλοντος Κύπρου).

MED και άλλα προγράμματα εδαφικής συνεργασίας στη Μεσόγειο

Το ΠΣ, σε συνδυασμό και με άλλα προγράμματα, θα μπορούσε να επικεντρωθεί σε τομείς όπου θα προσφέρει σημαντική προστιθέμενη αξία, όπως για παράδειγμα στον θαλάσσιο τομέα (ασφάλεια στη θάλασσα, παράκτια προστασία κ.α), στη διασύνδεση της επιχειρηματικότητας με τον πρωτογενή τομέα, για την προώθηση προϊόντων, ειδών υγιεινής διατροφής, προϊόντων με πιστοποίηση ή δυνατότητα πιστοποίησης με ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ), στην ενέργεια και το περιβάλλον, στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων και τον αντίκτυπό τους στη θάλασσα (ανταλλαγή δεδομένων, καλές πρακτικές, εκστρατείες ευαισθητοποίησης), στον τουρισμό και την προώθηση των προϊόντων του πρωτογενούς τομέα παραγωγής και των δράσεων προβολής της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς (οικοτουρισμός κ.α.).

Το άνοιγμα προς την υπόλοιπη Ένωση μπορεί να αντισταθμίσει τα μειονεκτήματα της νησιωτικότητας και της απόστασης. Στο πλαίσιο αυτό επιδιώκεται η συνεργασία με τα άλλα προγράμματα της Μεσογείου και διερευνάται η συμμετοχή στο Σύστημα Διακυβέρνησης της Μεσογειακής Συνεργασίας.

Στο πλαίσιο της Δημόσιας Διαβούλευσης, αλλά και του συντονισμού μεταξύ των νέων Προγραμμάτων Interreg, οι θεματικές που προσφέρονται για συνέργειες του EuroMed με το «Ελλάδα-Κύπρος 2021-2027», περιλαμβάνονται κυρίως στο ΣΠ2 και αφορούν την: Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης των κινδύνων, της βιωσιμότητας, λαμβάνοντας υπόψη το οικοσύστημα, την Προώθηση της μετάβασης σε μια κυκλική και αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία και την Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας, των πράσινων υποδομών στο αστικό περιβάλλον και μείωση της ρύπανσης. Επίσης συνέργειες μπορούν να

υπάρξουν στους τομείς της διαχείρισης υδάτων και φυσικών πόρων, της υδατοκαλλιέργειας και της αλιείας, του αειφόρου τουρισμού καθώς και σε άλλους τομείς της Γαλάζιας Ανάπτυξης.

Στο ως άνω πλαίσιο, έχει καταρτιστεί Πίνακας (επισυνάπτεται) στον οποίο συνοψίζονται οι επιλεχθέντες Στόχοι Πολιτικής/Ειδικό Στόχοι τόσο του παρόντος ΠΣ όσο και των ΤΕΠ και ΠΕΠ των δύο χωρών, καθώς και των λοιπών Προγραμμάτων Interreg που θα υλοποιηθούν στην περιοχή - κατά τη νέα ΠΠ. Καταφαίνεται κοινή επιλογή όσον αφορά στους εξής στόχους: ΣΠ2/ΕΣ[i], ΣΠ2/ΕΣ[iv], ΣΠ2/ΕΣ[vii], ΣΠ4/ΕΣ[iii], ΣΠ4/ΕΣ[vi], εγείροντας αξιώσεις συνεργασιών μεταξύ των μετεχόντων στα αντίστοιχα προγράμματα, ικανοποιώντας έτσι τη σχετική αρχή που διέπει οριζόντια το παρόν πρόγραμμα.

Επίσης, το Πρόγραμμα ιδίως μέσω των δράσεων που άπτονται του τουρισμού-πολιτισμού, συνεισφέρει σε μια νέα δημιουργική και διεπιστημονική πρωτοβουλία για τον σχεδιασμό μελλοντικών τρόπων ζωής, το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους που λειτουργεί ως σημείο συνάντησης της τέχνης και του πολιτισμού με την κοινωνική ένταξη, την επιστήμη και την τεχνολογία.

ERASMUS +

Συνέργειες και συμπληρωματικές δράσεις πρόκειται να διασφαλιστούν και μέσω του προγράμματος Erasmus+, στο πλαίσιο των προβλεπόμενων δράσεων κάθε Ειδικού Στόχου, καθώς και των έργων μικρής κλίμακας (small projects). Συνέργειες προβλέπονται μέσω ανταλλαγής τεχνογνωσίας μεταξύ των Πανεπιστημίων των δύο χωρών, δράσεων γενικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και ενημέρωσης και κινητοποίησης των νέων της περιοχής παρέμβασης. Η Δ.Α του ΠΣ θα προχωρήσει σε δημιουργία επαφών και συνεργασίας με τα εθνικά γραφεία Erasmus+ των δύο χωρών.

Το πρόγραμμα, στο πλαίσιο των κριτηρίων αξιολόγησης των προτάσεων, θα διευκολύνει την παροχή στήριξης για δράσεις που έχουν ήδη λάβει Σφραγίδα Αριστείας.

1.2.3 Διδάγματα που έχουν αντληθεί από την προηγούμενη εμπειρία

Το ΠΣ INTERREG V-A «Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020» εστιάζει στην ανταγωνιστικότητα και τις ΤΠΕ, την ενεργειακή απόδοση και την προσβασιμότητα, καθώς και στη διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος, στον ΘΧΣ και στην πρόληψη κινδύνων, λαμβάνοντας υπόψη τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά της διασυνοριακής περιοχής (απόσταση μεταξύ των συμμετεχουσών περιοχών και γεωγραφικός κατακερματισμός). Οι μέχρι σήμερα υλοποιηθείσες αξιολογήσεις του Προγράμματος, επιβεβαιώνουν την αποτελεσματική και αποδοτική υλοποίηση του Προγράμματος καθώς και την ανταπόκριση της οικείας Στρατηγικής σε σημαντικές για τη διασυνοριακή περιοχή προκλήσεις.

Από τη δημόσια διαβούλευση που διενεργήθηκε με τη συμμετοχή πλήθους φορέων από την Ελλάδα και την Κύπρο, αναδείχθηκαν τα δυνατά και αδύνατα σημεία του τρέχοντος προγράμματος Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020». Συγκεκριμένα, το Πρόγραμμα συμβάλλει σημαντικά στην ανταλλαγή ορθών πρακτικών και ιδεών, στην ανάδειξη καινοτόμων λύσεων, στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων καθώς και στη δημιουργία κινήτρων για ανάπτυξη στη βάση κοινών προτεραιοτήτων, με κύριο στόχο την αντιμετώπιση της απομόνωσης λόγω της μεθοριακής θέσης και της νησιωτικότητας της περιοχής.

Ωστόσο αναδείχθηκαν και βασικά ζητήματα τόσο κατά το σχεδιασμό όσο και κατά την υλοποίηση του Προγράμματος, όπως είναι η ανάγκη βελτιστοποίησης του Σχεδιασμού των ΑΠ, η μεγαλύτερη εμπλοκή όλων των φορέων από τα αρχικά στάδια του σχεδιασμού, η ενίσχυση της υποστήριξης των Δικαιούχων και η απλούστευση τόσο των διαδικασιών διαχείρισης όσο και των διαδικασιών υλοποίησης, λόγω του αυξημένου γραφειοκρατικού χαρακτήρα τους.

Σύμφωνα με τα χρήσιμα συμπεράσματα (lessons learnt) της επικαιροποίησης της πρώτης αξιολόγησης της πορείας εφαρμογής του τρέχοντος ΠΣ «INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2014-2020», για την ΠΠ 2021-2027, χρειάζονται οι παρακάτω τροποποιήσεις στη στόχευση της στρατηγικής:

- Η στήριξη της επιχειρηματικότητας παραμένει πολύ σημαντικός στόχος για τη διασυνοριακή περιοχή, ιδίως μετά τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19. Παρότι το πρόβλημα θα αντιμετωπιστεί στο μεγαλύτερό του βαθμό από τα εθνικά προγράμματα, υπάρχει ευρύ πεδίο εφαρμογής για το ΠΣ (από κοινού ανάπτυξη καινοτομιών και τεχνολογίας που θα λύνει προκλήσεις – ιδιαίτερης σημασίας για τη διασυνοριακή περιοχή - σε παραγωγικούς τομείς).
  - Η γαλάζια οικονομία παραμένει σημαντικός στόχος για την περιοχή.
  - Ο τουρισμός παραμένει ο κινητήριος μοχλός της διασυνοριακής οικονομίας, η οποία έχει πληγεί σοβαρά από τις επιπτώσεις της πανδημίας. Η στόχευση του Προγράμματος θα πρέπει να εκτείνεται στη δημιουργία «τουριστικής προστιθέμενης αξίας», παρά στην απλή «προστασία και προβολή των υφιστάμενων πόρων».
  - Οι θαλάσσιες συγκοινωνίες θα αποτελέσουν πεδίο εθνικής πολιτικής..
  - Οι ψηφιακές τεχνολογίες αποδεικνύονται όλο και μεγαλύτερης σημασίας για το μέλλον, η δε διασυνοριακή περιοχή συνεχίζει να υστερεί τόσο όσον αφορά την ψηφιακή οικονομία, όσο και την ψηφιακή διακυβέρνηση. Η παρούσα ΠΠ συνέβαλλε – σε μικρό βαθμό – στην ψηφιακή διακυβέρνηση αλλά όχι στην ψηφιακή οικονομία. Επιπλέον, θα πρέπει να εγκαταλειφθεί το μοντέλο της δημιουργίας online βάσεων δεδομένων ή διαδραστικών πλατφορμών προβολής/διάχυσης πληροφορίας και τα έργα της νέας περιόδου να στοχεύουν σε πολύ συγκεκριμένες ψηφιακές υπηρεσίες σημαντικής προστιθέμενης αξίας, όπως για παράδειγμα εφαρμογές smart city που παρέχουν χρήσιμες υπηρεσίες στον πολίτη, έξυπνες εφαρμογές που αυξάνουν την αποδοτικότητα των πόρων των δημόσιου τομέα, έξυπνες εφαρμογές σε παραγωγικούς τομείς (π.χ. γεωργία ακριβείας), κλπ.
  - Θα πρέπει να συνεχιστούν – με μεγαλύτερη ένταση – οι παρεμβάσεις τόσο στην κυκλική οικονομία (με έμφαση στη διαχείριση οργανικών απορριμμάτων) όσο και στη διαχείριση των υδατικών πόρων (με επέκταση σε περισσότερα πεδία πέραν των συστημάτων ύδρευσης και έμφαση σε τεχνολογικές ή άλλες καινοτομίες).
  - Οι παρεμβάσεις που σχετίζονται με τους αέριους ρύπους στις αστικές περιοχές θα πρέπει να ιδωθούν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο όπου θα συνεκτιμάται το σύνολο των επιπτώσεων από την αέρια ρύπανση και την κλιματική αλλαγή (π.χ. αύξηση θερμοκρασίας, μείωση βροχοπτώσεων, κ.α.) στις συνθήκες διαβίωσης στην πόλη (π.χ. θερμική δυσφορία, αναπνευστικά προβλήματα, αρνητικές επιπτώσεις στο πράσινο, κ.α.), και σε καμία περίπτωση οι παρεμβάσεις δεν θα πρέπει να αφορούν μόνο το πεδίο των δημόσιων μεταφορών.
  - Οι παρεμβάσεις στην ενεργειακή εξοικονόμηση καλό θα ήταν να εστιάσουν σε καινοτομικές εφαρμογές και έργα επίδειξης αντί για απλά έργα ενεργειακής αναβάθμισης. Ταυτόχρονα θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην ενεργειακή βελτίωση των κτιρίων κατά το καλοκαίρι και με άλλες λύσεις όπως οι πράσινες υποδομές, οι βιοκλιματικές αναβαθμίσεις, κ.α.
- Αξιοποιώντας τα ως άνω δεδομένα, ο σχεδιασμός του νέου προγράμματος προσανατολίζεται στη συνέχιση αλλά και εξέλιξη των παρεμβάσεων της προηγούμενης περιόδου που σχετίζονται με την αποδοτικότερη διαχείριση ενέργειας.
- Τέλος, οι παρεμβάσεις στο πεδίο της προστασίας από κινδύνους θα πρέπει να εστιάσει εξ' ολοκλήρου στις επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή και κυρίως στα θέματα που σχετίζονται με την άνοδο της θερμοκρασίας και της ξηρασίας.
- Θα ληφθεί μέριμνα κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προτεινόμενων έργων, μέσω συγκεκριμένου κριτηρίου που θα αναφέρεται στην τεκμηρίωση, από την πλευρά των δικαιούχων, για τον τρόπο κάλυψης των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεών τους. Η τεκμηρίωση θα λαμβάνεται υπόψη κατά την υλοποίηση των έργων με εργαλείο την αξιολόγηση κινδύνου, προκειμένου να προληφθούν καταστάσεις και να γίνουν οι κατάλληλες διορθωτικές ενέργειες προς αυτή την κατεύθυνση.

1.2.4 Μακροπεριφερειακές στρατηγικές και στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες

Η διασυνοριακή περιοχή δεν καλύπτεται από καμία μακροπεριφερειακή (MRS) ή θαλάσσια στρατηγική.

Κοινή Στρατηγική

Οι θέσεις των εμπλεκόμενων φορέων, όπως αυτές διατυπώθηκαν στις 3 φάσεις της διενεργηθείσας δημόσιας διαβούλευσης, καταδεικνύουν ως σημαντικότερες και πιο επιτακτικές στο πλαίσιο του νέου ΠΣ, ανάγκες που αφορούν την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την εξοικονόμηση ενέργειας και τη χρήση ΑΠΕ, την κυκλική οικονομία, την ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς (οι δράσεις των οποίων διατρέχουν οριζόντια τους Στόχους Πολιτικής της ΠΠ 2021-2027), καθώς και την υποστήριξη και ανάπτυξη του τουρισμού, τομέας ο οποίος έχει πληγεί ιδιαίτερα από τις συνέπειες της πανδημίας. Μεταξύ άλλων αναδείχθηκε και η ανάγκη βελτίωσης του αστικού περιβάλλοντος και της ενίσχυσης της προσβασιμότητας, δεδομένου και του νησιωτικού χαρακτήρα της περιοχής παρέμβασης.

Η ετερότητα που παρουσιάζουν οι ανάγκες που αναδείχθηκαν κατά τις 3 φάσεις της δημόσιας διαβούλευσης, ο διασυνοριακός τους χαρακτήρας, καθιστά την κάλυψή/ικανοποίησή τους μεγάλη πρόκληση για το νέο ΠΣ και, ως εκ τούτου, κατά το στάδιο σχεδιασμού του Προγράμματος πρέπει να αποδοθεί η πρέπουσα σημασία σε όλες τις υφέρπουσες μεταβλητές (χρηματοδοτικό-χρονικό-θεσμικό πλαίσιο) ούτως ώστε να αποσοβηθούν ενδεχόμενες παρεκκλίσεις κατά την υλοποίησή του. Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, η ενεργειακή απόδοση και χρήση ΑΠΕ, ο τουρισμός, η φυσική και πολιτιστική κληρονομιά και η βιοποικιλότητα, ο θαλάσσιος χώρος και οι σχετικές προκλήσεις που τώρα διαμορφώνονται, η εντεινόμενη φτωχοποίηση και η άνοδος της ανεργίας, ιδιαίτερα των νέων (η έξαρση της Covid-19 πυροδότησε περαιτέρω αρνητικές εξελίξεις στους ήδη πληγέντες αυτούς τομείς), η διαχείριση των μεταναστευτικών ροών και η κοινωνική ένταξη προσφύγων και μεταναστών, με στόχο την ασφάλεια και προστασία της επιλέξιμης περιοχής συνιστούν τους κρισιμότερους άξονες στους οποίους επικεντρώθηκε ο δημόσιος διάλογος και τους οποίους ταυτόχρονα ανέδειξε και η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης.

Με γνώμονα τις ανάγκες της διασυνοριακής περιοχής που υπογράμμισε ο δημόσιος διάλογος, καθώς και τις χαρτογραφημένες προκλήσεις που απορρέουν από αυτές και της ανάλυσης SWOT, η οποία πραγματοποιήθηκε, κατά τον σχεδιασμό του Προγράμματος, η αρμόδια ΕπΠρο επέλεξε τους ΣΠ2, ΣΠ4 και τον

ISO 2.

Μετά την επιλογή αυτή, ακολουθώντας τη διαδρομή της Δημόσιας Διαβούλευσης η Στρατηγική του Προγράμματος αφορά στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της διασυνοριακής περιοχής συνεργασίας μέσω της ενίσχυσης της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της προώθησης του πολιτισμού, του βιώσιμου τουρισμού και της κοινωνικής οικονομίας.

Πιο συγκεκριμένα, εξειδικεύτηκε στις παρακάτω προτεραιότητες:

- Π1: Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή με αποδοτική πράσινη ενέργεια, πρόληψη των κινδύνων και μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.
- Π2: Προώθηση της κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης μέσω της ενίσχυσης του πολιτισμού, του βιώσιμου τουρισμού και της κοινωνικής οικονομίας..
- Π3: Μεγαλύτερη ασφάλεια και προστασία στην περιοχή παρέμβασης, μέσω της αποτελεσματικότερης ένταξης προσφύγων και μεταναστών.

Όλες οι επενδύσεις θα διαμορφωθούν μετά την ανάλυση των κενών ελλείψεων και τα αποτελέσματα της χαρτογράφησης των υποδομών, των υπηρεσιών και των αναγκών, στους τομείς της εκπαίδευσης, της στέγασης, της υγείας, της κοινωνικής και της μακροχρόνιας περίθαλψης με ιδιαίτερη έμφαση στις εδαφικές ανισότητες, στον εκπαιδευτικό και χωρικό διαχωρισμό και τη δημογραφική αλλαγή.

Όσον αφορά την επίτευξη των κλιματικών στόχων που έχουν τεθεί για τον προϋπολογισμό της Ένωσης, υπολογίζεται πως από το συνολικό προϋπολογισμό των 45.991.214,00€, το Πρόγραμμα συνεισφέρει κατά 42,72% στους στόχους που αφορούν την κλιματική αλλαγή, κατά 45,60 στους περιβαλλοντικούς στόχους και κατά 21,60% σε ό, τι αφορά τη βιοποικιλότητα.

1.3. Αιτιολόγηση των επιλεγμένων στόχων πολιτικής και των ειδικών στόχων Interreg, των αντίστοιχων προτεραιοτήτων, των ειδικών στόχων και των μορφών στήριξης, αντιμετωπίζοντας, όπου χρειάζεται, τις ζεύξεις που λείπουν όσον αφορά τις διασυνοριακές υποδομές

Παραπομπή: Άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο γ)

Πίνακας 1

Επιλεγμένος στόχος πολιτικής ή επιλεγμένος ειδικός στόχος Interreg	Επιλεγμένος ειδικός στόχος	Προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
<p>2. Μια πιο πράσινη και ανθεκτική Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και καθ' οδόν προς μια οικονομία καθαρών μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων, και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας</p>	<p>RSO2.1. Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου</p>	<p>1. Π1: Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή με αποδοτική πράσινη ενέργεια και μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου</p>	<p>Ο τομέας της ενέργειας συνιστά βασικό άξονα πολιτικής για την ενέργεια και το κλίμα έως το 2030 και για τις δύο χώρες. Το κτιριακό απόθεμα της Κύπρου αλλά και της Ελλάδας, είναι κατασκευασμένο με μηδενικό ή πολύ χαμηλό επίπεδο θερμικής προστασίας, με αποτέλεσμα να αποτελεί πηγή χαμηλής ενεργειακής απόδοσης. Η Εθνική Στρατηγική για την ενέργεια και το κλίμα και των δύο κρατών περιλαμβάνει στόχους για τη μείωση των εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου, καθώς και την εξοικονόμηση ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης. Δράσεις συνεργασίας για την εφαρμογή πρωτοποριακών μεθόδων ενεργειακής αναβάθμισης κτηρίων (π.χ κτηρίων πολιτιστικής κληρονομιάς), μέσω ανταλλαγής εμπειριών και γνώσεων, θα συμβάλλουν στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των επιλέξιμων κτηρίων. Και οι δύο χώρες έχουν υψηλή εξάρτηση από ορυκτά καύσιμα, με αποτέλεσμα τις υψηλές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, ενώ δεν έχουν αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητες των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και ιδίως τις πηγές αιολικής και ηλιακής ενέργειας η Ελλάδα και</p>

Επιλεγμένος στόχος πολιτικής ή επιλεγμένος ειδικός στόχος Interreg	Επιλεγμένος ειδικός στόχος	Προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
			ηλιακής η Κύπρος. Η διασυνοριακή περιοχή διαθέτει πληθώρα φυσικών πόρων, το δε δυναμικό της σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (αιολική, ηλιακή, κυματική) είναι πολύ υψηλό, εντούτοις παραμένει σε μεγάλο βαθμό ανεκμετάλλευτο. Απαιτείται να ενισχυθεί η αξιοποίηση των ΑΠΕ ή η έξυπνη διανομή και αποθήκευση με έμφαση στη στήριξη της ενεργειακής απόδοσης. Η επιχορήγηση θεωρείται η καταλληλότερη μορφή στήριξης σε σχέση με την κατάσταση της περιοχής του προγράμματος, τους προβλεπόμενους τύπους δράσεων (καινοτομικές και πιλοτικές δράσεις) και την αντίστοιχη χρηματοδοτική τους βαρύτητα.
2. Μια πιο πράσινη και ανθεκτική Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και καθ' οδόν προς μια οικονομία καθαρών μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων, και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας	RSO2.4. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα	1. Π1: Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή με αποδοτική πράσινη ενέργεια και μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου	Η νησιωτικότητα της περιοχής παρέμβασης, καθώς και η θέση της στη λεκάνη της Μεσογείου την καθιστούν εκτεθειμένη και κατ' επέκταση, ευεπίφορη σε φυσικές καταστροφές. Η έκταση δε των εξωγενών απειλών (ακραία καιρικά φαινόμενα, δασικές πυρκαγιές, πλημμύρες, ανομβρία), είναι αντιστρόφως ανάλογη της ικανότητας αντίδρασης της περιοχής. Μάλιστα, το οικονομικό προφίλ της περιοχής, η εντονότερη απασχόληση του πληθυσμού στον τριτογενή τομέα (τουρισμός) και η εντατική χρήση των πόρων κατά την τουριστική περίοδο δεν είναι ασύνδετα με την εγκατάλειψη γεωργικής γης και το φαινόμενο της ερημοποίησης και καθιστούν τις παραπάνω εξωγενείς απειλές περισσότερο

Επιλεγμένος στόχος πολιτικής ή επιλεγμένος ειδικός στόχος Interreg	Επιλεγμένος ειδικός στόχος	Προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
			<p>επικίνδυνες. Λόγω των κλυδωνισμών που υφίστανται τα οικοσυστήματα, καθώς και του μη αναστρέψιμου, πιθανόν, χαρακτήρα αυτών, είναι επιτακτική η ανάγκη να αναπτυχθούν συνεργασίες, με σκοπό την υλοποίηση μέτρων πρόληψης-ετοιμότητας καθώς και εκστρατείες ευαισθητοποίησης και κατάρτισης του κοινωνικού συνόλου (συμπεριλαμβανομένων εθελοντών και της κοινωνίας των πολιτών) αναφορικά με τη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών και την απόκριση σε αυτές. Επομένως δράσεις πρόληψης και αντιμετώπισης κινδύνων καθώς και θωράκισης οικοσυστημάτων και προετοιμασίας των τοπικών κοινωνιών απέναντι σε φυσικές καταστροφές θεωρούνται οι πλέον αρμόζουσες για την επίτευξη του εν λόγω στόχου. Από το ΠΣ θα δοθεί προτεραιότητα σε έργα αντιμετώπισης των κινδύνων λόγω της κλιματικής αλλαγής, ενώ παράλληλα θα επιδιωχθεί η ευαισθητοποίηση του πληθυσμού. Οι προτεινόμενες δράσεις προβλέπεται να επιφέρουν σημαντική «διασυνοριακή» προστιθέμενη αξία, δεδομένης της προσέγγισης του μείζονος ζητήματος της αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών προκλήσεων, διαμέσου της ανάπτυξης συνεργειών πέραν των χερσαίων και θαλάσσιων ορίων. Οι παρεμβάσεις που θα υλοποιηθούν μέσω του Προγράμματος δύνανται να ενισχύσουν και εδραιώσουν τις υφιστάμενες εταιρικές σχέσεις ή/και να</p>

Επιλεγμένος στόχος πολιτικής ή επιλεγμένος ειδικός στόχος Interreg	Επιλεγμένος ειδικός στόχος	Προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
			δημιουργήσουν νέες, ενθαρρύνοντας μελλοντικές συνέργειες, ανάπτυξη, διασυνοριακών δικτύων έρευνας και καινοτομίας, ανταλλαγή καλών πρακτικών, τεχνογνωσίας κ.λπ. Η επιχορήγηση θεωρείται η καταλληλότερη μορφή στήριξης σε σχέση με την κατάσταση της περιοχής, τους προβλεπόμενους τύπους δράσεων και την αντίστοιχη χρηματοδοτική τους βαρύτητα
<p>2. Μια πιο πράσινη και ανθεκτική Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και καθ' οδόν προς μια οικονομία καθαρών μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων, και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας</p>	<p>RSO2.7. Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και μείωση όλων των μορφών ρύπανσης</p>	<p>1. Π1: Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή με αποδοτική πράσινη ενέργεια και μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου</p>	<p>Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, λαμβάνοντας υπόψη και τη θαλάσσια διάσταση της περιοχής, αποτελεί βασική προτεραιότητα της Εθνικής Στρατηγικής και των δύο χωρών, ενώ είναι άμεσα ευθυγραμμισμένη με την περιβαλλοντική πολιτική της Ε.Ε. Ο αυξανόμενος ρυθμός απώλειας ειδών κατά τον 20ο και 21ο αιώνα καθώς και η υποβάθμιση των οικοσυστημάτων επιβάλλουν τη λήψη μέτρων και δράσεων για την αντιμετώπιση των αιτιών που οδηγούν σε απώλεια βιοποικιλότητας, καθώς η περιοχή είναι ευάλωτη στις βιολογικές εισβολές ξενικών ειδών. Δεδομένου και του σημαντικού αριθμού περιοχών Natura 2000, καθώς και άλλων θεσμοθετημένων περιοχών προστασίας μεγάλη πρόκληση συνιστά η αποτελεσματική προστασία του φυσικού πλούτου της περιοχής καθώς και η αποκατάσταση φυσικών περιοχών, όπως για παράδειγμα μέσω της αύξησης της φυτοκάλυψης με ιθαγενή είδη και την</p>

Επιλεγμένος στόχος πολιτικής ή επιλεγμένος ειδικός στόχος Interreg	Επιλεγμένος ειδικός στόχος	Προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
			<p>επαναφορά συνιστωστών βιοποικιλότητας που βρίσκεται υπό απειλή ή έχει εξαφανισθεί τοπικά. Επίσης, η προστασία των δασών, πέρα από τη θωράκιση της πλούσιας βιοποικιλότητας μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερη αποθήκευση και δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα. Αρωγός στην ενίσχυση της γαλάζιας διάστασης, το Πρόγραμμα δύναται να αναδείξει ζητήματα που σχετίζονται με το θαλάσσιο περιβάλλον και βιοποικιλότητα, όπως την ανάδειξη και θωράκιση των θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών, εξ' ίσου με τις χερσαίες. Ιδιαίτερο βάρος πρόκειται να δοθεί στην ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και συμμετοχής της κοινωνίας στα εν λόγω ζητήματα, μέσω της ορατότητας των ενταγμένων στο Πρόγραμμα παρεμβάσεων. Η επιχορήγηση θεωρείται η καταλληλότερη μορφή στήριξης σε σχέση με την κατάσταση της περιοχής του προγράμματος, τους προβλεπόμενους τύπους δράσεων και την αντίστοιχη χρηματοδοτική τους βαρύτητα.</p>
<p>4. Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων</p>	<p>RSO4.3. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες</p>	<p>2. Π2: Προώθηση της κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης μέσω της ενίσχυσης του πολιτισμού, του βιώσιμου τουρισμού και της κοινωνικής οικονομίας</p>	<p>Η στρατηγική της ΕΕ “Union of Equality: Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021-2030” αναφέρεται στην υποχρέωση των ΚΜ για υλοποίηση δράσεων βελτίωσης της προσβασιμότητας των ΑμΕΑ, δημιουργώντας μία κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς και διαχωρισμούς. Επιπλέον, οι διαμορφούμενες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες των τελευταίων ετών</p>

Επιλεγμένος στόχος πολιτικής ή επιλεγμένος ειδικός στόχος Interreg	Επιλεγμένος ειδικός στόχος	Προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
			<p>(φτωχοποίηση του πληθυσμού, απομόνωση από τον ηπειρωτικό ιστό, αυξημένες προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές) αναδεικνύουν την ανάγκη δημιουργίας αποτελεσματικού δικτύου κοινωνικής πρόνοιας στην περιοχή παρέμβασης, μέσω της παροχής/προώθησης ίσων ευκαιριών, ισότιμης πρόσβασης σε υπηρεσίες και παροχές, κοινωνικής και οικονομικής ένταξης των μειονεκτουσών πληθυσμιακών ομάδων. Παράλληλα, οι οριζόντιες αρχές που διέπουν το πρόγραμμα, υπό το πρίσμα της προαγωγής κοινωνικής ισότητας, επιτάσσουν ολιστικές παρεμβάσεις/προσεγγίσεις όσον αφορά στην κοινωνική ένταξη των ευπαθών ομάδων. Λόγω του συνολικού χαμηλού διαθέσιμου προϋπολογισμού, το Πρόγραμμα, εστιάζει στην πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην κοινωνική ένταξη και υποστήριξη των πλέον ευπαθών ομάδων (ΑμΕΑ, ασυνόδευτοι ανήλικοι μετανάστες/πρόσφυγες) μέσω υπηρεσιών φιλοξενίας και διασύνδεσης με τις κοινωνικές δομές, δημιουργώντας έτσι μια κουλτούρα χωρίς διαχωρισμούς, αφήνοντας παράλληλα θετικό αποτύπωμα στον τομέα της οικονομίας. Η επιχορήγηση θεωρείται η καταλληλότερη μορφή στήριξης σε σχέση με την κατάσταση της περιοχής του προγράμματος, τους προβλεπόμενους τύπους δράσεων και την αντίστοιχη χρηματοδοτική τους βαρύτητα.</p>
4. Μια πιο κοινωνική και χωρίς	RSO4.6. Ενίσχυση του ρόλου του	2. Π12: Προώθηση της	Το βιώσιμο μοντέλο τουρισμού σέβεται το

Επιλεγμένος στόχος πολιτικής ή επιλεγμένος ειδικός στόχος Interreg	Επιλεγμένος ειδικός στόχος	Προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων	πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία	κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης μέσω της ενίσχυσης του πολιτισμού, του βιώσιμου τουρισμού και της κοινωνικής οικονομίας	φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον και διασφαλίζει την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα των προορισμών και των επιχειρήσεων μέσω μίας ολοκληρωμένης και ολιστικής προσέγγισης. Δεδομένου ότι εν μέσω της υγειονομικής κρίσης η απασχόληση στον τουρισμό, όπως και σε πολλούς κλάδους, έχει δεχτεί σημαντικό πλήγμα, έργα σύνδεσης ενός από τους πλέον παραγωγικούς κλάδους της οικονομίας με την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής (δημιουργία τουριστικών δραστηριοτήτων προστιθέμενης αξίας και αποποίηση του συμβατικού τουριστικού μοντέλου), αποτελούν κρίσιμη παρέμβαση για τη βιωσιμότητά του. Μέσω του Προγράμματος δύναται να αναπτυχθούν δράσεις για τη βελτίωση των υποδομών, παρεμβάσεις για την προώθηση του τουριστικού προϊόντος, καθώς και την προστασία, ανάδειξη και προβολή του πολιτιστικού πλούτου των δύο χωρών, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στη συνεργατική διάσταση, που αυτές δύναται να έχουν. Εναλλακτικές μορφές τουρισμού (οικοτουρισμός, αγροτουρισμός, συνεδριακός, θρησκευτικός, καταδυτικός, τρίτης ηλικίας, αθλητικός, εκτός περιόδων αιχμής κλπ) μπορούν να αναδείξουν την υπάρχουσα συμπληρωματικότητα μεταξύ Κύπρου και Ελληνικών Νήσων, καθώς τα εναλλακτικά τουριστικά προϊόντα απευθύνονται σε εξειδικευμένα - αλλά και

Επιλεγμένος στόχος πολιτικής ή επιλεγμένος ειδικός στόχος Interreg	Επιλεγμένος ειδικός στόχος	Προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
			<p>μικρότερα - τμήματα της αγοράς και έχουν μικρότερη εποχικότητα, ενώ μια στρατηγική ανάπτυξή τους μπορεί να οδηγήσει σε επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, με όλα τα θετικά αποτελέσματα που αυτό θα είχε, λιγότερο εντατική χρήση των φυσικών πόρων, ηπιότερη λειτουργία των τουριστικών υποδομών και άρα μεγαλύτερα περιθώρια για παροχή βέλτιστων υπηρεσιών, ομαλότερη απασχόληση του εργατικού δυναμικού στον τομέα του τουρισμού, αποφυγή burnout κ.λ.π. Η επιχορήγηση θεωρείται η καταλληλότερη μορφή στήριξης σε σχέση με την κατάσταση της περιοχής του προγράμματος, τους προβλεπόμενους τύπους δράσεων και την αντίστοιχη χρηματοδοτική τους βαρύτητα.</p>
<p>7. Interreg: μεγαλύτερη ασφάλεια και προστασία στην Ευρώπη</p>	<p>ISO7.3. Προστασία και οικονομική και κοινωνική ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών</p>	<p>3. Π3: Μεγαλύτερη ασφάλεια και προστασία στην περιοχή παρέμβασης, μέσω της αποτελεσματικότερης ένταξης προσφύγων και μεταναστών.</p>	<p>Η επιλέξιμη περιοχή αντιμετωπίζει μεγάλες ροές μεταναστών, (ιδίως από την όξυνση των προσφυγικών ροών του 2015), θέμα το οποίο χρήζει συνεχούς αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών, ενώ η συνεργασία και η κοινή αντιμετώπιση θεμάτων στα σύνορα της Ευρώπης αποτελεί προϋπόθεση της ασφαλούς και ποιοτικής ζωής των πολιτών της ΕΕ. Η ορθολογική διαχείριση των συνόρων, καθώς και εν συνόλω, της κινητικότητας και της μετανάστευσης, συνιστούν επιβεβλημένη ανάγκη για την περιοχή και σημαντική πρόκληση που καλείται να αντιμετωπίσει το Πρόγραμμα. Δράσεις συνεργασίας σε τοπικό και διασυνοριακό επίπεδο , θα συνεισφέρουν</p>

Επιλεγμένος στόχος πολιτικής ή επιλεγμένος ειδικός στόχος Interreg	Επιλεγμένος ειδικός στόχος	Προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
			<p>σημαντικά στην ανάπτυξη και προστασία της ευρύτερης περιοχής. Η επιχορήγηση θεωρείται η καταλληλότερη μορφή στήριξης σε σχέση με την κατάσταση της περιοχής του προγράμματος, τους προβλεπόμενους τύπους δράσεων και την αντίστοιχη χρηματοδοτική τους βαρύτητα.</p>

2. Προτεραιότητες

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχεία δ) και ε)

2.1. Προτεραιότητα: 1 - Π1: Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή με αποδοτική πράσινη ενέργεια και μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο δ)

2.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.1. Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε)

Προώθηση ενεργειακής απόδοσης και μείωσης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου

2.1.1.1 Σχετικά είδη δράσεων και αναμενόμενη συμβολή τους στους εν λόγω ειδικούς στόχους και στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και τις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες, ανάλογα με την περίπτωση

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο i) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο ii)

Όπως τεκμαίρεται από την αντίστοιχη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), οι στόχοι και οι παρεμβάσεις στο πλαίσιο του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα □ Κύπρος 2021 □ 2027» δεν αναμένεται να έχουν, λόγω της φύσης τους, επιβαρυντική επίδραση στο περιβάλλον.

Οι δράσεις του οικείου Ε.Σ. έχουν εκτιμηθεί ότι συμμορφώνονται με την Αρχή DNSH σύμφωνα με το προοίμιο 10 του ΚΚΔ 2021/1060.

Ενδεικτικές δράσεις:

- Καινοτόμες δράσεις για την προώθηση ενεργειακής αναβάθμισης και την αποδοτικότερη χρήση ενέργειας των κτηρίων (ειδικά των ενεργοβόρων), όπως η ενσωμάτωση ενεργητικών και παθητικών συστημάτων και πιλοτικές εφαρμογές αποδοτικής διαχείρισης της ενέργειας, χάριν χρήσης εξειδικευμένου εξοπλισμού (π.χ. παραγωγή οξυγόνου σε νοσηλευτικά ιδρύματα κ.α.)

Αναμενόμενη Συμβολή: Μείωση εκπεμπόμενων ρύπων διοξειδίου του άνθρακα, προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας & αυτονομίας

- Πιλοτικές δράσεις ενίσχυσης ενεργειακών κοινοτήτων - Αναμενόμενη Συμβολή: Βελτίωση ενεργειακής αποδοτικότητας και αυτονομίας, μείωση εκπεμπόμενων ρύπων διοξειδίου του άνθρακα, προώθηση των ιδεών βιωσιμότητας και αειφορίας.

Το νέο ΠΣ επιδιώκει την υλοποίηση καινοτόμων εφαρμογών και έργων επίδειξης (π.χ. ενεργειακή αυτονομία σε ευαίσθητες εγκαταστάσεις όπως νοσοκομεία, αυτόνομα κτίρια κλ.π) αντί για απλά έργα ενεργειακής αναβάθμισης. Διατηρώντας την κτιριακή ενεργειακή απόδοση στο επίκεντρο της ενεργειακής πολιτικής των δύο χωρών και κεφαλαιοποιώντας την εμπειρία της ΠΠ 2014-2020, οι δράσεις που θα υλοποιηθούν στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο θα περιλαμβάνουν επεμβάσεις και ανανέωση εγκαταστάσεων ή/και της μεθοδολογίας παρακολούθησης των εργασιών νοσοκομειακών και άλλων κτηρίων, προκειμένου αυτά να προσεγγίσουν τη λειτουργία «πράσινων» κτηρίων, να περιορίσουν δηλαδή τη μόλυνση του περιβάλλοντος που προκύπτει από τη λειτουργία τους, μέσα από την μείωση της κατανάλωσης ενέργειας αλλά και την ορθότερη διαχείρισή της. Σημαντική κρίνεται εδώ η κεφαλαιοποίηση των εκρμών του υλοποιηθέντος στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο «Οξυγόνο», ενός έργου στο πλαίσιο του οποίου πέντε δημόσια κτήρια νοσοκομείων τροποποίησαν τη λειτουργία τους στην κατεύθυνση της μείωσης της πρωτογενούς ενέργειας που απαιτείται για την μεταφορά του οξυγόνου στις εγκαταστάσεις τους.

Για την ενίσχυση των ενεργειακών κοινοτήτων, στόχος είναι η υποστήριξη τοπικών, δημοτικών και περιφερειακών φορέων και οργανισμών, ώστε να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης και αυτονομίας.

Επισημαίνεται ότι οι δράσεις ευαισθητοποίησης του πληθυσμού αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι των ευρύτερων δράσεων που θα υλοποιηθούν μέσω του προγράμματος, αλλά και της επιτυχίας αυτών.

Η επιχορήγηση θεωρείται η καταλληλότερη μορφή στήριξης σε σχέση με την κατάσταση της περιοχής του προγράμματος, τους προβλεπόμενους τύπους δράσεων (καινοτομικές και πιλοτικές δράσεις) και την αντίστοιχη χρηματοδοτική τους βαρύτητα.

Η υιοθέτηση διασυνοριακής προσέγγισης όσον αφορά στην υλοποίηση των δράσεων, συμβάλλει καθοριστικά στη δημιουργία προστιθέμενης αξίας στην εδαφική συνεργασία, ως απότοκη της προσέγγισης ενός περιφερειακού ζητήματος σε ένα ευρύτερο πλαίσιο χωρικού σχεδιασμού το οποίο εκτείνεται πέρα από τα σύνορα ενός κράτους. Η διασυνοριακή συνεργασία, στο πλαίσιο των προτεινόμενων παρεμβάσεων, δύναται να δημιουργήσει συνέργειες και να παράσχει αναπτυξιακή ώθηση στα ανωτέρω πεδία (βελτίωση του ενεργειακού και κλιματικού αποτυπώματος, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή), ενθαρρύνοντας την ανάπτυξη νέων, βιώσιμων επενδύσεων αλλά και ιδεών, τη μεταφορά τεχνογνωσίας, καλών πρακτικών, σε ένα ευρύτερο πλαίσιο το οποίο δεν περιορίζεται στα στενά όρια ενός μόνον κράτους.

Ο Ειδικός Στόχος αυτός έχει επιλεγεί επίσης από το Πρόγραμμα Interreg Next Med για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, επομένως υπάρχει πεδίο συνεργειών μεταξύ των δυο συνοριακών προγραμμάτων, ειδικά όσον αφορά την έξυπνη διαχείριση ενέργειας.

2.1.1.1β. Ορισμός ενιαίου δικαιούχου ή περιορισμένου καταλόγου δικαιούχων και διαδικασία επιχορηγήσεων

Παραπομπή: αρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο i)

--

2.1.1.2. Δείκτες

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο ii) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο iii)

Πίνακας 2 — Δείκτες εκροών

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Αναγνωριστικός κωδικός	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
1	RSO2.1	RCO116	Λύσεις που αναπτύσσονται από κοινού	λύσεις	0	5
1	RSO2.1	RCO84	Πιλοτικές δράσεις που αναπτύσσονται από κοινού και υλοποιούνται σε έργα	πιλοτικές δράσεις	0	10
1	RSO2.1	RCO81	Συμμετοχές σε κοινές διασυνοριακές δράσεις	συμμετοχές	210	700

Πίνακας 3 — Δείκτες αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Αναγνωριστικός κωδικός	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων	Παρατηρήσεις
1	RSO2.1	RCR104	Λύσεις που υιοθετούνται ή αναβαθμίζονται από οργανισμούς	λύσεις	0,00	2021	5,00	Σύστημα παρακολούθησης	

2.1.1.3. Βασικές ομάδες-στόχοι

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο iii) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο iv)

Οργανισμοί δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα

Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Ερευνητικά Κέντρα, Νοσηλευτικά Ιδρύματα

Πληθυσμός διασυνοριακής περιοχής – κάτοικοι και επισκέπτες

2.1.1.4. Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των ΟΕΕ, της ΤΑΠΤΚ ή άλλων εδαφικών εργαλείων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο iv)

Δεν αφορά

2.1.1.5. Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο ν)

Δεν προβλέπεται χρήση άλλων χρηματοδοτικών μέσων πέραν του ΕΤΠΑ.

2.1.1.6. Ενδεικτική κατανομή των πόρων του προγράμματος της ΕΕ ανά είδος παρέμβασης

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο vi) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο ν)

Πίνακας 4 — Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
1	RSO2.1	ΕΤΠΑ	046. Στήριξη σε οντότητες ειδικευμένων στην παροχή υπηρεσιών που συμβάλλουν στην οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και στην ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένων μέτρων ευαισθητοποίησης	3.058.736,00
1	RSO2.1	ΕΤΠΑ	044. Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα	7.137.050,00

Πίνακας 5 — Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
1	RSO2.1	ΕΤΠΑ	01. Επιχορήγηση	10.195.786,00

Πίνακας 6 — Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
---------------	----------------	--------	---------	------------

2.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.4. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε)

Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, και της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα

2.1.1.1 Σχετικά είδη δράσεων και αναμενόμενη συμβολή τους στους εν λόγω ειδικούς στόχους και στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και τις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες, ανάλογα με την περίπτωση

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο i) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο ii)

Όπως τεκμαίρεται από την αντίστοιχη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), οι στόχοι και οι παρεμβάσεις στο πλαίσιο του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα-Κύπρος 2021-2027» δεν αναμένεται να έχουν, λόγω της φύσης τους, επιβαρυντική επίδραση στο περιβάλλον.

Οι δράσεις του οικείου Ε.Σ. έχουν εκτιμηθεί ότι συμμορφώνονται με την Αρχή DNSH σύμφωνα με το προοίμιο 10 του ΚΚΔ 2021/1060.

Ενδεικτικές δράσεις:

- Ανάπτυξη κοινών πιλοτικών λύσεων που βασίζονται στη φύση (nature-based solutions) οι οποίες θα ενισχύσουν υφιστάμενες συνέργειες των δύο χωρών για την προστασία των οικοσυστημάτων (Δασικών, Γεωργικών, Υγροτοπικών, Παράκτιων και Θαλάσσιων) από κινδύνους λόγω της κλιματικής αλλαγής- Αναμενόμενη Συμβολή: Μετριασμός και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, αυξημένη ανθεκτικότητα σε φυσικές καταστροφές

Η δράση στοχεύει στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων που συνδέονται με το κλίμα, μέσω εφαρμογής μέτρων και λύσεων οι οποίες βασίζονται στη φύση (nature-based solutions), όπως είναι η αποκατάσταση φυσικών περιοχών με αύξηση της φυτοκάλυψης, η επαναφορά συνιστωσών βιοποικιλότητας, η οποία βρίσκεται υπό απειλή ή έχει εξαφανισθεί τοπικά ή άλλες μέθοδοι που αυξάνουν την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων, θωρακίζοντάς τα απέναντι στην κλιματική αλλαγή. Η συνεργασία με τη φύση για την ενίσχυση της βιωσιμότητας των οικοσυστημάτων κρίνεται απαραίτητη τόσο για τη μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής όσο και για τη διασφάλιση της παροχής των υπηρεσιών του οικοσυστήματος στον άνθρωπο.

- Κοινά Σχέδια Δράσης πρόληψης κινδύνων και προστασίας από καταστροφές (πχ πλημμύρες, πυρκαγιές, ερημοποίηση, διάβρωση ακτών, ξηρασία), συμπεριλαμβανομένων δικτύων έρευνας και καινοτομίας, ανταλλαγής καλών πρακτικών, τεχνογνωσίας, κλ.π, τα οποία θα αξιοποιούν και θα εξελίσσουν λύσεις και αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν μέσω της υφιστάμενης διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ φορέων και οργανισμών στην περιοχή παρέμβασης - Αναμενόμενη Συμβολή: Αμβλυνση της τρωτότητας των συστημάτων πρόληψης/διαχείρισης καταστροφών, Βελτίωση προσαρμοστικότητας στην κλιματική αλλαγή

Η δράση στοχεύει στην πρόληψη κινδύνων και την προστασία από καταστροφές που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή και έγκειται στην εφαρμογή μέτρων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή

Επισημαίνεται ότι

- όσον αφορά στη δράση πρόληψης κινδύνων και προστασίας από καταστροφές, δεν προβλέπονται «σκληρές» υποδομές, παρά μόνο μικρές υποδομές/μικρά έργα και εξοπλισμός, όπως π.χ. έξυπνα συστήματα παρακολούθησης και μετρήσεων περιβαλλοντικών δεικτών.
- οι δράσεις ευαισθητοποίησης του πληθυσμού αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι των ευρύτερων δράσεων που θα υλοποιηθούν μέσω του προγράμματος, αλλά και της επιτυχίας αυτών.

Η επιχορήγηση θεωρείται η καταλληλότερη μορφή στήριξης σε σχέση με την κατάσταση της περιοχής του προγράμματος, τους προβλεπόμενους τύπους δράσεων και την αντίστοιχη χρηματοδοτική τους βαρύτητα.

Το σύνολο των προτεινόμενων δράσεων επιφέρει σημαντική «διασυνοριακή» προστιθέμενη αξία, δεδομένης της προσέγγισης του μείζονος ζητήματος της αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών προκλήσεων, διαμέσου της ανάπτυξης συνεργειών πέραν των χερσαίων και θαλάσσιων ορίων. Η περιοχή παρέμβασης με παρόμοιες κλιματικές συνθήκες και κοινή τη νησιωτικότητα, αντιμετωπίζει κοινές προκλήσεις και η συνεργασία είναι εύλογος δρόμος για την αντιμετώπισή τους.

Ο Ειδικός Στόχος αυτός έχει επιλεγεί επίσης από τα Προγράμματα Euro Med και Interreg Next MED για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, επομένως υπάρχει πεδίο συνεργειών μεταξύ των τριών διασυνοριακών προγραμμάτων, κυρίως όσον αφορά δράσεις που συντείνουν στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των οικοσυστημάτων και της πρόληψης κινδύνων που απορρέουν από την κλιματική αλλαγή, εστιάζοντας σε λύσεις που βασίζονται στη φύση (nature-based solutions).

2.1.1.1β. Ορισμός ενιαίου δικαιούχου ή περιορισμένου καταλόγου δικαιούχων και διαδικασία επιχορηγήσεων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο i)

--

2.1.1.2. Δείκτες

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο ii) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο iii)

Πίνακας 2 — Δείκτες εκροών

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Αναγνωριστικός κωδικός	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
1	RSO2.4	RCO84	Πιλοτικές δράσεις που αναπτύσσονται από κοινού και υλοποιούνται σε έργα	πιλοτικές δράσεις	2	10
1	RSO2.4	RCO116	Λύσεις που αναπτύσσονται από κοινού	λύσεις	1	5
1	RSO2.4	RCO81	Συμμετοχές σε κοινές διασυνοριακές δράσεις	συμμετοχές	210	700

Πίνακας 3 — Δείκτες αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Αναγνωριστικός κωδικός	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων	Παρατηρήσεις
1	RSO2.4	RCR104	Λύσεις που υιοθετούνται ή αναβαθμίζονται από οργανισμούς	λύσεις	0,00	2021	5,00	Σύστημα παρακολούθησης	

2.1.1.3. Βασικές ομάδες-στόχοι

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο iii) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο iv)

Οργανισμοί δημόσιου, ευρύτερου δημόσιου τομέα και ιδιωτικού τομέα

Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής και ιδιαίτερα των παράκτιων περιοχών

Τοπική κοινωνία

2.1.1.4. Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των ΟΕΕ, της ΤΑΠΤΚ ή άλλων εδαφικών εργαλείων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο iv)

Δεν αφορά

2.1.1.5. Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο ν)

Δεν προβλέπεται χρήση άλλων χρηματοδοτικών μέσων πέραν του ΕΤΠΑ.

2.1.1.6. Ενδεικτική κατανομή των πόρων του προγράμματος της ΕΕ ανά είδος παρέμβασης

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο vi) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο ν)

Πίνακας 4 — Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
1	RSO2.4	ΕΤΠΑ	058. Προσαρμογή στα μέτρα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων που συνδέονται με το κλίμα: πλημμύρες και κατολισθήσεις (συμπεριλαμβανομένων της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και των συστημάτων διαχείρισης καταστροφών, των υποδομών και των προσεγγίσεων με βάση το οικοσύστημα)	3.364.610,00
1	RSO2.4	ΕΤΠΑ	060. Προσαρμογή στα μέτρα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων που συνδέονται με το κλίμα: άλλες καταστροφές, π.χ. θύελλες και ξηρασία (συμπεριλαμβανομένων της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και των συστημάτων διαχείρισης καταστροφών, των υποδομών και των προσεγγίσεων με βάση το οικοσύστημα)	3.364.610,00
1	RSO2.4	ΕΤΠΑ	059. Προσαρμογή στα μέτρα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων που συνδέονται με το κλίμα: πυρκαγιές (συμπεριλαμβανομένων της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και των συστημάτων διαχείρισης καταστροφών, των υποδομών και των προσεγγίσεων με βάση το οικοσύστημα)	3.466.567,00

Πίνακας 5 — Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
1	RSO2.4	ΕΤΠΑ	01. Επιχορήγηση	10.195.787,00

Πίνακας 6 — Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
---------------	----------------	--------	---------	------------

2.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.7. Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και μείωση όλων των μορφών ρύπανσης

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε)

Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές και μείωση κάθε μορφής ρύπανσης

2.1.1.1 Σχετικά είδη δράσεων και αναμενόμενη συμβολή τους στους εν λόγω ειδικούς στόχους και στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και τις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες, ανάλογα με την περίπτωση

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο i) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο ii)

Όπως τεκμαίρεται από την αντίστοιχη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), οι στόχοι και οι παρεμβάσεις στο πλαίσιο του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα-Κύπρος 2021-2027» δεν αναμένεται να έχουν, λόγω της φύσης τους, επιβαρυντική επίδραση στο περιβάλλον.

Οι δράσεις του οικείου Ε.Σ. έχουν εκτιμηθεί ότι συμμορφώνονται με την Αρχή DNSH σύμφωνα με το προοίμιο 10 του ΚΚΔ 2021/1060.

Ενδεικτικές δράσεις:

- Μέτρα και δράσεις προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας από ξενικά χωροκατακτητικά είδη - Αναμενόμενη Συμβολή: Προστασία φυσικού περιβάλλοντος, πρόληψη κινδύνων φυσικών καταστροφών μέσω της επίτευξης μεγαλύτερου βαθμού σταθεροποίησης του οικοσυστήματος και, κατ' επέκταση της βιωσιμότητάς του

Ο αυξανόμενος ρυθμός απώλειας ειδών κατά τον 20ο και 21ο αιώνα καθώς και η υποβάθμιση των οικοσυστημάτων επιβάλλουν τη λήψη μέτρων και δράσεων για την αντιμετώπιση των αιτιών που οδηγούν σε απώλεια βιοποικιλότητας. Τα ξενικά είδη είναι ζωντανοί οργανισμοί που εισάγονται σε μια νέα περιοχή ως αποτέλεσμα ανθρωπίνων δραστηριοτήτων. Ουσιαστικά η κατηγορία δράσης περιλαμβάνει την αναγνώριση και τεκμηρίωση των ξενικών ειδών που εισβάλλουν τόσο σε χερσαία όσο και σε θαλάσσια σημεία της περιοχής παρέμβασης, καθώς και τη διενέργεια εργασιών και τη λήψη μέτρων για την εκρίζωση και την απομάκρυνσή τους. Τα εν λόγω είδη είναι μια από τις μεγαλύτερες απειλές που δέχεται η βιοποικιλότητα σε συνδυασμό και με την καταστροφή του φυσικού τοπίου από ανθρωπογενείς παρεμβάσεις.

- Δράσεις συλλογής και παροχής δεδομένων του θαλάσσιου χώρου μέσω πλατφόρμας WEBGIS για παροχή δεδομένων σε ένα ευρύ φάσμα ομάδων χρηστών, ενημέρωση των πολιτών και βελτίωση της πρόσβασής τους σε πληροφορία και γνώση – Αναμενόμενη Συμβολή: προστασία και αιεφόρος χρήση του θαλάσσιου περιβάλλοντος & οικοσυστήματος

Η δράση έγκειται στην ανάπτυξη πλατφόρμας WEBGIS για την παροχή προσβασιμότητας σε δεδομένα θαλάσσιου χώρου σε όσο το δυνατόν ευρύτερη ομάδα χρηστών, συμβάλλοντας τοιουτοτρόπως στην προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς της περιοχής παρέμβασης

- Δράσεις προστασίας, αποκατάστασης και ανάδειξης ειδών, οικοτόπων και προστατευόμενων περιοχών / αστικού πρασίνου και δημιουργία έργων μικρής κλίμακας, εφόσον απαιτείται, για την ανάδειξη του χερσαίου και του θαλάσσιου φυσικού πλούτου της περιοχής παρέμβασης – Αναμενόμενη Συμβολή: Ανάδειξη φυσικού πλούτου, προστασία και αποκατάσταση φυσικού περιβάλλοντος διαμέσου της ευαισθητοποίησης του πληθυσμού

Η δράση αφορά σε παρεμβάσεις για την προστασία της φύσης, της βιοποικιλότητας, της φυσικής κληρονομιάς μέσω της προστασίας, αποκατάστασης,

ανάδειξης ειδών, οικότοπων, προστατευόμενων περιοχών, αστικού πρασίνου κ.λπ.

Επισημαίνεται ότι δράσεις ευαισθητοποίησης του πληθυσμού αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι των ευρύτερων δράσεων που θα υλοποιηθούν μέσω του προγράμματος, αλλά και της επιτυχίας αυτών.

Η επιχορήγηση θεωρείται η καταλληλότερη μορφή στήριξης σε σχέση με την κατάσταση της περιοχής του προγράμματος, τους προβλεπόμενους τύπους δράσεων και την αντίστοιχη χρηματοδοτική τους βαρύτητα.

Η διασυνοριακή συνεργασία για την υλοποίηση των εν λόγω παρεμβάσεων, προάγει τις συμπράξεις των κατοίκων και επιχειρήσεων/οργανισμών σε κοινές αναπτυξιακές προσπάθειες και την οικοδόμηση εταιρικών σχέσεων και μακροχρόνιων δεσμών συνεργασίας. Επιπλέον, δεδομένου ότι στην περιοχή παρέμβασης απαντούν παρόμοιες κλιματικές συνθήκες και υπερισχύει η νησιωτικότητα, υπάρχουν κοινές ανάγκες και προβλήματα και συνεργασία προκρίνεται για την αντιμετώπισή τους, καθότι προωθεί την ανταλλαγή εμπειριών, καλών πρακτικών και τεχνογνωσίας, την ανάπτυξη κοινών μεθοδολογιών και σχεδίων επί ζητημάτων που άπτονται της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και, ιδιαίτερα, όσον αφορά στους υδάτινους πόρους και τη βιοποικιλότητα.

Ο Ειδικός Στόχος αυτός έχει επιλεγεί επίσης από το Πρόγραμμα Euro Med για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, επομένως υπάρχει πεδίο συνεργειών μεταξύ των δυο συνοριακών προγραμμάτων, ειδικά όσον αφορά την προστασία της βιοποικιλότητας, χερσαίας αλλά και θαλάσσιας, και την προστασία, διαχείριση και αποκατάσταση προστατευόμενων περιοχών.

2.1.1.1β. Ορισμός ενιαίου δικαιούχου ή περιορισμένου καταλόγου δικαιούχων και διαδικασία επιχορηγήσεων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο i)

--

2.1.1.2. Δείκτες

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο ii) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο iii)

Πίνακας 2 — Δείκτες εκροών

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Αναγνωριστικός κωδικός	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
1	RSO2.7	RCO37	Επιφάνεια των τόπων Natura 2000 που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	εκτάρια	0	30000
1	RSO2.7	RCO87	Οργανισμοί που συνεργάζονται σε διασυνοριακό επίπεδο	οργανώσεις	5	15
1	RSO2.7	RCO81	Συμμετοχές σε κοινές διασυνοριακές δράσεις	συμμετοχές	210	420

Πίνακας 3 — Δείκτες αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Αναγνωριστικός κωδικός	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων	Παρατηρήσεις
1	RSO2.7	RCR84	Οργανισμοί που συνεργάζονται σε διασυνοριακό επίπεδο μετά την ολοκλήρωση του έργου	οργανώσεις	0,00	2021	9,00	Σύστημα παρακολούθησης	

2.1.1.3. Βασικές ομάδες-στόχοι

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο iii) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο iv)

Απασχολούμενοι στον γεωργικό, τον αλιευτικό και τον κτηνοτροφικό κλάδο

Γενικός πληθυσμός

Οργανισμοί δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα

Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής

2.1.1.4. Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των ΟΕΕ, της ΤΑΠΤΚ ή άλλων εδαφικών εργαλείων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο iv)

Δεν αφορά

2.1.1.5. Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο ν)

Δεν προβλέπεται χρήση άλλων χρηματοδοτικών μέσων πέραν του ΕΤΠΑ.

2.1.1.6. Ενδεικτική κατανομή των πόρων του προγράμματος της ΕΕ ανά είδος παρέμβασης

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο vi) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο ν)

Πίνακας 4 — Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
1	RSO2.7	ΕΤΠΑ	079. Προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας, φυσική κληρονομιά και φυσικοί πόροι, πράσινες και γαλάζιες υποδομές	5.097.893,00

Πίνακας 5 — Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
1	RSO2.7	ΕΤΠΑ	01. Επιχορήγηση	5.097.893,00

Πίνακας 6 — Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
---------------	----------------	--------	---------	------------

2.1. Προτεραιότητα: 2 - Π2: Προώθηση της κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης μέσω της ενίσχυσης του πολιτισμού, του βιώσιμου τουρισμού και της κοινωνικής οικονομίας

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο δ)

2.1.1. Ειδικός στόχος: RSO4.3. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε)

Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες

2.1.1.1 Σχετικά είδη δράσεων και αναμενόμενη συμβολή τους στους εν λόγω ειδικούς στόχους και στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και τις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες, ανάλογα με την περίπτωση

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο i) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο ii)

Όπως τεκμαίρεται από την αντίστοιχη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), οι στόχοι και οι παρεμβάσεις στο πλαίσιο του Π.Σ δεν αναμένεται να έχουν, λόγω της φύσης τους, επιβαρυντική επίδραση στο περιβάλλον.

Οι δράσεις του οικείου Ε.Σ. έχουν εκτιμηθεί ότι συμμορφώνονται με την Αρχή DNSH σύμφωνα με το προοίμιο 10 του ΚΚΔ 2021/1060.

• Υποστήριξη δομών φιλοξενίας και παροχή υπηρεσιών για άτομα ευπαθών ομάδων (ΑμΕΑ, ασυνόδευτοι ανήλικοι μετανάστες/πρόσφυγες) – Αναμενόμενη συμβολή: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης ευπαθών ομάδων.

Οι εν λόγω δράσεις αποτελούν έργα στρατηγικής σημασίας υποστηρίζοντας κοινωνικές δομές που συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη στην κοινότητα, ατόμων ευπαθών ομάδων, (ΑμΕΑ και ασυνόδευτοι ανήλικοι μετανάστες και πρόσφυγες). Μέσω της συνεργασίας προβλέπεται η παραγωγική απασχόληση και παροχή φιλοξενίας και υπηρεσιών στα άτομα αυτά. Επίσης, προβλέπεται η ανταλλαγή εμπειρογνομosύνης μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων.

Όσον αφορά στα ΑμΕΑ, η δράση αποσκοπεί στην παροχή διαμονής, υπηρεσιών υγείας και στήριξης σε παιδιά και ενήλικες με πολύπλοκες και βαριές αναπηρίες, οι οποίες θα τους βοηθήσουν να φτάσουν στο υψηλότερο σημείο των δυνατοτήτων τους έτσι ώστε να ενταχθούν με επιτυχία στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας. Το όραμα πίσω από τη δράση είναι η δημιουργία ενός Πολυλειτουργικού Κέντρου όπου ΑμΕΑ μπορούν να λάβουν την απαραίτητη στήριξη με στόχο την από-ιδρυματοποίηση τους. Από τη μια επιδιώκεται η ανταλλαγή εμπειρογνομosύνης και εμπειριών και από την άλλη η δημιουργία Πολυλειτουργικού Κέντρου στο οποίο θα παρέχονται διάφορες θεραπείες αποκατάστασης (υδροθεραπεία, λογοθεραπεία, εργοθεραπεία, φυσικοθεραπεία). Επίσης θα υπάρχουν προγράμματα ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων, ευκαιρίες για παραγωγική απασχόληση, (π.χ. κηπευτικές εργασίες) και θα διεξάγονται / διοργανώνονται δράσεις σε συνεργασία με τις Τοπικές Αρχές. Οι στεγαστικές δράσεις θα είναι μόνιμες με μικρό αριθμό ΑμΕΑ (πρότυπο οικογένειας).

Η ως άνω δράση συνάδει με τις στρατηγικές επιδιώξεις και συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων που τίθενται στις οικείες Εθνικές Στρατηγικές για την

Αναπηρία (ανεξάρτητη διαβίωση και ενσωμάτωση στην κοινότητα, υπηρεσίες υγείας και φυσικής αποκατάστασης κλ.π).

Όσον αφορά τους ασυνόδευτους ανήλικους μετανάστες / πρόσφυγες, προβλέπονται εκπαιδευτικές δράσεις εξ' αποστάσεως διδασκαλίας, στους τομείς της ελληνομάθειας & του ελληνικού πολιτισμού, της ενασχόλησης με τα κοινά και της ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων, ενώ περιλαμβάνεται και εξειδικευμένη κατάρτιση των εκπαιδευτών σε θέματα διαχείρισης άγχους και επαγγελματικής εξουθένωσης. Η εκμάθηση της γλώσσας της χώρας φιλοξενίας είναι βασικό προαπαιτούμενο και εργαλείο για τη διευθέτηση των πρακτικών καθημερινών αναγκών των παιδιών μεταναστών και προσφύγων, την επιβίωση τους, την κατανόηση του πλαισίου και την αποφυγή προσώπων και συνθηκών εκμετάλλευσης, τη μείωση του αισθήματος απομόνωσης και περιθωριοποίησης. Η συμμετοχή στα κοινά πραγματοποιείται μέσα από εθελοντική δράση, συμμετοχή σε συλλόγους αθλητικούς, περιβαλλοντικούς, πολιτιστικούς, κ.λπ, ενώ ο ψηφιακός αλφαριθμητισμός δεν περιορίζεται μόνο στην εκμάθηση λειτουργίας και χρήσης Η/Υ αλλά περιλαμβάνει πολλές εφαρμογές και δυνατότητες. Όλοι οι γνωστικοί τομείς έχουν ως κοινό στόχο, εκτός από την ομαλή ένταξη των ασυνόδευτων τόσο ως παιδιά όσο και ως νέοι ενήλικες, τη διαμόρφωση της ταυτότητας ενός ενεργού πολίτη στο κοινωνικό πλαίσιο.

Το περιεχόμενο των γνωστικών αντικειμένων θα είναι το εξής:

1. Ελληνική γλώσσα και πολιτισμός

- Ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση του επιπέδου γνώσεων της ελληνικής γλώσσας

- Ανάπτυξη εκπαιδευτικής πλατφόρμας. Διαμόρφωση 3 επιπέδων e-class για την εκμάθηση ελληνικών που κάθε ένα να συμπεριλαμβάνει θεωρία με παροχή τεχνικού προσανατολισμού λεξιλογίου κτλ, ασκήσεις, διάδραση, pop-up βίντεο με επεξηγήσεις και παραδείγματα, ζωντανά και ήδη διαμορφωμένα μαθήματα.

- Εκπαιδευτικό προσωπικό που θα διαμορφώσει τα e-classes, θα φτιάξει τα βίντεο και θα είναι στη διάθεση των μαθητών για ερωτήσεις.

- Παροχή βεβαίωσης για την παρακολούθηση

- Για την εξοικείωση με τον πολιτισμό: virtual tours με διάδραση, βίντεο

2. Συμμετοχή στα κοινά

- Δημιουργία πλατφόρμας για ηλεκτρονική επικοινωνία, ενημέρωση και υποστήριξη των παιδιών για δράσεις που οργανώνονται ανά την Ελλάδα και την Κύπρο ανά θεματική πχ, περιβάλλον, αθλητισμός, εθελοντισμός, τέχνες, κτλ.

3. Ψηφιακός γραμματισμός

- Ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων, ψηφιακή π.χ επεξεργασία δεδομένων, επικοινωνία και συνεργασία, δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου, ασφάλεια και επίλυση προβλημάτων, έξυπνα συστήματα (smart systems) και κυβερνοασφάλεια.

- Ευαισθητοποίηση σε θέματα ορθής χρήσης μέσων κοινωνικής δικτύωσης, εντοπισμού κακόβουλων ή παραπλανητικών δεδομένων και ειδήσεων, κτλ

Μέσω της συνεργασίας των δύο χωρών (Peer Learning) θα επιτευχθεί η ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών καθώς και ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ενός μοντέλου παροχής υπηρεσιών σε ασυνόδευτους ανήλικους με ταυτόχρονη στήριξη των εκπαιδευτικών των δομών φιλοξενίας. Η χρήση κοινής γλώσσας καθώς και το κοινό πολιτιστικό υπόβαθρο μεταξύ των δύο χωρών δίνει προστιθέμενη αξία στα παραδοτέα του έργου.

Οι δράσεις ευαισθητοποίησης του πληθυσμού αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι των ευρύτερων δράσεων που θα υλοποιηθούν μέσω του προγράμματος, αλλά και της επιτυχίας αυτών.

Η επιχορήγηση θεωρείται η καταλληλότερη μορφή στήριξης σε σχέση με την κατάσταση της περιοχής του προγράμματος, τους προβλεπόμενους τύπους δράσεων και την αντίστοιχη χρηματοδοτική τους βαρύτητα.

Όλες οι επενδύσεις θα ακολουθούν τις αρχές της εξάλειψης του διαχωρισμού και της μη διάκρισης και θα επικεντρώνονται στην προώθηση της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες χωρίς αποκλεισμούς στην εκπαίδευση, την κοινωνική στέγαση, την υγεία, την κοινωνική και τη μακροχρόνια φροντίδα, ιδίως για περιθωριοποιημένες και ευάλωτες ομάδες. Δεν θα γίνουν επενδύσεις σε παράλληλες υπηρεσίες για συγκεκριμένες ομάδες ή/και επενδύσεις που διατηρούν ή οδηγούν σε διαχωρισμό/απομόνωση περιθωριοποιημένων ομάδων.

Οι επενδύσεις σε υποδομές εκπαίδευσης, κοινωνικής και υγειονομικής περίθαλψης θα καλύπτουν ελλείψεις και θα βασίζονται στο αποτέλεσμα της αξιολόγησης των ατομικών αναγκών. Θα ευθυγραμμίζονται πλήρως με τις απαιτήσεις της UNCRPD, συμπεριλαμβανομένων των γενικών σχολίων 4 και 5 και των συμπερασματικών παρατηρήσεων της επιτροπής CRPD, με τον δέοντα σεβασμό στις αρχές της ισότητας, της ελευθερίας επιλογής, της προσβασιμότητας, της απαγόρευσης κάθε μορφής διαχωρισμού, του δικαιώματος στην εκπαίδευση και στην ανεξάρτητη διαβίωση. Επιπλέον, θα αποδεικνύουν τη συμμόρφωση με την στρατηγική αποϊδρυματοποίησης και το σχετικό πλαίσιο για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στη γενική εκπαίδευση, καθώς και με τις σχετικές πολιτικές της ΕΕ για την τήρηση των υποχρεώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, (Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων, Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021-2030).

Οι οικείες επενδύσεις δεν θα διατηρήσουν ή δεν θα οδηγήσουν σε διαχωρισμό/απομόνωση περιθωριοποιημένων ομάδων, όπως τα άτομα με αναπηρία και τα άτομα με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, ανεξάρτητοι φορείς θεμελιωδών δικαιωμάτων και οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα συμμετέχουν σε όλα τα στάδια προγραμματισμού, υλοποίησης, παρακολούθησης, αξιολόγησης των οικείων επενδύσεων για να διασφαλιστεί ο σεβασμός των αρχών της ανεξάρτητης διαβίωσης, του δικαιώματος στην εκπαίδευση, του μη διαχωρισμού και της μη διάκρισης (UNCRPD και Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων) .

Η διασυνοριακή συνεργασία δύναται να συμβάλλει στην ενίσχυση των υφιστάμενων δεσμών, την ανάπτυξη μελλοντικών συνεργειών και πρωτοβουλιών στο πεδίο της βιώσιμης κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης, καθώς και στην ανταλλαγή ιδεών και τεχνογνωσίας, αμοιόωθεν: τα δυνατά σημεία στη διαχείριση των ευάλωτων ομάδων της μιας χώρας θα ενισχύσουν την απόκριση της άλλης στις ίδιες ανάγκες και η επιτυχημένη υλοποίηση δράσεων στη μια, μπορεί να λειτουργήσει παραδειγματικά για την άλλη, συμβάλλοντας έτσι στην ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών στις δυο χώρες υπερβαίνοντας τις συνοριακές τροχοπέδες.

2.1.1.1β. Ορισμός ενιαίου δικαιούχου ή περιορισμένου καταλόγου δικαιούχων και διαδικασία επιχορηγήσεων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο i)

--

2.1.1.2. Δείκτες

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο ii) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο iii)

Πίνακας 2 — Δείκτες εκροών

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Αναγνωριστικός κωδικός	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
2	RSO4.3	RCO82	Συμμετοχές σε κοινές δράσεις για την προώθηση της ισότητας των φύλων, των ίσων ευκαιριών και της κοινωνικής ένταξης	συμμετοχές	50	200
2	RSO4.3	RCO113	Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο ολοκληρωμένων δράσεων για την κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος και μειονεκτουσών ομάδων	άτομα	100	200
2	RSO4.3	RCO87	Οργανισμοί που συνεργάζονται σε διασυνοριακό επίπεδο	οργανώσεις	0	4

Πίνακας 3 — Δείκτες αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Αναγνωριστικός κωδικός	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων	Παρατηρήσεις
2	RSO4.3	RCR67	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων κοινωνικής στέγασης	χρήστες/έτος	0,00	2021	200,00	Σύστημα Παρακολούθησης	
2	RSO4.3	RCR84	Οργανισμοί που συνεργάζονται σε διασυνοριακό επίπεδο μετά την ολοκλήρωση του έργου	οργανώσεις	0,00	2021	4,00	Σύστημα Παρακολούθησης	

2.1.1.3. Βασικές ομάδες-στόχοι

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο iii) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο iv)

Ευπαθείς ομάδες πληθυσμού (ΑΜΕΑ –ιδιαίτερα άτομα με βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης, μετανάστες, πρόσφυγες, ασυνόδευτα ανήλικα)

Οργανισμοί δημόσιου, ευρύτερου δημόσιου και ιδιωτικού τομέα

Γενικός πληθυσμός

2.1.1.4. Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των ΟΕΕ, της ΤΑΠΤΚ ή άλλων εδαφικών εργαλείων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο iv)

Δεν αφορά

2.1.1.5. Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο ν)

Δεν προβλέπεται χρήση άλλων χρηματοδοτικών μέσων πέραν του ΕΤΠΑ.

2.1.1.6. Ενδεικτική κατανομή των πόρων του προγράμματος της ΕΕ ανά είδος παρέμβασης

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο vi) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο ν)

Πίνακας 4 — Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
2	RSO4.3	ΕΤΠΑ	127. Άλλες κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη στην κοινότητα	3.717.214,00

Πίνακας 5 — Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
2	RSO4.3	ΕΤΠΑ	01. Επιχορήγηση	3.717.214,00

Πίνακας 6 — Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
---------------	----------------	--------	---------	------------

2.1.1. Ειδικός στόχος: RSO4.6. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε)

Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία

2.1.1.1 Σχετικά είδη δράσεων και αναμενόμενη συμβολή τους στους εν λόγω ειδικούς στόχους και στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και τις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες, ανάλογα με την περίπτωση

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο i) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο ii)

Όπως τεκμαίρεται από την αντίστοιχη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), οι στόχοι και οι παρεμβάσεις στο πλαίσιο του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα-Κύπρος 2021-2027» δεν αναμένεται να έχουν, λόγω της φύσης τους, επιβαρυντική επίδραση στο περιβάλλον.

Οι δράσεις του οικείου Ε.Σ. έχουν εκτιμηθεί ότι συμμορφώνονται με την Αρχή DNSH σύμφωνα με το προοίμιο 10 του ΚΚΔ 2021/1060.

Ενδεικτικές δράσεις:

- Δράσεις προώθησης ποικίλων και καινοτόμων μορφών εναλλακτικού τουρισμού (αγροτουρισμός, οικοτουρισμός, υποθαλάσσιος και ενάλιος τουρισμός, τουρισμός ευεξίας κ.α) και τουριστικής αξιοποίησης υπαρχουσών τοποθεσιών/υποδομών (παραδοσιακά ναυπηγεία, παλαιές εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις παραδοσιακών μεθόδων παραγωγής κ.α.) Αναμενόμενη Συμβολή: Ενίσχυση αιεφορίας στον τουρισμό, επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, νέες δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης και ανάδειξη γαλάζιας πολιτιστικής κληρονομιάς

Η δράση υποστηρίζει την προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών, της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού, μέσω της προώθησης καινοτόμων μορφών εναλλακτικού τουρισμού και της περαιτέρω αξιοποίησης των υφιστάμενων υποδομών της περιοχής παρέμβασης.

- Δράσεις εξασφάλισης προσβασιμότητας για όλες τις ομάδες πληθυσμού, ιδιαίτερα τις πλέον ευάλωτες (άτομα τρίτης ηλικίας και ΑμεΑ), στους χώρους και υποδομές τουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος - Αναμενόμενη Συμβολή: Εξασφάλιση ίσης μεταχείρισης, κοινωνικής ένταξης και προσαρμογή επιχειρήσεων στον αιεφόρο τουρισμό.

Η δράση υποστηρίζει την εφαρμογή μέτρων για την αναβάθμιση ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και προσιτές υπηρεσίες τουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος για όλες τις πληθυσμιακές ομάδες, ιδιαιτέρως δε τις ευάλωτες.

- Συνέργειες και συμπληρωματικές δράσεις για την αξιοποίηση καινοτόμων τεχνολογιών για την ανάδειξη περιοχών τουριστικού & περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και την περιήγηση σε αυτές (π.χ. περιοχές φυσικού κάλλους, μεσογειακές διαδρομές, παραδοσιακοί οικισμοί, γεωμνημεία, γεωπάρκα, ναυάγια, υποθαλάσσια αξιοθέατα, ενυδρεία, κλπ.) (π.χ μέσω μεθοδολογίας BIM - Building Information Modelling) - Αναμενόμενη Συμβολή: Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού στην οικονομική ανάπτυξη, αιεφορία του τουρισμού.

Η δράση αποβλέπει στην προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών, καθώς και την προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού, μέσω της αξιοποίησης καινοτόμων τεχνολογιών για την ανάδειξη περιοχών τουριστικού & περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και την περιήγηση σε αυτές.

Στο πλαίσιο του εν λόγω Ε.Σ. προβλέπεται η υλοποίηση ενός έργου στρατηγικής σημασίας με σκοπό την αξιοποίηση της καινοτομίας & της τεχνολογίας στον πολιτισμό. Μέσα από το έργο επιδιώκεται η περαιτέρω διάχυση της στρατηγικής της προσέγγισης στο σύνολο της λεκάνης της Ανατολικής Μεσογείου, καθώς η Ελλάδα και η Κύπρος αποτελούν δύο από τις πιο ανεπτυγμένες, με όρους οικονομικούς, πολιτιστικούς και τεχνολογικούς, χώρες της περιοχής της. Μέσω της συνεργασίας θα ενισχυθεί το ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής, από της χώρους του πολιτισμού, της τεχνολογίας, της επιστήμης και της επιχειρηματικότητας, ενώ θα αναδειχθούν τυχόν κανονιστικές, ρυθμιστικές και οργανωτικές αδυναμίες που εμποδίζουν την εφαρμογή αντίστοιχων πολιτικών, προτείνοντας τρόπους επίλυσης, καλές πρακτικές κλπ. Η μακραινώνη ιστορία που διαθέτουν και οι δυο χώρες προσφέρει δυνατότητες αξιοποίησης και περαιτέρω προβολής, που δύναται να υποστηριχθούν σημαντικά από τα κατάλληλα τεχνολογικά εργαλεία. Η οικονομική δραστηριότητα στην περιοχή παρέμβασης επικεντρώνεται στη γεωργία και τον τουρισμό, ο οποίος συνδέεται άμεσα με το πολιτιστικό προϊόν και την αξιοποίησή του. Τα διαθέσιμα σήμερα ψηφιακά εργαλεία και πόροι μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στη διασφάλιση της ευρύτερης προβολής των πολιτιστικών πτυχών, ενώ παράλληλα εξασφαλίζουν ευρύτερη συμμετοχή και αλληλεπίδραση με το κοινό. Η μεγάλη δυναμική των τεχνολογικών και ψηφιακών πόρων μπορεί να προσφέρει μια βελτιωμένη πολιτιστική εμπειρία που μπορεί να στηρίξει τις τοπικές και περιφερειακές κοινωνίες σε πολλαπλά επίπεδα (οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό). Ωστόσο, μια ευρεία απεύθυνση του πολιτιστικού προϊόντος απαιτεί προσαρμογή αυτού σε καινοτόμες ιδέες και μεθόδους, που θα διευκολύνουν μια δημιουργική, διμερή σχέση μεταξύ ατόμων και πολιτισμού

- Συνέργειες και συμπληρωματικές δράσεις για την αναβίωση, αναπαράσταση και διάδοση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών τεκμηρίων (π.χ. λαϊκή παράδοση, ελληνική μυθολογία, πολιτιστικά γεγονότα, έθιμα, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, δρώμενα, δραστηριότητες κλπ), καθώς και του σύγχρονου πολιτισμού (παραστατικές/ εικαστικές τέχνες κλπ) - Αναμενόμενη Συμβολή: Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού στην οικονομική ανάπτυξη, αειφορία του τουρισμού.

Η δράση αποβλέπει στην προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών, καθώς και την αναβίωση, αναπαράσταση και διάδοση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και του σύγχρονου πολιτισμού.

Η στήριξη των χώρων πολιτισμού θα ενθαρρύνει τη χρήση ιδιωτικών κεφαλαίων και τη βελτίωση της οικονομικής τους αυτάρκειας. Για τις δράσεις στις οποίες θα στηρίζονται από το ΕΤΠΑ πολιτιστικές υποδομές, θα τεθούν κριτήρια βιωσιμότητας για την εξασφάλιση μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων και τη διατήρηση της επένδυσης και μετά τη λήξη της πράξης (πχ. εκπόνηση μελέτης βιωσιμότητας για επενδύσεις του ΕΤΠΑ σε χώρους πολιτισμού).

Οι δράσεις ευαισθητοποίησης του πληθυσμού αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι των ευρύτερων δράσεων που θα υλοποιηθούν μέσω του προγράμματος, αλλά και της επιτυχίας αυτών.

Η επιχορήγηση θεωρείται η καταλληλότερη μορφή στήριξης σε σχέση με την κατάσταση της περιοχής του προγράμματος, τους προβλεπόμενους τύπους δράσεων και την αντίστοιχη χρηματοδοτική τους βαρύτητα.

Υπογραμμίζεται, επίσης, η εξασφάλιση της διασυνοριακής συνεργασίας μέσω της υλοποίησης των προτεινόμενων παρεμβάσεων, αφού διαμέσου αυτών δύναται να αναπτυχθούν διασυνοριακά δίκτυα και πρωτοβουλίες, που θα οδηγήσουν σε επωφελείς μακροχρόνιες εταιρικές σχέσεις – συνέργειες για τη

βελτίωση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών σε σχέση με την επίτευξη αειφόρου ανάπτυξης. Επίσης, σε αυτό το πλαίσιο, καίρια κρίνεται η ανταλλαγή πληροφορίας και καλών πρακτικών, όπως και η διάδοση της καινοτομίας, για τη διαχείριση αναγκών και θεμάτων κοινών στην περιοχή παρέμβασης, π.χ. όπως η ενίσχυση των διαφορετικών ειδών τουρισμού και η έλξη τουριστών σε ευρύτερο φάσμα όσον αφορά τόπο, χρόνο και τρόπο ψυχαγωγίας και διασκέδασης και η βέλτιστη αξιοποίηση των ήδη υπαρχουσών υποδομών.

Παρ' ότι ο τουρισμός δεν αποτελεί για την νέα προγραμματική περίοδο ξεχωριστή προτεραιότητα για το Interreg Next MED ωστόσο μέσα από δυο διαφορετικούς ειδικούς του στόχους (SO2.4, SO2.7) που αφορούν το περιβάλλον υπογραμμίζεται η ανάγκη ενίσχυσης βιώσιμου τουρισμού και εντοπίζεται έτσι πρόσφορο έδαφος συμπληρωματικότητας και συνεργειών με το Interreg «Ελλάδα-Κύπρος», στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου.

2.1.1.1β. Ορισμός ενιαίου δικαιούχου ή περιορισμένου καταλόγου δικαιούχων και διαδικασία επιχορηγήσεων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο i)

--

2.1.1.2. Δείκτες

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο ii) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο iii)

Πίνακας 2 — Δείκτες εκροών

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Αναγνωριστικός κωδικός	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
2	RSO4.6	RCO81	Συμμετοχές σε κοινές διασυνοριακές δράσεις	συμμετοχές	280	840
2	RSO4.6	RCO87	Οργανισμοί που συνεργάζονται σε διασυνοριακό επίπεδο	οργανώσεις	0	10
2	RSO4.6	RCO77	Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	0	20

Πίνακας 3 — Δείκτες αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Αναγνωριστικός κωδικός	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων	Παρατηρήσεις
2	RSO4.6	RCR84	Οργανισμοί που συνεργάζονται σε διασυνοριακό επίπεδο μετά την ολοκλήρωση του έργου	οργανώσεις	0,00	2021	6,00	Σύστημα παρακολούθησης	
2	RSO4.6	RCR77	Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/έτος	0,00	2021	118.000,00	Σύστημα παρακολούθησης	

2.1.1.3. Βασικές ομάδες-στόχοι

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο iii) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο iv)

Επιχειρήσεις

Γενικός πληθυσμός

Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής

Εργαζόμενοι στον τομέα του πολιτισμού και του τουρισμού

Οργανισμοί δημόσιου και ιδιωτικού τομέα

2.1.1.4. Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των ΟΕΕ, της ΤΑΠΤΚ ή άλλων εδαφικών εργαλείων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο iv)

Δεν αφορά

2.1.1.5. Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο ν)

Δεν προβλέπεται χρήση άλλων χρηματοδοτικών μέσων πέραν του ΕΤΠΑ.

2.1.1.6. Ενδεικτική κατανομή των πόρων του προγράμματος της ΕΕ ανά είδος παρέμβασης

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο vi) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο ν)

Πίνακας 4 — Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
2	RSO4.6	ΕΤΠΑ	158. Μέτρα για την αναβάθμιση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και προσιτές υπηρεσίες	2.787.910,00
2	RSO4.6	ΕΤΠΑ	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000	3.122.460,00
2	RSO4.6	ΕΤΠΑ	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	3.010.943,00
2	RSO4.6	ΕΤΠΑ	165. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής περιουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού	2.230.329,00

Πίνακας 5 — Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
2	RSO4.6	ΕΤΠΑ	01. Επιχορήγηση	11.151.642,00

Πίνακας 6 — Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
---------------	----------------	--------	---------	------------

2.1. Προτεραιότητα: 3 - Π3: Μεγαλύτερη ασφάλεια και προστασία στην περιοχή παρέμβασης, μέσω της αποτελεσματικότερης ένταξης προσφύγων και μεταναστών.

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο δ)

2.1.1. Ειδικός στόχος: ISO7.3. Προστασία και οικονομική και κοινωνική ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε)

Προστασία και ένταξη μεταναστών (συμπεριλαμβανομένων προσφύγων)

2.1.1.1 Σχετικά είδη δράσεων και αναμενόμενη συμβολή τους στους εν λόγω ειδικούς στόχους και στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και τις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες, ανάλογα με την περίπτωση

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο i) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο ii)

Όπως τεκμαίρεται από την αντίστοιχη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), οι στόχοι και οι παρεμβάσεις στο πλαίσιο του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα-Κύπρος 2021-2027» δεν αναμένεται να έχουν, λόγω της φύσης τους, επιβαρυντική επίδραση στο περιβάλλον.

Οι δράσεις του οικείου Ε.Σ. έχουν εκτιμηθεί ότι συμμορφώνονται με την Αρχή DNSH σύμφωνα με το προοίμιο 10 του ΚΚΔ 2021/1060.

Ενδεικτικές δράσεις:

•Σύστημα ολοκληρωμένης συνοριακής επιτήρησης του θαλάσσιου πεδίου της διασυνοριακής περιοχής, ενδυνάμωση πλωτών και εναέριων μέσων εποπτείας, ενίσχυση των πληροφοριακών συστημάτων ερευνών και επικοινωνιών – Αναμενόμενη συμβολή: πιο άμεση και στοχευμένη επέμβαση των μέσων εποπτείας στις μεταναστατευτικές ή προσφυγικές ροές.

Η παρούσα δράση αποσκοπεί στην ολοκληρωμένη διαχείριση της διέλευσης των συνόρων, της κινητικότητας και της μετανάστευσης μέσω ανάπτυξης/ενίσχυσης συστήματος ολοκληρωμένης συνοριακής επιτήρησης του θαλάσσιου πεδίου της διασυνοριακής περιοχής, ενδυνάμωσης πλωτών και εναέριων εποπτικών μέσων, ενίσχυσης των πληροφοριακών συστημάτων ερευνών και επικοινωνιών.

Από ελληνικής πλευράς προβλέπεται η προμήθεια εξοπλισμού και υπηρεσιών για τη διαχείριση στόλου οχημάτων του ΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ με στόχο, ανάμεσα σε άλλα, την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό του στόλου και την ενίσχυση των διεξαγόμενων επιχειρήσεων επιτήρησης ιδίως στις περιοχές των νησιών του ανατολικού Αιγαίου, όπου σημειώνονται τα περισσότερα περιστατικά προσεγγίσεων μεταναστών/προσφύγων σε δυσπρόσιτες και απομακρυσμένες περιοχές.

Από κυπριακής πλευράς προβλέπεται η προμήθεια κινητών συστημάτων επιτήρησης τα οποία θα περιλαμβάνουν ραντάρ και θερμικές κάμερες και θα είναι διασυνδεδεμένα στο κεντρικό σύστημα διοίκησης και ελέγχου του Κέντρου Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης (ΚΣΕΔ), με στόχο την επιτήρηση των θαλάσσιων ζωνών της Δημοκρατίας και τον εντοπισμό και διάσωση ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο συνεπεία μαζικών μεταναστευτικών ροών.

Η εν λόγω συνεργασία λειτουργεί ως επιστέγασμα της συνεργασίας κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 μέσω του στρατηγικού έργου ΠΑΙΩΝΑΣ έχοντας ως στόχο την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης.

Επισημαίνεται ότι στις ως άνω υλοποιούμενες παρεμβάσεις περιλαμβάνονται δράσεις ενημέρωσης για τους στόχους και διάχυσης των οικείων αποτελεσμάτων.

Η επιχορήγηση θεωρείται η καταλληλότερη μορφή στήριξης σε σχέση με την κατάσταση της περιοχής του προγράμματος, τους προβλεπόμενους τύπους δράσεων και την αντίστοιχη χρηματοδοτική τους βαρύτητα.

Με την ανταλλαγή πληροφοριών για το θαλάσσιο χώρο μεταξύ Ελλάδας - Κύπρου, που προβλέπει το έργο, οι δυο χώρες ενισχύουν την συνεργασία τους, στην κατεύθυνση της περαιτέρω βελτίωσης της ασφάλειας της ναυσιπλοΐας στην Ανατολική Μεσόγειο.

2.1.1.1β. Ορισμός ενιαίου δικαιούχου ή περιορισμένου καταλόγου δικαιούχων και διαδικασία επιχορηγήσεων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο i)

--

2.1.1.2. Δείκτες

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο ii) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο iii)

Πίνακας 2 — Δείκτες εκροών

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Αναγνωριστικός κωδικός	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
3	ISO7.3	RCO87	Οργανισμοί που συνεργάζονται σε διασυνοριακό επίπεδο	οργανώσεις	0	2

Πίνακας 3 — Δείκτες αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Αναγνωριστικός κωδικός	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων	Παρατηρήσεις
3	ISO7.3	RCR84	Οργανισμοί που συνεργάζονται σε διασυνοριακό επίπεδο μετά την ολοκλήρωση του έργου	οργανώσεις	0,00	2021	2,00	Σύστημα παρακολούθησης	

2.1.1.3. Βασικές ομάδες-στόχοι

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο iii) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο iv)

Ευπαθείς ομάδες πληθυσμού (μετανάστες, πρόσφυγες, άτομα με γλωσσικές ή πολιτισμικές ιδιαιτερότητες)

Μη κυβερνητικές οργανώσεις

Επιχειρήσεις

Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής

Οργανισμοί δημόσιου και ιδιωτικού τομέα

2.1.1.4. Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των ΟΕΕ, της ΤΑΠΤΚ ή άλλων εδαφικών εργαλείων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο iv)

Δεν αφορά

2.1.1.5. Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο ν)

Δεν προβλέπεται χρήση άλλων χρηματοδοτικών μέσων πέραν του ΕΤΠΑ.

2.1.1.6. Ενδεικτική κατανομή των πόρων του προγράμματος της ΕΕ ανά είδος παρέμβασης

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο vi) και άρθρο 17 παράγραφος 9 στοιχείο γ) σημείο ν)

Πίνακας 4 — Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
3	ISO7.3	ΕΤΠΑ	174. Interreg: διαχείριση της διέλευσης των συνόρων και διαχείριση της κινητικότητας και της μετανάστευσης	2.124.123,00

Πίνακας 5 — Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
3	ISO7.3	ΕΤΠΑ	01. Επιχορήγηση	2.124.123,00

Πίνακας 6 — Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κωδικός	Ποσό (EUR)
---------------	----------------	--------	---------	------------

3. Σχέδιο χρηματοδότησης

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο στ)

3.1. Χρηματοδοτικές πιστώσεις ανά έτος

Πίνακας 7

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ζ) σημείο i) και άρθρο 17 παράγραφος 4 στοιχεία α) έως δ)

Ταμείο	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Σύνολο
ΕΤΠΑ	0,00	7.856.687,00	7.982.890,00	8.111.616,00	8.242.917,00	6.830.250,00	6.966.854,00	45.991.214,00
Σύνολο	0,00	7.856.687,00	7.982.890,00	8.111.616,00	8.242.917,00	6.830.250,00	6.966.854,00	45.991.214,00

3.2.Σύνολο χρηματοδοτικών πιστώσεων ανά ταμείο και εθνική συγχρηματοδότηση

Παραπομπή: άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο στ) σημείο ii) και άρθρο 17 παράγραφος 4 στοιχεία α) έως δ)

Πίνακας 8

Στόχος πολιτικής	Προτεραιότητα	Ταμείο	Βάση υπολογισμού της ενωσιακής στήριξης (συνολικής επιλέξιμης δαπάνης ή δημόσιας συνεισφοράς)	Συνεισφορά της Ένωσης (α)=(α1)+(α2)	Ενδεικτική κατανομή της συνεισφοράς της ΕΕ		Εθνική συνεισφορά (β)=(γ)+(δ)	Ενδεικτική κατανομή της εθνικής συμμετοχής		Σύνολο (ε)=(α)+(β)	Ποσοστό συγχρηματοδότησης (στ)=(α)/(ε)	Συνεισφορές από τις τρίτες χώρες
					χωρίς τεχνική βοήθεια κατά το άρθρο 27 παράγραφος 1 στοιχείο α1)	για τεχνική βοήθεια κατά το άρθρο 27 παράγραφος 1 στοιχείο α2)		Εθνική δημόσια (γ)	Εθνική ιδιωτική (δ)			
2	1	ΕΤΠΑ	Σύνολο	27.594.728,00	25.489.466,00	2.105.262,00	6.898.682,00	6.898.682,00	0,00	34.493.410,00	80,0000000000%	0,00
4	2	ΕΤΠΑ	Σύνολο	16.096.925,00	14.868.856,00	1.228.069,00	4.024.232,00	4.024.232,00	0,00	20.121.157,00	79,9999970181%	0,00
7	3	ΕΤΠΑ	Σύνολο	2.299.561,00	2.124.123,00	175.438,00	574.891,00	574.891,00	0,00	2.874.452,00	79,9999791265%	0,00
	Σύνολο	ΕΤΠΑ		45.991.214,00	42.482.445,00	3.508.769,00	11.497.805,00	11.497.805,00	0,00	57.489.019,00	79,999979126%	0,00
	Γενικό σύνολο			45.991.214,00	42.482.445,00	3.508.769,00	11.497.805,00	11.497.805,00	0,00	57.489.019,00	79,999979126%	0,00

4. Μέτρα που έχουν ληφθεί για τη συμμετοχή των σχετικών εταίρων του προγράμματος στην προετοιμασία του προγράμματος Interreg και ρόλος των εν λόγω εταίρων του προγράμματος για την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση

Παραπομπή: Άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο ζ)

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060, για τα προγράμματα Interreg, η εταιρική σχέση περιλαμβάνει εταίρους από όλα τα συμμετέχοντα κράτη μέλη. Η οργάνωση και η υλοποίηση της εταιρικής σχέσης πραγματοποιούνται σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας σχετικά με την εταιρική σχέση που θεσπίστηκε με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 240/2014 της Επιτροπής.

Κατά την προετοιμασία του Προγράμματος, συστάθηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων η Επιτροπή Προγραμματισμού για το Σχεδιασμό του Προγράμματος Interreg Ελλάδα – Κύπρος 2021-2027 με μέλη από την Ελληνική καθώς και την Κυπριακή πλευρά, καθώς και η Ομάδα Σχεδιασμού Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας 2021-2027 (ΟΣΠ), η σύνθεση της οποίας αποτελείται από Στελέχη της υφιστάμενης Διαχειριστικής Αρχής 2014-2020 (Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» (ΕΕΣ)). Επιπλέον, κατόπιν σχετικής πρόσκλησης υπεγράφη σύμβαση μεταξύ της ΕΥΔ ΕΕΣ και Αναδόχου εταιρείας με σκοπό την παροχή Υπηρεσιών Συμβούλου υποστήριξης για το Σχεδιασμό του Προγράμματος.

Με σκοπό τη διασφάλιση της αρχής της εταιρικής σχέσης, το Πρόγραμμα Συνεργασίας Ελλάδα – Κύπρος 2021-2027 καταρτίστηκε εξασφαλίζοντας τη συμμετοχή των περιφερειακών, τοπικών, αστικών και άλλων δημόσιων αρχών, της κοινωνίας των πολιτών (περιβαλλοντικοί εταίροι, μη κυβερνητικές οργανώσεις και φορείς υπεύθυνοι για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, των θεμελιωδών δικαιωμάτων, των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, της ισότητας των φύλων και της καταπολέμησης των διακρίσεων), των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων καθώς και των ερευνητικών οργανισμών και πανεπιστημίων. Η Δημόσια Διαβούλευση κατά τη φάση του Σχεδιασμού οργανώθηκε από τον Σύμβουλο Σχεδιασμού και διεξήχθη σε τρεις Φάσεις, με συμμετέχοντες φορείς από την Ελλάδα και την Κύπρο.

Η **Α΄ Φάση** της Δημόσιας Διαβούλευσης, διενεργήθηκε με στόχο την ανάδειξη των αναγκών και των προκλήσεων της περιοχής παρέμβασης, τη συγκέντρωση πληροφοριών σχετικά με τα δυνατά και αδύνατα σημεία, αλλά και των ευκαιριών και των απειλών που παρουσιάζονται σε αυτή. Στο στόχο συμπεριλαμβάνεται και η συνεισφορά των φορέων που προκύπτει μέσω της εμπειρίας τους από τον σχεδιασμό, αλλά και την υλοποίηση του τρέχοντος Προγράμματος Ευρωπαϊκής Συνεργασίας Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020». Για τον σκοπό αυτό, αναπτύχθηκαν από τον Σύμβουλο Σχεδιασμού δομημένα ερωτηματολόγια, εξειδικευμένα σε τέσσερις επιμέρους ομάδες – στόχους, τα οποία αρχικά, υποβλήθηκαν προς έγκριση στην Αναθέτουσα Αρχή και εν συνεχεία, ενσωματώθηκαν σε ειδικά διαμορφωμένη ηλεκτρονική πλατφόρμα προς συμπλήρωση από τους συμμετέχοντες φορείς (ομάδες – στόχους). Ακολούθως, παρατίθενται οι οριζόμενες ομάδες – στόχοι στις οποίες απευθύνονταν τα ερωτηματολόγια:

- Ομάδα – στόχου 1: Αρχές Διαχείρισης και Ελέγχου (Κοινή Γραμματεία, Διαχειριστική Αρχή, Ελεγκτικές Αρχές), Μέλη Επιτροπής Παρακολούθησης τρέχοντος προγράμματος, Μέλη Επιτροπής Προγραμματισμού νέου προγράμματος
- Ομάδα – στόχου 2: Υπουργεία, ΟΤΑ (Δήμοι, Περιφέρειες)
- Ομάδα – στόχου 3: Κοινωνικοί και Οικονομικοί Εταίροι (Επιμελητήρια), Κοινωνία των Πολιτών, εκπαιδευτικά ιδρύματα, περιβαλλοντικοί εταίροι, μη κυβερνητικές οργανώσεις
- Ομάδα – στόχου 4: Δικαιούχοι τρέχοντος προγράμματος Interreg V-A «Ελλάδα - Κύπρος 2014-2020».

Η αποστολή της πρόσκλησης πραγματοποιήθηκε από την ΕΥΔ ΕΕΣ, στις 7 Ιανουαρίου 2021 (έναρξη Α΄ Φάσης Δημόσιας Διαβούλευσης), ενώ προθεσμία υποβολής των ερωτηματολογίων τέθηκε έως τις 29 Ιανουαρίου 2021. Αποδέκτες της εν λόγω πρόσκλησης ήταν συνολικά 687 ηλεκτρονικές διευθύνσεις, οι οποίες κατηγοριοποιούνται ως ακολούθως:

•Φορείς: 466

•Μέλη Επιτροπής Παρακολούθησης τρέχοντος προγράμματος Interreg Ελλάδα – Κύπρος 2014 – 2020: 100

•Μέλη Επιτροπής Προγραμματισμού νέου προγράμματος Interreg Ελλάδα – Κύπρος 2021 – 2027: 78

•Διαχειριστικές Αρχές – Επιτελικές Δομές – Εθνικές Αρχές: 43

Η προστιθέμενη αξία από τη διενέργεια της Α΄ Φάσης Δημόσιας Διαβούλευσης στο πλαίσιο του Σχεδιασμού του Προγράμματος Interreg VI-A «Ελλάδα-Κύπρος 2021-2027», σχετίζεται με την ανάδειξη των διδαγμάτων και της εμπειρίας της τρέχουσας Προγραμματικής Περιόδου (Σχεδιασμός, υλοποίηση κλπ), των αναγκών/προβλημάτων αλλά και των χαρακτηριστικών (δυνατά/αδύνατα σημεία) της περιοχής παρέμβασης, καθώς και της σημαντικότητας των Στόχων Πολιτικής.

Η **Β΄ Φάση** της Δημόσιας Διαβούλευσης επικεντρώθηκε στην προτεραιοποίηση των Ειδικών Στόχων της Στρατηγικής του Προγράμματος για την ικανοποίηση των αναγκών της διασυνοριακής περιοχής, στην υποβολή προτάσεων σχετικών δράσεων μέσω των οποίων θα ικανοποιηθούν οι εν λόγω Στόχοι, στη διασύνδεση των ειδικών στόχων με τους υπόλοιπους επιλεγμένους ΣΠ, καθώς και στην επιλογή στόχων και τη διασύνδεσή τους με τους προσδιορισμένους ΣΠ στο πλαίσιο της Θαλάσσιας Διάστασης του Προγράμματος. Για τον σκοπό αυτό, αναπτύχθηκε από το Σύμβουλο δομημένο ερωτηματολόγιο, η ομάδα στόχου του οποίου συνίστατο από Αρχές Διαχείρισης και ελέγχου (Κοινή Γραμματεία, Διαχειριστικές Αρχές, Ελεγκτικές Αρχές), Μέλη Επιτροπής Παρακολούθησης τρέχοντος προγράμματος, Μέλη Επιτροπής Προγραμματισμού νέου προγράμματος, Υπουργεία, ΟΤΑ (Δήμοι, Περιφέρειες), Κοινωνικούς και Οικονομικούς Εταίρους (Επιμελητήρια), Κοινωνία των Πολιτών, Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Περιβαλλοντικούς Εταίρους, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, Δικαιούχους τρέχοντος προγράμματος Interreg V-A «Ελλάδα - Κύπρος 2014-2020». Το εν λόγω ερωτηματολόγιο, αρχικά, υποβλήθηκε προς έγκριση στην Αναθέτουσα Αρχή και εν συνεχεία, ενσωματώθηκε στην ειδικά διαμορφωμένη ηλεκτρονική πλατφόρμα προς συμπλήρωση από τους συμμετέχοντες φορείς (ομάδα – στόχου). Επιπλέον, η Β΄ Φάση της Διαβούλευσης, περιελάμβανε και τη διενέργεια τριών (3) εργαστηρίων ανάλυσης και ανατροφοδότησης (workshops), έκαστο εκ των οποίων πραγματοποιήσαν κάποιον από τους επιλεγμένους Στόχους Πολιτικής (το 1ο εργαστήριο αφορούσε τον ΣΠ2, το 2ο εργαστήριο τον ΣΠ4 και το 3ο εργαστήριο τον Ειδικό Στόχο Interreg 2 (ISO2)). Τα εν λόγω εργαστήρια υλοποιήθηκαν επιτυχώς με τη συμμετοχή φορέων και από τις δύο χώρες της περιοχής παρέμβασης στις 2, 4 και 7 Ιουνίου 2020.

Οι σχετικές προσκλήσεις για τη διενέργεια τόσο της Α΄ όσο και της Β΄ Φάσης της Διαβούλευσης αναρτήθηκαν στον ιστότοπο της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» (ΕΕΣ), <https://greece-cyprus.eu>. Επιπλέον, αναρτήθηκαν και τα αποτελέσματα όλων των φάσεων της διαβούλευσης.

Τέλος, η **Γ΄ Φάση** Δημόσιας Διαβούλευσης διενεργήθηκε σε επιτελικό επίπεδο, κατά το χρονικό διάστημα, από 1 έως 13 Ιουλίου 2021. Συγκεκριμένα ζητήθηκε η συνεισφορά των φορέων, μέσω γραπτών συνεντεύξεων ως προς:

→την ανάδειξη συνεργειών ή/και συμπληρωματικών δράσεων του νέου Προγράμματος Interreg VI-A Ελλάδα-Κύπρος 2021-2027, με τα άλλα Προγράμματα που υλοποιούνται στη διασυνοριακή περιοχή συνεργασίας,

→ τους τομείς της Γαλάζιας Ανάπτυξης στους οποίους πρέπει να επικεντρωθεί το νέο Πρόγραμμα

→ τις προτάσεις αναφορικά με την Στρατηγική του νέου Προγράμματος.

Οι φορείς που κλήθηκαν να συμμετέχουν στην Γ΄ Φάση ήταν οι Ελληνικές Περιφέρειες (Β. Αιγαίου, Ν. Αιγαίου και Κρήτης), οι Επιτελικές Δομές ΕΣΠΑ των Υπουργείων της Ελλάδας, οι Διαχειριστικές και άλλες Αρχές, ενώ από την κυπριακή πλευρά προσκλήθηκαν 10 Υπουργεία, τα Υφυπουργεία και η Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης (ΓΔ ΕΠΣΑ ΚΥΠΡΟΣ). Αναφορικά με συνεργατικές ή/και συμπληρωματικές δράσεις, οι προτάσεις επικεντρώθηκαν γύρω από πεδία σχετιζόμενα με την ανάπτυξη μίας ευημερούσας, βιώσιμης Γαλάζιας οικονομίας, την ενίσχυση της νησιωτικής ανταγωνιστικότητας και του τουρισμού, την ενδυνάμωση της στρατηγικής προστασίας και ασφάλειας του θαλάσσιου χώρου, τη διαχείριση της μετανάστευσης. Τέλος υποβλήθηκαν και προτάσεις αναφορικά με τη στρατηγική του νέου Προγράμματος, όπως η προώθηση της περιοχής συνεργασίας ως ελκυστικού ασφαλούς προορισμού όλο το χρόνο, η ανάπτυξη νέων θεματικών προϊόντων τουρισμού

κ.λ.π.

Τα ουσιώδη συμπεράσματα που προέκυψαν από τη Δημόσια Διαβούλευση είναι:

→ Οι φορείς θεωρούν ότι το Πρόγραμμα Συνεργασίας συμβάλλει σημαντικά στην ανταλλαγή ορθών πρακτικών και ιδεών, στην ανάδειξη καινοτόμων λύσεων, στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων καθώς και στη δημιουργία κινήτρων για ανάπτυξη στη βάση κοινών προτεραιοτήτων, με κύριο στόχο την αντιμετώπιση της απομόνωσης λόγω της μεθοριακής θέσης και της νησιωτικότητας της περιοχής.

→ Ιδιαίτερα σημαντική είναι η δικτύωση και η σύσφιξη σχέσεων μεταξύ φορέων (και ατόμων) στην περιοχή εφαρμογής του Προγράμματος.

→ Αναδείχθηκαν βασικά ζητήματα τόσο κατά το σχεδιασμό όσο και κατά την υλοποίηση του Προγράμματος, όπως είναι η ενίσχυση της υποστήριξης των Δικαιούχων και η απλούστευση τόσο των διαδικασιών διαχείρισης όσο και των διαδικασιών υλοποίησης, λόγω του αυξημένου γραφειοκρατικού χαρακτήρα τους.

→ Το περιβάλλον και κατ'επέκταση ο Στόχος Πολιτικής 2, αποτελεί την κύρια προτεραιότητα για την ικανοποίηση των κοινών προκλήσεων και την ανάπτυξη της περιοχής παρέμβασης.

→ Στο φόντο της θαλάσσιας διάστασης του Προγράμματος, κρίνεται σημαντική η βελτίωση της διακυβέρνησης των Προγραμμάτων που υλοποιούνται στην περιοχή για εύρεση πιθανών συνεργιών και δράσεων, μετά την κεφαλαιοποίηση και των αποτελεσμάτων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

Για την παρακολούθηση της υλοποίησης του Προγράμματος Interreg VI-A «Ελλάδα – Κύπρος 2021-2027», τα κράτη μέλη, σε συμφωνία με τη Διαχειριστική Αρχή, θα συγκροτήσουν «Επιτροπή Παρακολούθησης» εντός τριών (3) μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την έγκριση του προγράμματος (σύμφωνα με το άρθρο 28 του κανονισμού Προγραμμάτων Interreg). Η σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης συμφωνείται από τα κράτη μέλη και εξασφαλίζει την ισόρροπη εκπροσώπηση των σχετικών αρχών και φορέων της περιοχής παρέμβασης. Εταίροι, μεταξύ των οποίων και εθνικά αναγνωρισμένες επαγγελματικές οργανώσεις κι επιμελητήρια δύνανται επίσης να εκπροσωπούνται στις Επιτροπές Παρακολούθησης προγραμμάτων συνεργασίας. Τα κράτη μέλη δύνανται να εξασφαλίζουν την εμπλοκή των εταίρων στις προπαρασκευαστικές εργασίες της επιτροπής παρακολούθησης, ιδίως μέσω της συμμετοχής τους στις εργασίες των επιτροπών συντονισμού σε εθνικό επίπεδο που διοργανώνονται στα συμμετέχοντα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης εκτελεί καθήκοντα σύμφωνα με το άρθρο 30 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1059.

Κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του προγράμματος, η Διαχειριστική Αρχή θα προωθήσει τη στρατηγική χρήση των δημόσιων συμβάσεων για την υποστήριξη των Στόχων Πολιτικής. Οι δικαιούχοι θα ενθαρρύνονται να λαμβάνουν υπ' όψη κριτήρια που σχετίζονται με την ποιότητα και το κόστος του κύκλου ζωής των έργων που πρόκειται να υλοποιήσουν. Εφόσον είναι εφικτό, στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων θα ενσωματώνονται περιβαλλοντικά κριτήρια (π.χ. κριτήρια πράσινων δημοσίων συμβάσεων) και κοινωνικά κριτήρια, καθώς και κίνητρα για εξασφάλιση καινοτομίας.

Επιπλέον, στο πλαίσιο του Προγράμματος έχει ληφθεί μέριμνα προκειμένου όλες οι ανταλλαγές μεταξύ των Δικαιούχων και όλων των Αρχών του προγράμματος να πραγματοποιούνται μέσω ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων σύμφωνα με το παράρτημα XIV του ΚΚΔ, ενώ επισημαίνεται ότι το σύστημα ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων που έχει οριστεί μεταξύ των δικαιούχων και όλων των αρχών του προγράμματος είναι πλήρως λειτουργικό

5. Προσέγγιση για ζητήματα επικοινωνίας και προβολής του προγράμματος Interreg (στόχοι, κοινό-στόχος, δίαυλοι επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όποτε κρίνεται σκόπιμο, προγραμματισμένος προϋπολογισμός και σχετικοί δείκτες για σκοπούς παρακολούθησης και αξιολόγησης)

Παραπομπή: Άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο η)

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ (Ε.Σ.)

Κύριος Ε.Σ.:

Η ανάδειξη της συμβολής του ΠΣ και της ΕΕ στην προστασία του περιβάλλοντος, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή με αποδοτική πράσινη ενέργεια, την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη και την ασφάλεια της περιοχής παρέμβασης.

Γενικοί Ε.Σ.:

Α. Η ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων (ΔΔ) σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης στο πλαίσιο του ΠΣ

Β. Η διασφάλιση της διαφάνειας ως προς τη διαχείριση και υλοποίηση του ΠΣ και ενίσχυσης της εμπιστοσύνης στην Ε.Ε.

Γ. Η δημοσιοποίηση στο ευρύ κοινό του ρόλου και των επιτευγμάτων της πολιτικής για τη Συνοχή μέσω της υλοποίησης του ΠΣ, η ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας και της συμβολής της ΕΕ στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών μέσα από τις παρεμβάσεις του ΠΣ.

Ειδικό Ε.Σ.:

1. Η χρήση των αποτελεσμάτων της προηγούμενης ΠΠ ως μέσο για να «εισαχθεί» η ενημέρωση για την ΠΠ 2021-2027, στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης πολιτικής Συνοχής.

2. Η απλότητα της γλώσσας που χρησιμοποιείται

3. Ως προς το ευρύ κοινό, η επικοινωνία θα εστιάζει κατά βάση στην ανάδειξη της ωφέλειας από την ολοκλήρωση των δράσεων στην καθημερινότητα του πολίτη

4. Υποστήριξη των ΔΔ και των δικαιούχων ως προς την επικοινωνία και προβολή των αποτελεσμάτων και του αντίκτυπου των πράξεων που υλοποιούν

ΚΟΙΝΟ - ΣΤΟΧΟΣ

- Δυνητικοί Δικαιούχοι
- Δικαιούχοι
- Ευρύ κοινό
- Πολλαπλασιαστές πληροφόρησης:
  - ΜΜΕ, δημοσιογράφοι
  - Διαμορφωτές κοινής γνώμης στο διαδίκτυο και τα social media
  - Κοινωνικοί και οικονομικοί εταίροι
  - Ευρωπαϊκοί Φορείς και Δίκτυα
  - Επιστημονική και Εκπαιδευτική Κοινότητα.

ΜΕΣΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

1. Διαδίκτυο και social media
2. Έντυπες και ηλεκτρονικές/ οπτικοακουστικές παραγωγές
3. Προωθητικό υλικό/ενέργειες
4. Συμμετοχή σε ευρωπαϊκές καμπάνιες
5. Ενημερωτικές συναντήσεις, τεχνικές συσκέψεις με ΔΔ, δικαιούχους, ημερίδες, συνεδριάσεις ΕπΠα,

συνδιοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων με φορείς κλπ.

6. Έρευνες αναγνωρισιμότητας και ποιοτικές έρευνες σε δικαιούχους και ωφελούμενους του ΠΣ
ΦΑΣΕΙΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Προβλέπεται μια αλληλουχία φάσεων επικοινωνίας κλιμακούμενου χαρακτήρα, σύμφωνα με τον «κύκλο ζωής» του ΠΣ (εισαγωγή, προετοιμασία, ανάπτυξη, ωρίμαση, κλείσιμο), ως εξής:

Α' Φάση: Γενική πληροφόρηση για το ΠΣ και τις δράσεις του, εναρκτήρια εκδήλωση.

Β' Φάση: Δημιουργία γνώσης για το ΠΣ και τις δράσεις του στα διάφορα κοινά-στόχος, εύκολη πρόσβαση στις επιμέρους δράσεις και ευκαιρίες που προσφέρει.

Γ' Φάση: Διάδοση των επιτευγμάτων και ωφελειών, ανάδειξη Καλών Πρακτικών.

Πιο συγκεκριμένα, η ΔΑ θα ορίσει έναν Υπεύθυνο Επικοινωνίας του ΠΣ, ενώ εντός έξι μηνών από την έγκρισή του από την ΕΕ εξασφαλίζει τη λειτουργία ειδικού ιστότοπου, σύμφωνα και με τα οριζόμενα στο άρθρο 49 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060.

Ο ιστότοπος θα συνδεθεί με την ενιαία διαδικτυακή πύλη που παρέχει πρόσβαση σε όλα τα προγράμματα των συνεργαζόμενων χωρών.

Βάσει των διδαγμάτων της προηγούμενης εμπειρίας του ΠΣ, οι ενέργειες επικοινωνίας θα ξεκινούν πιο νωρίς (πολύ πριν τις πρώτες προσκλήσεις) και θα αξιοποιούν σε μεγαλύτερο βαθμό τις νέες τεχνολογίες και τα social media

Επιπλέον, προβλέπεται η εφαρμογή τρόπων ενεργοποίησης των δικαιούχων ώστε να λειτουργήσουν ως πολλαπλασιαστές του επικοινωνιακού έργου, αλλά και η δημιουργία μόνιμου μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του επικοινωνιακού έργου μέσω:

Α) υποβολής αναλυτικής στρατηγικής επικοινωνίας –ταυτόχρονα με την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης

Η στρατηγική επικοινωνίας θα πρέπει κατ' ελάχιστον να περιλαμβάνει:

- το επικοινωνιακό «κοινό», τον επικοινωνιακό «στόχο» του έργου και το επικοινωνιακό μήνυμα (ανά κοινό ή/και στόχο)
- ενδεικτικά επικοινωνιακά εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν και
- δείκτες για την παρακολούθηση και αξιολόγηση της στρατηγικής

Β) υποβολής Ετήσιας και Τελικής Έκθεσης πεπραγμένων/αποτελεσμάτων των οικείων επικοινωνιακών δράσεων

Επίσης, σε ετήσια βάση, προβλέπεται να δημοσιεύονται στον ιστότοπο του ΠΣ καλές πρακτικές επικοινωνίας έργων

Ο Π/Υ εκτιμάται περίπου στα 170.000 € (Εκδηλώσεις 90.000€, ΜΜΕ 25.000€, ΤΠΕ 20.000€, Άλλα 35.000€) (Δημόσια Δαπάνη)

Η στρατηγική επικοινωνίας τόσο της Δ.Α όσο και των δικαιούχων θα λαμβάνει υπόψη την προσβασιμότητα των ΑμεΑ και θα εξειδικευτεί περαιτέρω στα οικεία έγγραφα.

Η πραγματοποίηση δραστηριοτήτων επικοινωνίας με ιδιαίτερη προσοχή στα αποτελέσματα και την προστιθέμενη αξία της στήριξης, χρηματοδοτείται στο πλαίσιο της ΤΒ

Η προβολή στα social media, η ιστοσελίδα του Προγράμματος, οι προωθητικές ενέργειες καθώς και οι παραγωγές/προωθητικό υλικό θα παρακολουθούνται και θα αξιολογούνται ως προς αντίστοιχα τον αριθμό των followers, engagement, την επισκεψιμότητα, τον αριθμό των συμμετεχόντων ανά εκδήλωση καθώς και τον βαθμό ικανοποίησης αυτών των συμμετεχόντων κλπ.

Παρακολούθηση-Αξιολόγηση

Δράση | Δείκτης υλοποίησης | Δείκτης αποτελέσματος

Προβολή στα social media | Αρ. μέσων κοινωνικής δικτύωσης, αρ. αναρτήσεων | Αριθμός followers,

engagement, views, shares κλπ

Ιστοσελίδα Προγράμματος | Αριθμός καταχωρήσεων/ αναρτήσεων | Επισκεψιμότητα

Προωθητικές ενέργειες, τεχνικές συναντήσεις-ημερίδες | Αρ. εκδηλώσεων/συναντήσεων | αριθμός συμμετεχόντων ανά εκδήλωση, βαθμός ικανοποίησης από εκδηλώσεις

Παραγωγές & προωθητικό υλικό | Αρ. παραγωγών/υλικών/ εκτυπώσεων | Αρ. παραγωγών που διανεμήθηκαν/διάχυση

6. Αναφορά στη στήριξη έργων μικρής κλίμακας, μεταξύ άλλων μικρών έργων στο πλαίσιο ταμείων μικρών έργων

Παραπομπή: Άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο θ), άρθρο 24

Το Πρόγραμμα θα στηρίξει έργα μικρής κλίμακας (περιορισμένου όγκου χρηματοδότησης), βάσει του άρθρου 24 παρ. 1α) του οικείου κανονισμού, καθώς είναι σημαντικά και επιτυχημένα εργαλεία, με υψηλή ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία, για την άρση των διασυνοριακών εμποδίων, την προώθηση των τοπικών επαφών μεταξύ των κρατών μελών και την εδραίωση της επικοινωνίας μεταξύ των απλών πολιτών. Τα έργα θα συμβάλλουν σε σημαντικό βαθμό στην επίτευξη του γενικού στόχου του Διασυνοριακού Προγράμματος μέσω της υπέρβασης των συνοριακών εμποδίων και της ενοποίησης παραμεθόριων περιοχών ενώ ταυτόχρονα θα διασφαλίσουν συνέργειες με το Πρόγραμμα ERASMUS + μέσω ανταλλαγής τεχνογνωσίας μεταξύ των Πανεπιστημίων, δράσεων γενικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης των νέων κλπ..

Τα έργα που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν, θα διατρέξουν το σύνολο του Προγράμματος ενώ ο συνολικός προϋπολογισμός τους προβλέπεται να ανέλθει μέχρι το ποσό του **1,000,000€ (ΕΤΠΑ)**.

Στο ανωτέρω πλαίσιο θα υλοποιηθούν έργα σε ευρύ φάσμα πεδίων όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η οικολογία, ο πολιτισμός, ο τουρισμός, ο αθλητισμός, η επαγγελματική κατάρτιση, οι δραστηριότητες προώθησης, η κοινωνική ένταξη κ.λπ μέσα από τις παρακάτω ενδεικτικές κατηγορίες παρεμβάσεων:

- Ευαισθητοποίηση/κινητοποίηση του πληθυσμού με έμφαση στους νέους (πχ. σε θέματα κλιματικής αλλαγής-προστασίας περιβάλλοντος, Γαλάζιας Οικονομίας, Πολιτιστικής Κληρονομιάς μέσω ψυχαγωγικών δράσεων, εργαστηρίων (workshops), διαγωνισμών κ.α.)

Ενδεικτικός προϋπολογισμός: 200,000 €

Ομάδα – στόχος: Εκπαιδευτικά ιδρύματα (σχολεία, κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης και πανεπιστήμια)

- Κεφαλαιοποίηση εργαλείων/πilotικών εφαρμογών που παρήχθησαν από έργα της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Συγκεκριμένα προβλέπεται η υλοποίηση άυλων δράσεων ευαισθητοποίησης του πληθυσμού με την κεφαλαιοποίηση των εφαρμογών που αναπτύχθηκαν στον τομέα του πολιτισμού και του τουρισμού στο πλαίσιο του ειδικού στόχου 3.2 - Βελτίωση της ελκυστικότητας των περιοχών φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος, καθώς και στο πεδίο της ενεργειακής αναβάθμισης στο πλαίσιο του ειδικού στόχου 2.1 – Αύξηση της εξοικονόμησης της ενέργειας στα δημόσια κτίρια.

Ενδεικτικός προϋπολογισμός: 400,000 €

Ομάδα – στόχος: Γενικός πληθυσμός, δημόσιοι φορείς (δήμοι, υπουργεία κ.λπ.)

- Ανάπτυξη δικτύων οργανισμών, φορέων και συλλογικοτήτων για την προώθηση καινοτόμων πρακτικών και ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εμπειρίας (π.χ. δικτύωση πολιτιστικών φορέων, μουσείων, παραγωγών προϊόντων Π.Ο.Π, Π.Γ.Ε, φυσικών καλλυντικών, διατροφικών προϊόντων κλπ)

Ενδεικτικός προϋπολογισμός: 200,000 €

Ομάδα – στόχος: Σύλλογοι, παραγωγοί τοπικών προϊόντων, αγροκτηνοτροφικοί συνεταιρισμοί, ΚοινΣΕΠ κ.ά.

- Ανάπτυξη εθελοντικών δράσεων για την προώθηση της διαφορετικότητας και την υποστήριξη ατόμων όπως μετανάστες, πρόσφυγες και μειονεκτούσες πληθυσμιακές ομάδες

Ενδεικτικός προϋπολογισμός: 200,000 €

Ομάδα – στόχος: Γενικός πληθυσμός, ΜΚΟ, ΚοινΣΕΠ κ.ά.

Τα οφέλη που απορρέουν από την εφαρμογή των ανωτέρω δράσεων είναι ιδιαίτερα σημαντικά, δεδομένου ότι αυτές δύναται να αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες ανάγκες, ενώ παράλληλα προβλέπουν την άμεση συμμετοχή των πολιτών, των τοπικών αρχών, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των τοπικών οργανισμών.

Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής οφέλη:

- Ευαισθητοποίηση των κοινοτήτων για την περαιτέρω ανάπτυξη της οικολογικής συνείδησης
- Απόκτηση γνώσεων και βελτίωση των επαγγελματικών και διαπολιτισμικών δεξιοτήτων
- Ουσιαστική στήριξη στα αποτελέσματα υλοποιηθέντων μεγαλύτερων έργων και συμβολή στη βελτίωση της ποιότητάς τους, μέσω της εφαρμογής τους και της ευρύτερης χρήσης τους.
- Ανάπτυξη διαπροσωπικών επαφών και δημιουργία εταιρικών σχέσεων.
- Ανταλλαγή τεχνογνωσίας, εμπειριών και καλών πρακτικών, εξεύρεση κοινών λύσεων μέσω της δικτύωσης.

7. Εκτελεστικές διατάξεις

7.1. Αρχές του προγράμματος

Παραπομπή: Άρθρο 17 παράγραφος 6 στοιχείο α)

Πίνακας 9

Αρμόδιες για το πρόγραμμα αρχές	Επωνυμία του φορέα	Όνομα αρμοδίου επικοινωνίας	Θέση	Διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου
Διαχειριστική αρχή	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» -Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων	Αγγελική Μπουζιάνη	Προϊσταμένη ΕΥΔ ΕΠ ΕΕΣ	abouziani@mou.gr
Ελεγκτική αρχή	Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ) – Υπουργείο Οικονομικών	Α. Τουρκολιά	Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Ελέγχων Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων	a.tourkolia@edel.gr
Εκπρόσωποι της ομάδας ελεγκτών	Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας	Ρέα Γεωργίου	Γενική Λογίστρια	info@treasury.gov.cy
Εκπρόσωποι της ομάδας ελεγκτών	Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ) – Υπουργείο Οικονομικών	Α. Τουρκολία	Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Ελέγχων Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων	a.tourkolia@edel.gr
Εκπρόσωποι της ομάδας ελεγκτών	Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου	Άννα Ζαβού-Χριστοφόρου	Έφορος Εσωτερικού Ελέγχου της Δημοκρατίας	commissioner@internalaudit.gov.cy
Φορέας στον οποίο θα καταβληθούν οι πληρωμές από την Επιτροπή	Ειδική Υπηρεσία Αρχή Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων (πρώην Αρχή Πληρωμής)	Βασιλική Αλέστα	Προϊσταμένη ΕΥΔ	alesta@m nec.gr

7.2. Διαδικασία για τη σύσταση κοινής γραμματείας

Παραπομπή: Άρθρο 17 παράγραφος 6 στοιχείο β)

Μετά από διαβούλευση με τα κράτη μέλη, η Διαχειριστική Αρχή, συγκροτεί Κοινή Γραμματεία με προσωπικό για το οποίο συνεκτιμάται η εταιρική σχέση του προγράμματος.

Η Κοινή Γραμματεία (ΚΓ) επικουρεί τη Διαχειριστική Αρχή και την Επιτροπή Παρακολούθησης στην εκτέλεση των αντίστοιχων καθηκόντων τους. Η ΚΓ παρέχει επίσης πληροφορίες στους δυνητικούς δικαιούχους σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης στο πλαίσιο των προγραμμάτων Interreg και επικουρεί τους δικαιούχους και τους εταίρους στην υλοποίηση των πράξεων.

Η ΚΓ θα είναι εγκατεστημένη στην Θεσσαλονίκη (Ελλάδα). Η Κοινή Γραμματεία (ΚΓ) επικουρεί τη Διαχειριστική Αρχή, καθώς και τις Επιτροπές Παρακολούθησης και Επιλογής Πράξεων στην εκτέλεση των καθηκόντων τους. Ειδικότερα έχει την αρμοδιότητα να:

- Υποστηρίζει τη ΔΑ στη διοργάνωση των συνεδριάσεων των Επιτροπών Παρακολούθησης και Επιλογής Πράξεων και την παροχή όλων των απαραίτητων εγγράφων, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ποιοτική εφαρμογή του ΕΠ στο πλαίσιο των ειδικών στόχων του μέσω:

- της διοργάνωσης των συνεδριάσεων των Επιτροπών Παρακολούθησης και Επιλογής Πράξεων,
- της προετοιμασίας των απαραίτητων εγγράφων και των πρακτικών των συνεδριάσεων,
- της πληροφόρησης των δικαιούχων σχετικά με τις αποφάσεις των Επιτροπών Παρακολούθησης και Επιλογής Πράξεων,
- της διοικητικής διεκπεραίωσης διαφόρων επιμέρους καθηκόντων και υπηρεσιών,

-Καταρτίζει τα κριτήρια επιλογής των πράξεων και τα υποβάλλει στη Διαχειριστική Αρχή, η οποία, εφόσον τα αποδεχτεί, τα διαβιβάζει στην Επιτροπή Παρακολούθησης για έγκριση.

-Προετοιμάζει το υλικό των προσκλήσεων και το υποβάλλει στη Διαχειριστική Αρχή, η οποία, εφόσον το αποδεχτεί, το διαβιβάζει στην Επιτροπή Παρακολούθησης για έγκριση.

-Παρέχει πληροφορίες στους δυνητικούς δικαιούχους σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης βάσει των προγραμμάτων συνεργασίας και επικουρεί τους δικαιούχους στην εκτέλεση των πράξεων.

-Υποστηρίζει τους δυνητικούς δικαιούχους κατά την προετοιμασία των προτάσεων. Στο πλαίσιο αυτό διοργανώνει ενημερωτικά σεμινάρια, προωθεί τη συνεργασία και την ανάπτυξη εταιρικής σχέσης μεταξύ φορέων από τις δυο πλευρές των συνόρων κ.ά.

-Υποστηρίζει τη Διαχειριστική Αρχή και την Επιτροπή Επιλογής Πράξεων και Παρακολούθησης.

Οι αρμοδιότητες και ο ρόλος της ΚΓ θα καθοριστούν αναλυτικά σε σχετικό Κανονισμό Λειτουργίας, σε συμφωνία με τη ΔΑ και τα συμμετέχοντα στο Πρόγραμμα Κράτη-Μέλη.

Γραφείο Πληροφόρησης

Επιπλέον και για την αποδοτικότερη υλοποίηση του Προγράμματος, συστήνεται Γραφείο Πληροφόρησης στη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομικών (Λευκωσία, Κύπρος).

Κύριες αρμοδιότητες του Γραφείου Πληροφόρησης αποτελούν:

- η υποστήριξη των δικαιούχων της Κυπριακής πλευράς κατά την προετοιμασία των προτάσεων, καθώς και καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης των πράξεων,
- η υλοποίηση δράσεων πληροφόρησης και δημοσιότητας σε εθνικό επίπεδο σε συνεργασία με την Κοινή Γραμματεία του ΠΣ.

Το Γραφείο Πληροφόρησης στελεχώνεται με ένα (01) άτομο και χρηματοδοτείται από την Τεχνική Βοήθεια του ΠΣ

7.3. Καταμερισμός των ευθυνών μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών μελών και, κατά περίπτωση, των συμμετεχουσών τρίτων χωρών ή χωρών-εταίρων και ΥΧΕ, σε περίπτωση επιβολής δημοσιονομικών διορθώσεων από τη διαχειριστική αρχή ή από την Επιτροπή

Παραπομπή: Άρθρο 17 παράγραφος 6 στοιχείο γ)

Στο Πρόγραμμα εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις των άρθρων 86, 88, 103 και 104 του Κανονισμού 2021/1060 αναφορικά με τις δημοσιονομικές δεσμεύσεις, διορθώσεις και τις ανακτήσεις όπως επίσης και τα άρθρα 50 και 52 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1059.

Με μέριμνα της Διαχειριστικής Αρχής τυχόν ποσά που καταβλήθηκαν ως αποτέλεσμα παρατυπίας θα ανακτώνται από τον επικεφαλής εταίρο ή τον μόνο εταίρο της εκάστοτε πράξης. Οι εταίροι επιστρέφουν στον κύριο δικαιούχο (επικεφαλής εταίρος) τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά. Αν ο επικεφαλής εταίρος δεν επιτύχει να εξασφαλίσει την επιστροφή των ποσών από τους εταίρους ή αν η Διαχειριστική Αρχή δεν επιτύχει να εξασφαλίσει την επιστροφή των ποσών από τον κύριο δικαιούχο, το Κράτος Μέλος στο έδαφός του οποίου είναι εγκατεστημένος ο δικαιούχος επιστρέφει στη Διαχειριστική Αρχή τυχόν ποσά που καταβλήθηκαν αχρεωστήτως στον δικαιούχο. Η Διαχειριστική Αρχή είναι υπεύθυνη για την επιστροφή των εν λόγω ποσών στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης σύμφωνα με τον καταμερισμό των ευθυνών μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών μελών. Τα κράτη μέλη, μπορούν να αποφασίσουν ότι ο επικεφαλής ή ο μόνος εταίρος και η διαχειριστική αρχή του προγράμματος δεν υποχρεούνται να ανακτούν αχρεωστήτως καταβληθέν ποσό το οποίο δεν υπερβαίνει, χωρίς τους τόκους, τα 250 EUR συνεισφοράς από οποιοδήποτε από τα κονδύλια Interreg σε μια πράξη σε μια λογιστική χρήση.

Μόλις το κράτος μέλος, επιστρέψει στη Διαχειριστική Αρχή τυχόν ποσά που καταβλήθηκαν αχρεωστήτως σε δικαιούχο, μπορεί να συνεχίσει ή να κινήσει διαδικασία ανάκτησης κατά του εν λόγω εταίρου βάσει του εθνικού δικαίου του. Σε περίπτωση επιτυχούς ανάκτησης, το κράτος μέλος μπορεί να χρησιμοποιήσει τα ποσά αυτά για την εθνική συγχρηματοδότηση του συγκεκριμένου προγράμματος Interreg. Το κράτος μέλος, δεν έχει υποχρέωση υποβολής εκθέσεων στις αρχές του προγράμματος, στην Επιτροπή Παρακολούθησης ή στην Επιτροπή όσον αφορά την εν λόγω εθνική ανάκτηση. Αντιθέτως, αν το κράτος μέλος, δεν επιστρέψει στη διαχειριστική αρχή τυχόν ποσά που καταβλήθηκαν αχρεωστήτως σε δικαιούχο, τα εν λόγω ποσά υπόκεινται σε έκδοση εντάλματος είσπραξης που εκδίδει η Επιτροπή, το οποίο εκτελείται, κατά το δυνατόν, με συμψηφισμό στο κράτος μέλος, αντίστοιχα. Η ανάκτηση αυτή δεν αποτελεί δημοσιονομική διόρθωση και δεν περιορίζει τη στήριξη από το ΕΤΠΑ ή από οποιοδήποτε μηχανισμό εξωτερικής χρηματοδότησης της Ένωσης για το αντίστοιχο πρόγραμμα Interreg. Το ποσό που ανακτάται αποτελεί έσοδο για ειδικό προορισμό σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 3 του δημοσιονομικού κανονισμού.

Όσον αφορά τα ποσά που δεν έχουν επιστραφεί στη Διαχειριστική Αρχή από κράτος μέλος, ο συμψηφισμός αφορά μεταγενέστερες πληρωμές για το ίδιο πρόγραμμα Interreg. Η Διαχειριστική Αρχή προβαίνει στο σχετικό συμψηφισμό στην περίπτωση δημοσιονομικών διορθώσεων που έχουν επιβληθεί από την ίδια ή την Επιτροπή, σύμφωνα με τον καταμερισμό των ευθυνών μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών μελών.

Τα δύο κράτη μέλη θα θεσπίσουν τους κατάλληλους εθνικούς κανόνες για την ανάκτηση τυχόν αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών στους δικαιούχους στο πλαίσιο τυχόν δημοσιονομικών διορθώσεων που διαπιστώνονται και εφαρμόζονται στις πράξεις του Προγράμματος, κατόπιν σχετικού ελέγχου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα.

Όλα τα ποσά που ορίζονται στα προγράμματα, αναφέρονται ή δηλώνονται στην Επιτροπή από τα κράτη μέλη εκφράζονται σε ευρώ.

8. Χρήση μοναδιαίων δαπανών, κατ' αποκοπή ποσών, ενιαίων συντελεστών και χρηματοδότησης που δεν συνδέεται με τις δαπάνες

Παραπομπή: άρθρα 94 και 95 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 (ΚΚΔ)

Πίνακας 10: Χρήση μοναδιαίων δαπανών, κατ' αποκοπή ποσών, ενιαίων συντελεστών και χρηματοδότησης που δεν συνδέεται με τις δαπάνες

Προβλεπόμενη χρήση των άρθρων 94 και 95 του ΚΚΔ	Ναι	Όχι
Από την έγκριση, το πρόγραμμα θα κάνει χρήση της επιστροφής της ενωσιακής συνεισφοράς βάσει μοναδιαίων δαπανών, κατ' αποκοπή ποσών και ενιαίων συντελεστών στο πλαίσιο της προτεραιότητας σύμφωνα με το άρθρο 94 του ΚΚΔ	☐	☒
Από την έγκριση, το πρόγραμμα θα κάνει χρήση της επιστροφής της ενωσιακής συνεισφοράς βάσει χρηματοδότησης που δεν συνδέεται με δαπάνες σύμφωνα με το άρθρο 95 του ΚΚΔ	☐	☒

Προσάρτημα 1

A. Σύνοψη των κύριων στοιχείων

Προτεραιότητα	Ταμείο	Ειδικός στόχος	Εκτιμώμενο ποσοστό του συνολικού χρηματοδοτικού κονδυλίου στο πλαίσιο της προτεραιότητας στην οποία θα εφαρμοστούν οι απλουστευμένες επιλογές κόστους σε %	Τύπος/-οι καλυπτόμενων πράξεων		Δείκτης ενεργοποίησης της επιστροφής		Μονάδα μέτρησης για τον δείκτη ενεργοποίησης της επιστροφής ποσών	Είδος απλουστευμένης επιλογής κόστους (τυποποιημένη κλίμακα μοναδιαίων δαπανών, κατ' αποκοπή ποσών ή ενιαίων συντελεστών)	Ποσό (σε EUR) ή ποσοστό (σε περίπτωση ενιαίων συντελεστών) των απλουστευμένων επιλογών κόστους
				Κωδικός(1)	Περιγραφή	Κωδικός(2)	Περιγραφή			

1) Αναφέρεται στον κωδικό για τη διάσταση του πεδίου παρέμβασης στον πίνακα 1 του παραρτήματος 1 του ΚΚΔ

2) Αναφέρεται στον κωδικό κοινού δείκτη, κατά περίπτωση

Προσάρτημα 1

Β. Λεπτομερή στοιχεία ανά τύπο πράξης

Γ. Υπολογισμός της τυποποιημένης κλίμακας μοναδιαίων δαπανών, κατ' αποκοπή ποσών ή ενιαίων συντελεστών

1. Πηγή δεδομένων που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της τυποποιημένης κλίμακας μοναδιαίων δαπανών, κατ' αποκοπή ποσών ή ενιαίων συντελεστών (ποιος παράγαγε, συνέλεξε και καταχώρισε τα δεδομένα, πού αποθηκεύονται τα δεδομένα, προθεσμίες, επαλήθευση κ.λπ.):

--

2. Να διευκρινιστεί για ποιον λόγο ενδείκνυται η προτεινόμενη μέθοδος και ο προτεινόμενος υπολογισμός βάσει του άρθρου 94 παράγραφος 2 του ΚΚΔ για τον τύπο πράξης:

--

3. Να προσδιορίσετε τον τρόπο διενέργειας των υπολογισμών, ιδίως περιλαμβάνοντας τυχόν παραδοχές ως προς την ποιότητα ή τις ποσότητες. Κατά περίπτωση, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται και, εφόσον ζητείται, να παρέχονται στατιστικά αποδεικτικά στοιχεία και τιμές αναφοράς, σε μορφότυπο που να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από την Επιτροπή:

--

4. Να εξηγήσετε πώς εξασφαλίσατε ότι στον υπολογισμό της τυποποιημένης κλίμακας μοναδιαίας δαπάνης, κατ' αποκοπή ποσού ή ενιαίου συντελεστή έχουν περιληφθεί μόνον επιλέξιμες δαπάνες:

--

5. Αξιολόγηση από την ελεγκτική αρχή ή τις ελεγκτικές αρχές της μεθοδολογίας υπολογισμού και των ποσών, καθώς και των ρυθμίσεων για τη διασφάλιση της επαλήθευσης, της ποιότητας, της συλλογής και της αποθήκευσης των δεδομένων:

--

Προσάρτημα 2

A. Σύνοψη των κύριων στοιχείων

Προτεραιότητα	Ταμείο	Ειδικός στόχος	Ποσό που καλύπτεται από τη μη συνδεδεμένη με τις δαπάνες χρηματοδότηση	Τύπος/-οι καλυπτόμενων πράξεων		Όροι που πρέπει να εκπληρωθούν / αποτελέσματα που πρέπει να επιτευχθούν και που ενεργοποιούν την επιστροφή ποσών από την Επιτροπή	Δείκτης		Μονάδα μέτρησης για τους όρους που πρέπει να πληρούνται / αποτέλεσμα τα που πρέπει να επιτευχθούν και που ενεργοποιούν την επιστροφή ποσών από την Επιτροπή	Προβλεπόμενο είδος της μεθόδου επιστροφής που χρησιμοποιείται για την επιστροφή ποσών στον ή στους δικαιούχους
				Κωδικός(1)	Περιγραφή		Κωδικός(2)	Περιγραφή		

1) Αναφέρεται στον κωδικό για τη διάσταση του πεδίου παρέμβασης στον πίνακα 1 του παραρτήματος 1 του ΚΚΔ και στο παράρτημα IV του κανονισμού ΕΤΘΑΥ.

2) Αναφέρεται στον κωδικό κοινού δείκτη, κατά περίπτωση.

Β. Λεπτομερή στοιχεία ανά τύπο πράξης

Επί τη βάση του άρθρου 17 (παρ. 3) του οικείου Κανονισμού, καταρτίζεται κατάλογος σχεδιαζόμενων πράξεων στρατηγικής σημασίας, καθώς και το αντίστοιχο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης αυτών, ως ακολούθως:

RSO 4.3. :

α) Υποστήριξη δομών φιλοξενίας και παροχή υπηρεσιών για ΑμΕΑ με σκοπό τη βέλτιστη ένταξή τους στην κοινωνία και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους, σύμφωνα με τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές στρατηγικές.

Εκτιμώμενος Π/Υ: 2.826.385,00 €

β) Υποστήριξη δομών φιλοξενίας και παροχή υπηρεσιών για ασυνόδευτα ανήλικα: εκπαιδευτικές δράσεις εξ' αποστάσεως διδασκαλίας ασυνόδευτων ανηλίκων, στους τομείς της ελληνομάθειας & ελληνικού πολιτισμού, της ενασχόλησης με τα κοινά και τον ψηφιακό αλφαριθμητισμό. Επιπλέον περιλαμβάνει εξειδικευμένη κατάρτιση των εκπαιδευτών σε θέματα διαχείρισης άγχους και ψηφιακές δεξιότητες.

Εκτιμώμενος Π/Υ: 934.579,00 €

RSO 4.6. :

Αξιοποίηση καινοτομίας & τεχνολογίας στον πολιτισμό

Η Τεχνολογία ως αναπτυξιακός μοχλός στην εδραίωση συνθηκών βιωσιμότητας, διαμέσου της αξιοποίησης καινοτόμων τεχνολογικών μέσων για τη σύνδεση του πολιτιστικού προϊόντος με τις προκλήσεις της σύγχρονης εποχής.

ISO 7.3.:

Προμήθειες για την συνοριακή επιτήρηση την εποπτεία και τη διάσωση μεταναστών/προσφύγων.

Επιδιώκεται η ενίσχυση των διεξαγόμενων επιχειρήσεων επιτήρησης στα εξωτερικά σύνορα και η βελτίωση της παρακολούθησης και του συντονισμού περιστατικών διάσωσης

Π/Υ: 2.149.123,00 €

Η υλοποίηση των ως άνω έργων αναμένεται να εκκινήσει περί τους 6 μήνες μετά την έγκριση του Προγράμματος και η διάρκειά τους ανέρχεται στους 36 μήνες.

Επικοινωνιακή στρατηγική:

Επιδιώκεται η ευρεία διάδοση των στρατηγικών παρεμβάσεων, η διάχυση των στόχων και των αποτελεσμάτων αυτών, καθώς και η δημιουργία δικτύου πολλαπλασιαστών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών σχετικά με τις αξίες της ΕΕ και τις οριζόντιες αρχές που διέπουν την πολιτική συνοχής.

Αδρομερώς, οι δράσεις αφορούν:

- Ανάπτυξη ιστοτόπων
- Ισχυρή και εστιασμένη προβολή/προώθηση στα ΜΜΕ
- Ενέργειες άμεσης επικοινωνίας

- Ανάπτυξη έντυπου και ηλεκτρονικού προωθητικού/ενημερωτικού υλικού

Κατά τη φάση υλοποίησης δύνανται να εξειδικεύονται ή/και αναμορφώνονται τόσο οι ενέργειες όσο και η στρατηγική των μέσων.

ΕΓΓΡΑΦΑ

Τίτλος εγγράφου	Είδος εγγράφου	Ημερομηνία εγγράφου	Τοπικός κωδικός αναφοράς	Κωδικός αναφοράς της Επιτροπής	Αρχεία	Ημερομηνία αποστολής	Απεστάλη από
Programme snapshot 2021TC16RFCB047 1.2	Συνοπτική απεικόνιση δεδομένων πριν από την αποστολή	25 Αυγ 2022		Ares(2022)5931268	Programme_snapshot_2021TC16RFCB047_1.2_el.pdf Programme_snapshot_2021TC16RFCB047_1.2_en.pdf Programme snapshot 2021TC16RFCB047 1.2 - Machine Translated	25 Αυγ 2022	Κωστοπούλου, Μαρία